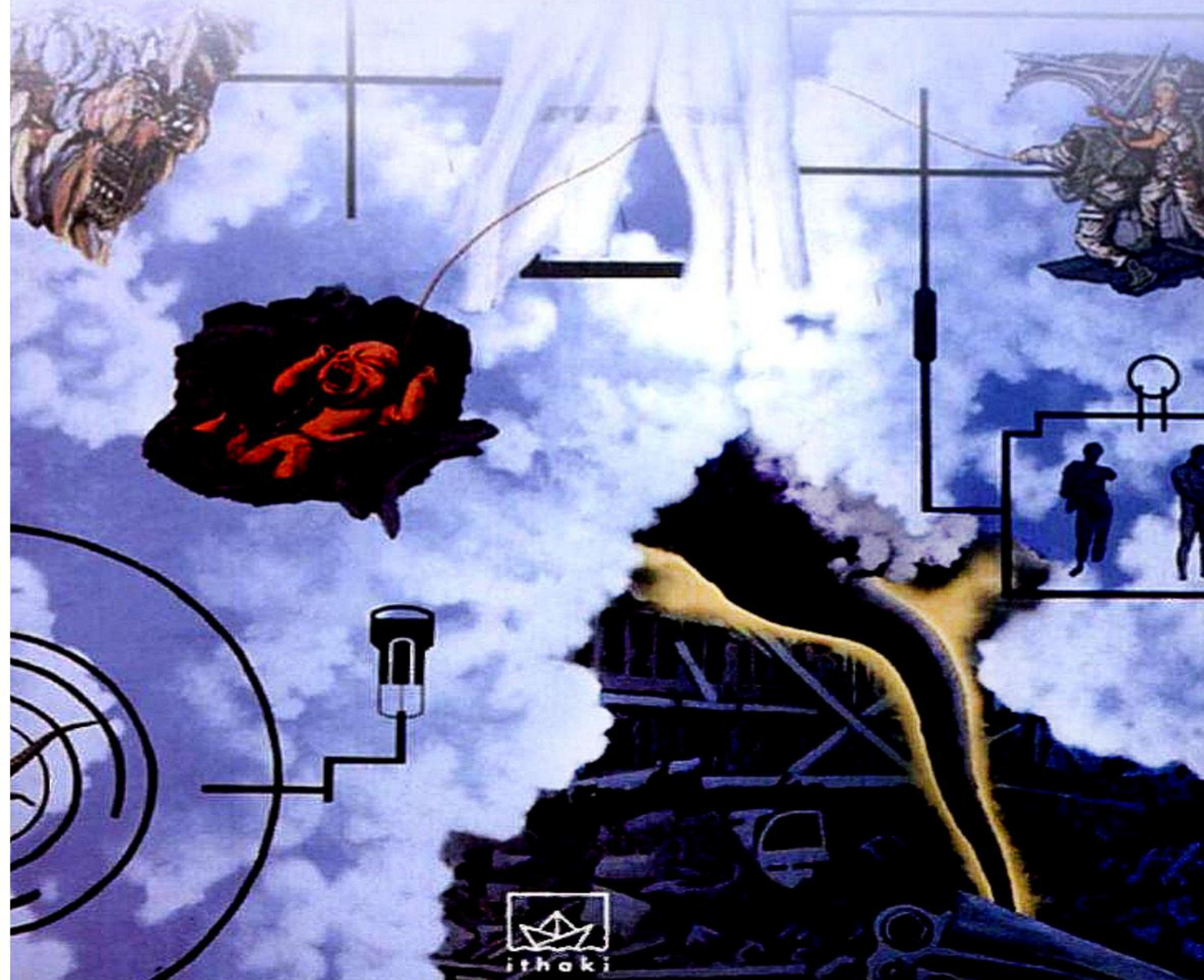
İTHAKİ > KLASİK DÜNYA EDEBİYATI

ALDOUS HUXLEY

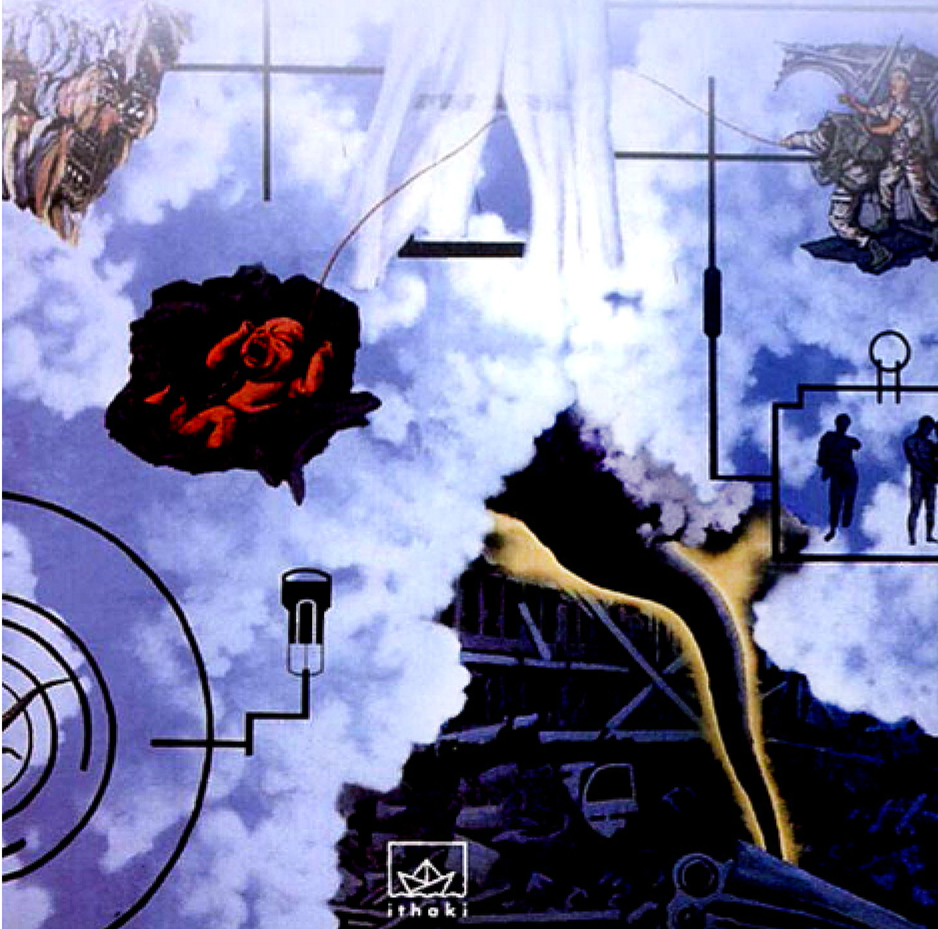
MAYMUN VE ÖZ

İTHAKİ > KLASİK DÜNYA EDEBİYATI

ALDOUS HUXLEY

MAYMUN VE ÖZ

Maymun ve Öz

Aldous Huxley

Çeviren: Süreyyya Evren

Ithaki Yayınlan - 294

Edebiyat - 239

ISBN 975-8607-40-5

Aldous Huxley / Maymun ve Öz

Ape and Essence

Çeviren: Süreyyya Evren

Redaksiyon: Gökçen Ezber

Editör: Ahmet Öz

1. Basım, İstanbul 2004

Yayın Koordinatörü: Füsun Taş

Kapak Tasanmı: Murat Özgül

Düzelti: Zeki Bulduk

Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: Cemile Öz

Kapak, Iç Baskı ve Cilt: Kitap Matbaacılık

ilhakı Yayınlan

Mühürdar Cad. »ter Ertûzûn Sok. 4/6 81300 Kadıköy İstanbul

Tel: (0216) 330 93 08 - 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

www.ithaki.com.tr

ithaki@ithaki.com.tr

Dağıtım:

Çatalçeşme Sok. Yavuz Han No: 26 Cagaloglu-lstanbul

Tel: (0212) 512 76 00 Faks: (0212) 519 56 56

Aldous Huxley

1894'te İngiltere'de doğdu. Yirmili yaşlarının başında şiir ve

öyküler yazmaya başlamasına karşın, yazın dünyasında ilk tanınışı *Crome Yelîoıv* (1921) (Krom Şansı) adlı romanıyla oldu.

Bunu izleyen romanları *Antic Hay* (1923), *Tbose Barren Leaves* (1925) ve *Point Counter Point* (1925), Huxley'nin çağdaş toplumun kusurlarını zekice olduğu kadar, acımasızca yargıladığı birer dahiyane taşlamadır. *BraveNetv World(l952 -Cesur Yeni*

Dünya, Ithaki Yayınlan-) adlı, en bilinen eserinin de aralann-

da bulunduğu birçok romanında yazarın, İkinci Dünya Savaşı

öncesinde tehlikeli bir şekilde kontrolden çıkmakta olduğunu

hissettiği toplumun karmaşasına gösterdiği düşünsel tepkiler

kolaylıkla hissedilebilir.

Yazar, 1963'te Amerika'da öldü.

I

TALLIS

Gandhi'nin suikasta uğradığı gündü;1 ama Calvary'deki2

turistler tanık olmak durumunda kaldıkları, sonuçta oldukça

sıradan sayılabilecek bu olayın muhtemel öneminden çok,

piknik sepetlerinin içindekilerle ilgiliydiler. Gökbilimciler ne

derse desin, Ptolemaios kesinlikle haklıydı: evrenin merkezi

bulunduğumuz yerdedir, başka yerde değil. Gandhi ölmüş

olabilir; ama Bob Briggs, ofisindeki masasının arkasında ve

Stüdyo Yemekhanesi'ndeki öğle yemeği masasının başında,

sadece kendisi hakkında konuşmakla ilgileniyordu.

Bob, tadını çıkarmayı da ihmal etmeden, hikayesinin en

son bölümünü anlatmaya hazırlanırken, "Bana her zaman

çok yardımcı oldun," diyerek beni rahatlattı.

Fakat esasında, benim çok iyi bildiğim ve Bob'un kendisinin daha da iyi bildiği gibi, gerçekte kendisine yardım edilmesini istemiyordu. Bir karmaşa içinde olmaktan ve en çok da durumunun kötülüğü hakkında konuşmaktan hoşlanıyordu.

Bu karmaşa ve bunu konuşarak dramatize etmek kendisini

1) 3 0 Ocak 1948. (C-N.)

2) isa'nın çarmıha gcrildigi yer. (Ç.N.)

tüm Romantik Şairler ile bir görmesini mümkün kılıyordu -

intihar eden Beddoes,* zina yapan Byron/ Fanny Brawne yüzünden ölen Keats,9 Shelley6 yüzünden ölen Harriet. Ve kendisini Romantik Şairlerden biri gibi gördüğünde, bir süreliğine perişanlığının iki ana kaynağını, yani onların yeteneklerinden hiçbirine sahip olmadığı ve cinsel potansiyellerinin çok azına sahip olduğu gerçeğini unutabiliyordu.

"Öyle bir noktaya geldik ki," dedi (son derece trajik bir

havayla konuşuyordu, oyun yazan olmaktansa bir oyuncu

olsa çok daha başarılı olacağını düşündüm), "Elaine ve ben,

öyle bir noktaya geldik ki, kendimizi şey gibi hissettik...Martin Luther gibi."

"Martin Luther mi?" diye tekrarladım şaşkınlıkla.

"Bilirsin - *ich kann nicht anders7*. Beraber çıkıp Acapulco'ya gitmekten başka bir şey yapamadık — gerçekten *yapamazdık."*

Ve Gandhi, diye düşündüm, baskıya şiddet kullanmadan

direnip hapse girmekten ve sonunda vurulmaktan başka bir

şey yapamazdı.

"İşte böyle," diye devam etti. "Bir uçağa atladık ve Acapulco'ya uçtuk."

"Nihayet!"

u 'Nihayet' de ne demek oluyor şimdi?"

3) Thomas Lovell Beddoes, (1803-49), 1849'daki intiharından önce üzerin de çalışmakta olduğu Goük-Romantik eseri Death's Jest-Book ö l ü m ü n d e n bir yıl sonra yayınlanmıştı.

4) George Gordon Byron. (1788-1824), burada özellikle kastedilen zina, yan kardeşi Augusta Leigh ile abi-kardeş sevgisini aştığından kuşkulanılan ve dışlanıp sürgüne gitmesine neden olan ilişkisi olabilir.

5) Veremden ölen John Keats'in (1795-1821) Fanny Brawne ile umutsuz aşk ilişkisinin hikayesi en az şiirleri kadar önemli kabul edilen mektuplarından iz lenebilir.

6) Percy Bysshe Shelley, (1792-1822).

7) Başka türlü yapamazdım.

Maymun vc Öz

9

"Bunu uzun zamandır düşünüyordun, öyle değil mi?"

Bob sinirlenmiş görünüyordu. Ama daha önce bana sorunu nasıl anlattığını gayet iyi hatırlıyordum. Elaine'i sahibesi yapmalı mıydı, yapmamalı mıydı? (Olayı mükemmel bir eski dünya tarzında bu şekilde ortaya koyuyordu.) Miriam'a boşanmak istediğini söylemeli miydi, söylememeli miydi?

Her zaman olduğu gibi gerçek anlamda hâlâ onun tek aşkı olan bir kadından boşanmak; ama bir başka gerçek anlamda da Elaine onun tek aşkıydı ve eger "onu metresi yapmaya"

sonunda karar verirse daha da fazla öyle olacaktı (ve karar

verememesinin nedeni de buydu). Olmak ya da olmamak -

bu monolog son iki yılın büyük bölümünde sürmüştü ve

Bob'a kalsa daha bir on yıl da sürerdi. Karışıklıklarının kronikleşmesinden ve özellikle sözlü kalmalarından hoşlanıyordu; kesinlikle, belirsiz cinsel gücünü başka bir küçük düşme testine sokacak kadar şehevi değildi. Etkili ve güzel konuşma

yeteneğinin, o barok profilinin ve erken beyazlaşmış saçlarının etkisinde kalan Elaine, sonunda sadece kronik ve platonik bir kanşıkhktan yoruldu. Bob'a bir ültimatom vermişti: ya Acapulco'ya gideceklerdi ya da avucunu yalayacaktı.

Ve işte Bob oradaydı; tıpkı Gandhi'nin şıddetsizlige, hapishaneye ve suikasta bağlı ve yazgılı olması gibi zinaya bağlı ve yazgılıydı, fakat o daha fazla ve daha derin korkulara sahipmiş gibi görünüyordu. Olaylann tamamıyla haklı çıkardı

ğı korkulardı bunlar. Çünkü, her ne kadar zavallı Bob bana

Acapulco'da neler olduğunu tam olarak anlatmadıysa da, Elaine'in, Bob'un deyişiyle şimdilerde "tuhaf davranmaya" başlaması ve acayip adım çok şükür unuttuğum Moldovalı Baron'un şirketine defalarca gitmiş olması, tüm komik ve acıklı hikayeyi açıklar gibiydi. Bu arada Miriam onun boşan-

ma teklifini reddetmekle kalmamıştı: Bob'un yokluğundan

faydalanmış ve onun vekaletini kullanarak çiftliği, iki arabayı, dört apartman dairesini ve Palm Springs'deki köşe arazilerini ve tüm menkul kıymetleri kendi üstüne geçirmişti. Aynı zamanda ödenmemiş gelir vergileri dolayısıyla devlete otuz üç bin dolar borcu vardı. Ama Bob, prodüktöründen

ona söz verildiği gibi haftalık ekstra iki yüz elli dolar istediği

zaman uzun ve anlamlı bir sessizlik oldu.

"Ne dersin, Lou?"

Çok ciddi bir havayla sözlerini tartan Lou Lublin cevabını verdi.

"Bob," dedi. "bu Stüdyo'da, bu günlerde, İsa bile zam alamaz."

Dostça bir tonla konuşmuştu; ama Bob ısrar etmeye çalı

şınca, Lou masasına vurdu ve ona hiç de bir Amerikalı gibi

davranmadığını söyledi. Bu meseleyi kapatmıştı.

Bob konuşmaya devam etti. Fakat ben, büyük dinsel bir

resim için, ne konu olurdu ama, diye düşünüyordum! İsa,

Lublin'in önünde, haftada iki yüz elli dolarlık zam için yalva-

nyor ve reddediliyor. Rembrandt'ın en sevdiği temalardan biri olabilirdi; defalarca çizilmiş, hakkedilmiş, boyanmış olurdu. İsa üzgün bir biçimde,

ödenmemiş gelir vergisinin karanlığına dönerken, altın şansı spotlar altında, mücevherler ve metalik aydınlatmalarla parlayan Lou, başında muazzam bir

sankla Üzüntülerin Adamına yaptıklarına kıkır kıkır, muzaffer bir şekilde gülüyor.

Sonra bir de konunun Breughel versiyonu olacaktı. Tüm

Stüdyo'nun büyük genel bir görünümü; üç milyon dolarlık

bir müzikal prodüksiyon, her türlü teknik ayrıntı sadık bir

şekilde üretilmiş iki ya da üç bin figür, tümü mükemmel bir

biçimde çizilmiş ve alt sağ köşede, ayrıntıların arasına gizlenmiş bir halde Lublin bulunuyor. Çekirgeden daha büyük olmayan haliyle, ondan da ufak bir İsa'nın üzerine çıkmış bi

çimde resmedilmiş.

"Fakat özgün bir senaryo için kesinlikle muhteşem bir fikrim var," diyordu Bob, umutsuz insanın intihara alternatifi olan iyimser coşkusuyla. "Menajerim bunun için neredeyse

çıldınyor - elli veya altmış bine satabileceğimi düşünüyor."

Hikayeyi anlatmaya başladı.

Hâlâ Lublin'in önündeki İsa'yı hayal eden ben, sahneyi Pi-

ero'nun8 resmedeceği şekilde düşledim - çok parlak ve açık

bir kompozisyon, boşluklarda ve doluluklarda bir denge,

renklerin armonisinde ve kontrasında eşitlik, figürler tam bir

huzur içindeler. Lou ve prodüktör yardımcısı o firavun şap-

kalanndan giyiyor olacaklar; o büyük, beyaz veya renklendirilmiş keçeden ters yüz edilmiş koniler Piero'nun dünyasında hem insan bedeninin katı geometrik doğasını hem de do

ğuluların yabancılıklannı vurgulayacaktı. Tüm ipeksi yumu

şaklıklarına karşın, elbiselerin bütün kıvrımlarına işlenmiş

mantıksal tasımlann kaçınılmazlığını ve kesinliğini taşıyacaktı. Aynca, genel bakışla sonsuza dek kaosu sanatın düzenine ve güzelliğine bağlayan Platon'un Tannsı'mn her yeri kaplayan mevcudiyetini hissetmeliydik.

Fakat Partheon'dan ve Timaeus'dan çıkan sahte bir mantık.

Devlette hükümetin ideal formu olarak gösterilen uranlığa yol

açıyor. Politika alanında bir teorinin eşdeğeri, mükemmel disipline sahip bir ordudur; bir sonenin veya resmin eşdeğeri ise diktatörlükle yönetilen bir polis devletidir. Marksist, kendini

bilimsel ilan eder ve Faşist, bu iddiaya bi başka iddia ekler: o

8) Piero Dclla Francesca

da yeni bir mitolojinin şairidir — bilimsel şair. Her ikisi de

kendilerini yine kendi sözlerine dayanarak meşrulaştınrlar;

çünkü her ikisi de laboratuvarda ve fildişi kulesinde etkililiği

kanıtlanmış prosedürlerini insanlık durumuna uygularlar. Ba-

sitleştirirler, soyutlarlar, amaçlannın dışında kalan her şeyi bir

kenara bırakırlar, önemsiz görmeyi seçtikleri her şeyi yok sayarlar; bir tarz empoze ederler, favori hipotezlerini doğrulamak için olgulan zorlarlar, kendi bakış açılanna göre mükemmel olmayan her şeyi çöp sepetine gönderirler. Ve bu şekilde iyi sanatçılar, sağlam düşünürler ve yorgun deneyciler gibi

davrandıklarından, cezaevleri doludur, politik muhalifler ölene dek köle gibi çalışırlar, önemsiz bireylerin haklan ve tercihleri yok sayılır, Gandhiler öldürürülür. Sabahtan akşama dek milyonlarca öğretmen ve yayıncı o anda iktidarda olan

patronlann yanılmazlıklannı ilan ederler.

"Ve her şey bir yana," diyordu Bob, "bir filmin sanat eseri olmaması için hiçbir sebep yok. Şu lanet ticaret anlayışı..."

Yeteneksiz bir sanatçının bütün haklı öfkesiyle konuşuyordu. Kendi yetenek yoksunluğunun acınası sonuçlarının suçunu atmak için seçtiği günah keçisini işaret ediyordu.

"Sence Gandhi sanatla ilgilenir miydi?" diye sordum.

"Gandhi mi? Hayır, elbette, hayır."

"Bence haklısın," diyerek katıldım ona. "Ne sanatla ne de bilimle ilgilenmezdi. Ve onu biz bu yüzden öldürdük."

"Biz mi?"

"Evet, biz. Zeki, aktif, ileriye dönük olanlar. Düzen ve

Mükemmeliyete inananlar. Oysa Gandhi sadece insana inanan bir muhafazakardı. Köy köy, kendi kendilerini yöneten ve aynı zamanda Atman" da olan Brahman'a tapan iğrenç kü-

9) Değişmeyen ve evrenin özünden ayırdedılemeyen ölümsüz öz. (Ç.N.)

çük bireyler. Hoşgörülemezdi. Onu vurmuş olmamız çok

normal."

Ama konuşurken bile bütün hikayenin bundan ibaret olmadığını düşünüyordum. Hikayenin tamamı bir tutarsızlık, neredeyse bir ihanet içeriyordu. Sadece insanlara inanan bu

adam, kendisini milliyetçiliğin insanlık dışı kitlesel çılgınlığına karışmış durumda, ulus devletin insanüstü olması gereken, ama aslında şeytani kurumlarında bulmuştu. Çılgınlığı yatıştırabileceğini ve şeytani olanı bir tür insaniye dönüştürebileceğini hayal ederek, kendini bu tip şeylere dahil olmuş

buldu. Ama milliyetçilik ve iktidar politikalannın onun için

çok fazla olduğu ortaya çıktı. Aziz kişi bizim sıkı deliliğimizi

merkezden, kurumun içinden düzeltemez, ancak dışarıdan,

çevreden iyileştirebilir. Kendisini kolektif çılgınlığın cisim-

leştigi makinenin bir parçası yaparsa, şu iki şeyden biri olur:

Ya kendisi olarak kalır, bu durumda makine onu kullanabileceği kadar kullanacak sonra da kullanılamaz hale gelince onu reddedecek ya da yok edecektir. Ya da içinden ona kar

şı çalıştığı mekanizmanın suretine bürünür ve bu durumda.

Kutsal Engizisyonlar ve ruhani ayncalıklan garanti etmeye

hazır herhangi bir tiranla kurulacak ittifaklar görürüz.

"Eh, mide bulandırıcı ticaret anlayışlarına geri dönersek,"

dedi Bob sonunda. "İzninizle bir örnek vereyim..."

Ancak ben Düzen rüyasının tiranlıga yol açtığını. Güzellik düşünün canavarlara ve şiddete neden olduğunu düşünüyordum. Sanatların kraliçesi Athena, aynı zamanda bilimsel savaşların da tannçasıydı; her Kurmay Sınıfı'nın ilahi Komutanıydı. Onu öldürdük, çünkü politika oyununu kısaca (ve ölümcül bir şekilde) oynadıktan sonra, bizim bir ulusal Düzen, toplumsal ve ekonomik Güzellik rüyamızı düşlemeyi

reddetti; çünkü bizi gerçek insanların ve içimizdeki İşığın somut ve kozmik olgulanna geri döndürmeye çalıştı.

O sabah gördüğüm başlıklar mesellerdi; kaydettikleri olay

bir alegori ve kehanetti. Bu simgesel eylemle, biz uzun zamandır huzuru özleyenler huzura giden tek olası yolu reddettik ve gelecekte, kaçınılmaz olarak savaşa yol açacak herhangi bir yolu savunabilecek olanlara bir uyan gönderdik.

"Kahveni bitirdiysen," dedi Bob, "gidelim."

Kalktık ve güneşe çıktık. Bob kolumu tuttu ve sıktı.

"Son derece yardımcı oldun," diyerek beni rahatlattı.

"İnanabilmeyi isterdim, Bob."

"Ama doğru bu, doğru."

Ve belki de doğruydu, sıcakkanlı bir topluluğun önünde

ortalığı kanştırmak kendini daha iyi hissetmesini. Romantiklere daha fazla benzediğini düşünmesini sağlamıştı.

Bir süre konuşmadan yürüdük - Projeksiyon Odaları'mn

önünden ve yöneticilerin Churrigueresque10 bungalovlarının

arasından geçtik. En büyüğünün kapısında, üzerinde LOU

LUBL1N PRODÜKSİYON yazan büyük bronz bir plaket asılıydı.

"Ya şu ücret artışı?" diye sordum. "İçeri girip bir kez daha denemeli miyiz?"

Bob hüzünlü küçük bir kahkaha sesi çıkardı ve bunu yine bir sessizlik takip etti. Sonunda konuştugundaysa, dalgın bir tonda konuştu.

"Yaşlı Gandhi'ye çok yazık olmuş," dedi. "Sanınm onun

büyük sırn, kendisi için hiçbir şey istememekti."

"Evet, sanınm bu onun sırlanndan biriydi."

10) **İspanya ve İspanya'nın Latin Amerika'daki sömürgelerinde görülen, özenli ve müsrif dekorasyonuyla bilinen barok biçem. (Ç.N.)**

u Ben de bu kadar çok şey istememiş olmayı dilerdim."

"Ben de," diyerek hararetli bir şekilde katıldım ona.

"Ve sonunda istediğini elde ettiğin zaman da, asla olacağını zannettiğin gibi olmaz."

Bob iç çekti ve sessizliğe yeniden gömüldü. Hiç kuşkusuz,

Acapulco'yu, kronik olandan akut olana, belli belirsiz sözlü

olandan çok kesin ve somut bir biçimde bedensel olana geçmenin korkunç zorunluluğunu düşünüyordu.

Yönetici bungalovlan sokağından çıktık, bir park yerini

geçtik ve yüksek ses sahnelerinin arasından bir kanyona girdik. Yük tablasını alçaktan taşıyan bir taşıt geçti, bir on üçüncü yüzyıl İtalyan katedralinin Batı kapısının alt yansı tablanın üzerinde duruyordu.

"Bu 'Sienalı Catherine>n için."

"O nedir?"

"Hedda Boddy'nin yeni filmi. Senaryo üzerinde iki yıl önce çalışmıştım. Sonra hikayeyi Stretcher'a verdiler. Sonra da OToole-Menendez-Boguslavsky ekibi tarafından tekrar yazıldı. Berbat bir şey."

Başka bir yük tablası katedral kapısının üst yarısıyla ve

Niccolo Pisano'nun12 bir minberiyle takırdayarak geçti.

"Düşünecek olursan," dedim, "aslında pek çok açıdan

Gandhi'ye benziyor."

"Kim? Hedda mı?"

"Hayır, Catherine."

"Ah, evet. Ben de kıyafetinden söz ediyorsun zannetmiştim."

"Politikadaki azizlerden söz ediyordum," dedim. "Onu fı-

11) Azize Sienalı Catherine, (doğumu 1347 Siena - ölûmû 1380 Roma). (Ç.N.) 12) italyan ressam,(d o ğ u m u 1470 - ölûmû 1538). (Ç.N.)

ilen linç etmediler elbette; ama bu sadece çok genç yaşta öldüğü içindi. Politikalarının sonuçlannın ortaya çıkacak zamanı olmadı. Senaryoda tüm bunlara giriyor musun?"

Bob başını salladı.

"Çok zor," dedi. "Halk, yıldızlarının başanlı olmasından hoşlanıyor. Ayrıca, nasıl kilise politikalanndan söz edebilirsin ki? Kuşkusuz katolik karşıtı bir hava alacaktır ve kolayca Amerikan karşıtı olabilir. Hayır, biz güvenli adım atıyoruz

-mektuplarını dikte ettirdiği oğlan üzerinde yoğunlaşıyoruz.

Oğlan delicesine aşık- ama tümüyle yüceltilmiş ve ruhsal bir

aşk, o öldükten sonra oğlan inzivaya çekiliyor ve fotoğrafının

önünde dua ediyor. Ve bir de ona arzu duyduğunu belli eden

şu öbür oğlan var. Mektuplarında bahsi geçiyor. Bunu her şeyiyle yansıtmak istiyoruz. Hâlâ Humphrey ile anlaşabilmeyi umuyorlar..."

Büyük bir gürültü ikisini de irkiltti.

"Dikkat!"

Bob kolumu tutarak, beni geri çekti. Hikaye Departmanımın arkasındaki avludan iki tonluk bir kamyon çıkıyordu.

"Önünüze baksanıza," dedi sürücü geçerken.

"Aptal!" diye bağırdı Bob ona; sonra bana döndü. "Neyle

dolu olduğunu gördün mü?" dedi. "Senaryolar." Başını salla-

•

dı. "Çöp fınnına götürüyorlar. Ait olduğu yere. Milyon dolarlık edebiyatlar."

Melodromatik bir acılıkla güldü.

Kamyon, yolun yaklaşık yirmi kilometre yukarısında keskin bir dönüşle saga saptı. Aşın hız yapıyor olmalıydı; merkezkaçın etkisiyle, en üstte duran yarım düzine senaryo yola dağıldı. Engizisyon mahkumları gibi, diye düşündüm, kazı

ğa giderken mucizevi bir kaçış gerçekleştirdiler.

"Adam sürmeyi bilmiyor," diye şikayet ediyordu Bob.

"Bugünlerde birini öldürebilir."

"Ama gel de biz şimdi kimin kurtulmuş olduğuna bakalım."

En yakınımdaki senaryolardan birini elime aldım.

"Bir Bayan Da Bir Bay Kadar İyidir', senaryo Albertine

Krebs."

Bob bu senaryoyu hatırlıyordu. Kokuşmuş bir şeydi.

"Peki, ya 'Amanda?" diyerek çevirdim sayfaları. "Bir müzikal olmalı. İşte biraz şiir.

"'Amelia'ya *yemek gerek*

ancak Amanda'ya erkek'"

Bob devam etmeme izin vermedi.

"Hayır, hayır! Bulge Muharebeleri11 sırasında dört buçuk

milyon yapmıştı."

Amanda'yı yere bıraktım ve başka bir dağılmış senaryoyu

elime aldım. Bu seferki, Stüdyo'nun standart kırmızısıyla de

ğil yeşil bir ciltle kaplanmıştı.

"'Maymun ve Öz'" diye el yazısıyla yazılmış kapaktan okudum.

"'Maymun ve Ûz'" Bob biraz şaşırarak tekrar etti.

ilk sayfasını açtım.

u William Tallis'in orijinal bir Eseri, Cottonvvood Çiftliği,

Murcia, California." Ve burada da kalemle yazılmış bir not.

"Ret 26.11.47'de gönderildi. Adresli zarf yok. Çöp fırınına -

altı iki kez çizilmiş."

"Bunlardan binlerce alıyorlar," diye açıkladı Bob.

O sırada ben senaryo metnine bakıyordum.

13) 2. Dünya Savaşı sırasında Alman ordularının Ardennes Saldırısını başlat ması üzerine çıkan çatışmalar, 16 aralıkl944 - 25 Ocak 1945. (Ç.N.)

"Biraz daha şiir ister misin?"

"Aman Tanrım!" dedi Bob tiksinircesine.

"Kuşkusuz çok açık," diye okumaya başladım:

"'Kuşkusuz çok açık.

Her okul çocuğu bilmiyor mu bunu?

Sonuçları maymunlar seçer; sadece araçlar insanındır.

Papio'nunM pezevengi, babunların veznedarı.

Onaylama hevesiyle, koşarak geliyor Akıl;

Geliyor, tiranlara yaltaklanarak, bir osuruktan Felsefeyle;

Geliyor, bir Prusya pezevengi, Hegel'in Patentli Tarihiyle;

İlaçla geliyor maymun-KraPın afrodizyaklannı yönetmek

için.

Geliyor, uyakla ve Belagatla, onun nutuklarım yazmak

için;

Geliyor onun roketlerini vardıracak hesaplarla

Şaşmadan okyanusun öte yakasındaki yetimhaneye;

Geliyor, amaçlamış olarak, taşkınca yalvarmak üzere

Leydimize içten direkt bir vuruş için."

Bir sessizlik oldu. Birbirimize soran gözlerle baktık.

"Ne düşünüyorsun?" dedi sonunda Bob.

Omuzlanmı silktim. Gerçekten bilmiyordum.

"Her neyse, bunu bir kenara atma," diye devam etti. "Devamını da görmek istiyorum."

Yürüyüşümüze devam ettik, son bir köşeyi döndük ve

orada, palmiye ağaçlarının arasında bir Fransisken manastın,

Yazarlar Binası duruyordu.

"Tallis," diyordu Bob kendi kendine biz binaya girerken,

14) Babım maymunlannın bilimsel adı, ama kökeni kontrol edilebilir. (Ç.N.) Maymun ve Öz

19

"William Tallis..." Başını salladı. "Hiç böyle birini duymadım.

Ayrıca, Murcia da neresi?"

Murcia'nın neresi olduğunu bir sonraki pazar günü öğrendik. Teorik olarak ve masa başında haritadan bakarak de

ğil, ama yaşayarak, Bob'un (daha doğrusu Miriam'ın) üstü

açık Buick'iyle saatte seksen kilometre hızla oraya giderek

öğrendik. Murcia, California, Mojave çölünün güneybatı

ucunda iki kırmızı benzin pompası ve çok küçük bir bakkal

dükkamndan ibaret bir yerdi.

Büyük kuraklık iki gün önce son bulmuştu. Gökyüzü hâlâ kapalıydı ve batıdan sürekli soğuk bir rüzgar esiyordu. Ar-duvaz mavisi bulutlardan çatısının altında hayalet gibi duran

San Gabriel dağlan, yeni düşmüş karlarla bembeyazdı. Ama

kuzeye gidince, çölün derinliklerinde, güneş altın rengi uzun

ince bir şerit bırakarak parlıyordu. Bütün çevremiz yumuşak

koyu gri ve gümüş rengiyle sanlıydı, çöl bitkilerinin yaprak

kurusu renkleri ve soluk altın renklerine adaçayı otları, çimen

demeti ve karabuğday, orda burda rastlanan garip salınımla-

nyla Joshua ağacı, pürüklü kabuguyla, ya da kuru iğnelerle

kaplı ve yosun dallarının ucunda toplanmış yeşil metalik ba

şak salkımlan kanşıyordu.

Sorulanmızı bağırarak sormak zorunda kaldığımız yaşlı

sağır bir adam, sonunda neden bahsettiğimizi anladı. Cotton-

vvood Çiftliği mi? - elbette biliyordu. Şuradaki toprak yoldan

gidin; bir mil kadar güneye devam edin; sonra doğuya dönün

üç çeyrek - mil kadar bir su kanalını izleyin, işte orada. Yaşlı adam bize mekan hakkında başka şeyler de anlatmak istedi; ama Bob dinleyemeyecek kadar sabırsızdı. Arabayı çalıştırdı ve yola koyulduk.

Sulama kanalı boyunca devam eden kavaklar ve söğütler.

diğer her şeye yabancıydılar; çölün bu sert, çileci canlılarının

arasında, daha kolay, daha dünyevi bir varoluş biçimine yakın duruyorlardı. Yaprakları dökülmüştü, ağaçların çıplak iskeletleri, gökyüzüne karşı beyaz beyaz duruyordu; kimse üç ay sonra zümrüt yeşili taze yapraklannın açık güneş altında

ne kadar kuvvetli görüneceklerini hayal edemezdi.

Gereğinden fazla hızlı sürülen araba, beklenmedik bir çukura daldı. Bob küfrü bastı.

"Neden aklı başında biri bunun gibi bir yolun sonunda

yaşamayı seçer, hayal edemiyorum."

"Belki de meseleyi bu kadar büyütmüyordur," demeye cesaret ettim.

Bob bana bakmaya tenezzül etmedi. Araba aynı hızla ta-

kırdayarak gidiyordu. Manzaraya yoğunlaşmaya çalıştım.

Orada, çölün zemininde, gürültüsüz ama çok büyük bir

dönüşüm yaşanmıştı. Bulutlar yer değiştirmişlerdi ve güneş

şimdi son derecede büyük ovada açıklanamayacak şekilde

adalar gibi yükselen şu dik, sivri tepelerin üzerinde parlıyordu. Oysa bir an önce, siyah ve ölüydüler. Simdi birden bulutlu bir karanlık arkaplanla gölgeli bir önplan arasından hayata dönmüşlerdi. İşığın kaynağı kendi akkorluklanymışçası-

na parlıyorlardı.

•

Bob'un koluna dokundum ve manzarayı işaret ettim.

"Şimdi neden Tallis'in bu yolun sonunda yaşamayı seçti

ğini anlıyor musun?"

Kısa bir bakış attı, düşmüş bir Joshua ağacının etrafından

döndü, tekrar bir saliseligine bakarak ve gözlerini yeniden

yola çevirdi.

"Bana Goya'nın şu ünlü resmini hatırlatıyor - hangisi olduğunu biliyorsun. Aygıra binmiş kadınlar var. Hayvan başı-

Maymun ve Öz

nı çeviriyor ve kadının elbisesini dişlerinin arasına alıyor,

onu aşağıya çekmeye, elbiselerini çıkarmaya çalışıyor. Kadın

bir haz çılgınlıgıyla manyak gibi gülüyor. Arkaplanda bir ova

var, burada olduğu gibi, yer yer sivri çıkıntıları olan bir ova.

Ancak eğer Goya'nın çıkıntılarına dikkatle bakarsan aslında

çömelmiş hayvanlar olduklarını anlayabilirsin, yan fare yan

kertenkele hayvanlar - tabii dağ büyüklüğünde. Elaine için

bu resmin bir reprodüksiyonunu almıştım."

Fakat, oluşan sessizlikte, Elaine diye düşündüm, dersini

çıkartamamış bundan. Aygınn kendisini yere devrilmesine

izin vermiş, orada yatmış, kendini kontrol edememiş, büyük

dişler korsajını yırtıp çıkanrken, eteğini lime lime ederken,

korkutucu ama hoş bir tehditle altındaki yumuşak cildi sıyırırken, acının çok yakından çınlayan varlığını hissederek gülmüş ve gülmeye devam etmiş. Sonra, Acapulco'da, şu dev fa-re-kertenkeleler taş uykulanndan uyanıp harekete geçtiklerinde, aniden zavallı yaşlı Bob kendisini çevresi sanlmış bir halde bulmuş, hem de çok güzel bayılan Grace'lerle,15 gülen

şen popolu Cupid'ler'6 topluluğuyla değil, canavarlarla sarılmış bir halde.

Bu arada hedefimize varmıştık. Kanal boyunca devam

eden agaçlann arasında büyük bir kavağın yanına yapılmış

beyaz bir ev gördüm. Bir tarafında bir yeldegirmeni, öbür tarafında oluklu saçtan bir ahır duruyordu. Kapı kapalıydı.

Bob arabayı durdurdu ve dışan çıktık. Kapının üzerine beyaz

bir tahta çakılmıştı. Tahtaya da kötü bir elyazısıyla ve kırmızı kalemle uzun bir yazı yazılmıştı.

15) Yunan mitolojisinde cazibe ve güzellik dağıtan üç tannça kız kardeş. Aglaia, Euphrosyne ve Thalia. (Ç.N.)

16) Yunan mitolojisinde Venüs'ün oğlu ask tanrısı. (Ç.N.)

22

A l d o u s H u x l e y

Sülüğün öpücüğü, kalamarın utancı.

Şehvet düşkünü maymunun kirletici dokunuşu:

Peki insan ırkını seviyor musun?

Hayır, pek değil

BU DA DEMEKTİR Kİ, UZAK DUR.

"Eh, belli ki, doğru yere geldik," dedim.

Bob onayladı. Kapıyı açlık, geniş dövülmüş toprak bir yoldan geçtik ve evin kapısını çaldık. Kapı neredeyse biz çalar çalmaz, gözlüklü, yaşlı, topluca bir kadın tarafından açıldı. Kadın, mavi çiçekli pamuklu bir elbise ve çok eski kırmızı bir ceket giyiyordu.

"Arabanız mı bozuldu?" diye sordu.

Başlarımızı sallayarak, Bob, Bay Tallis'i görmeye geldiğimizi söyledi.

"Bay Tallis mi?"

Yüzündeki gülümseme kayboldu, bembeyaz kesildi ve

başını salladı. "Bilmiyor musunuz?" dedi. "Bay Tallis altı hafta önce göçtü."

"Yani öldü mü?"

"Vefat etti," diyerek ısrarla başka sözcük seçti, sonra da

hikayesini anlatmaya başladı.

Bay Tallis evi bir yıllığına kiraya vermişti. O ve kocası ahı-

nn arkasındaki küçük kulübede yaşamak için gelmişlerdi.

Tuvaleti dışarıdaydı, ama Kuzey Dakota'daki günlerinden

buna alışıktılar. Ayrıca, şanslarına kış sert geçmemişti. Sonuçta bugünlerdeki fiyatlarla karşılaştırınca kira rakamından memnundular ve kendi mahremiyetinden hoşlanmasına saygı gösterdiğiniz sürece Bay Tallis dünyanın en tatlı adamıydı.

M a y m u n v e ö z

23

"Sanırım kapıdaki şu yazıyı yazan da oydu?"

Yaşlı bayan başıyla onayladı ve bunu sevimli bulduğunu

söyledi; bilerek tabelayı orada bırakmıştı.

"Uzun zamandır mı hastaydı?" diye sordum.

"Aslında hasta değildi," diye yanıt verdi. "Ama her zaman kalbinde sorun olduğunu söylerdi."

Ve zaten bu yüzden vefat etmişti. Banyoda. Onu bir sabah

banyoda bulmuştu; dükkandan aldığı bir düzine yumurtasını ve çeyrek galon sütünü getirdiği sırada. Taş gibi soğuktu.

Bütün gece orada yatmış olmalıydı. Hayatının en büyük şoku olmuştu. Hiçbir akrabasının bilinmiyor olması da, büyük bir kanşıklık çıkarmıştı. Doktoru, sonra da Şerifi çağırmışlardı; zavallı yaşlı adamı tahnit edilmeden gömebilmek için bir mahkeme karan çıkartmak gerekmişti. Tüm kitapları, ka-gıtlan ve giysileri toplanmış, mühürlenip kutulara konmuştu. Bir yerden bir vârisi çıkarsa diye, Los Angeles'ta saklanıyordu. Şimdi o ve kocası yeniden evdeydiler, bu konuda kendini biraz kötü hissediyordu, çünkü Bay Tallis'in d ö n aylık daha kira sözleşmesi vardı ve her şeyi önceden ödemişti.

Ama tabii bir açıdan müteşekkirdi de; yağmur ve kar yağmaya başlamıştı ve kulübede yaşadıklan zamanlardaki gibi tuvaletin evin dışansında değil içerde olması iyiydi.

Nefes almak için ara verdi. Bob ile ben birbirimize baktık.

"Sanınm bu durumda," dedim, "biz en iyisi gitmeliyiz."

Ama yaşlı bayan bunu duymadı.

"içeri gelin," diye ısrar etti. "İçen gelin."

Önce duraksadık; sonra, davetini kabul ederek onu izledik ve küçük giriş lobisinden geçerek oturma odasına vardık.

Odanın bir köşesinde gazlı bir soba yanıyordu; hava sıcaktı;

evin içinde kızartma ve çocuk bezi kokusu neredeyse elle tu-

tulacak gibi somuttu. Ufak tefek yaşlı bir adam pencerenin

yanındaki sallanan bir sandalyede leprechaun17 gibi oturmuş,

Pazar günü karikatürlerini okuyordu. Onun yanında solgun,

dalgın görünen bir genç kız -on yedisinden fazla olamazdı-

bir kolunda bir bebek tutuyordu ve öbür eliyle pembe bluzunun düğmelerini ilikliyordu. Çocuk gegirdi; ağzının kenannda bir miktar süt belirdi. Genç anne son düğmeyi kapatmadan bıraktı ve somurtan dudakları nazikçe sildi. Bir başka odanın açık kapısından genç bir sopranonun gitara eşlik ederek "Gün bugündür," diye şarkı söyleyen sesi geliyordu.

"Bu benim kocam," dedi yaşlı kadın. "Bay Coulton."

"Tanıştığımıza memnun oldum," elf kılıklı adam, karikatürlerinden başını kaldırmadan.

"Ve bu da torunumuz Katie. Geçen sene evlendi."

"Anlıyorum," dedi Bob. Başını eğerek kızı selamladı ve

onu bu kadar ünlü yapan hoş gülümsemesiyle gülümsedi.

Katie ona o sanki sadece bir mobilya parçasıymış gibi

baktı; sonra, son düğmeyi de kapattı, tek bir sözcük etmeden

döndü ve üst kata çıkan merdivenleri tırmanmaya başladı.

"Ve bunlar," diye devam etti Bay Coulton, Bob'u ve beni

işaret ederek, "Bay Tallis'in iki arkadaşı mı demeliyim?"

Bay Tallis'in tam olarak arkadaşı sayılamayacağımızı açıklamalıydık. Bay Tallis hakkında bütün bildiğimiz çalışmalanydı; çalışmaları bizi o kadar çok ilgilendirmişti ki, onunla

tanışmayı umarak buraya kadar gelmiştik - tabii sadece ölümüne dair trajik haberleri alabilmiştik.

Bay Coulton gazetesinden başını kaldırdı.

"Altmış altı," dedi. "Sadece bu kadardı. Ben yetmiş iki ya

şındayım. Geçen Ekim'de tam yetmiş ikiyi doldurdum."

17) Leprechaun, irlanda folklorunda gizli hazinesi olan cüce ayakkabıcı cin.

M a y m u n v e ö z

25

Bir zafer kazanmış edasıyla küçük bir kahkaha attı ve

Flash Gordon'a döndü - fethedilemez Flash, ölümsüz Flash,

gerçekten var olduklan acınacak halleriyle değil, sutyen endüstrisi idealistlerinin olmalan gerektiğini iddia ettikleri halleriyle kızların ölümsüz şövalye kahramanları Flash.

"Bay Tallis'in stüdyomuza gönderdiği metni gördüm," dedi Bob.

Elf kılıklı adam bir kez daha başını kaldırdı.

"Sinema sektöründe misiniz?" diye sordu.

Bob evet diyerek onayladı.

Yan odada müzik aniden sustu bir müzik cümlesi ortasında kesildi.

"Şu büyük filmlerden biri mi?" diye sordu Bay Coulton.

En cazip sahte alçakgönüllügüyle, Bob onu sadece zaman

zaman amatörce yönetmenlikle uğraşan bir yazar olduğuna

temin etti.

Elf kılıklı adam yavaşça onayladı.

"Gazetede Goldvvyn denilen herifin bütün büyük filmlerde ücretlerde yüzde elli kesintiye gidilmesi gerektiğini söylediğini okudum."

Gözleri neşeyle parıldadı, bir kez daha küçük zafer kahkahasını saldı. Sonra aniden kendini gerçeklikten kopararak, mitlerine geri döndü.

Lublin'in karşısında Isa! Boğucu konuyu değiştirmek için

Bayan Coulton'a Tallis'in filmlerle ilgilenip ilgilenmediğini

sormaya çalıştım. Ama tam ben konuşmaya başlarken içerdeki odadan gelen ayak sesleri ilgisini dağıttı.

Ben de başımı çevirdim. Kapı aralığında, siyah süveter ve

ekose eteğiyle bilin bakalım kim duruyordu - kim mi? Onal-

tı yaşındaki Lady Hamilton, bekaretini Coligny'e verdiği sıra

daki haliyle Ninon de Lenclos, *la peüte* Morphil, okul çağındaki Anna Karanina.

"Bu Rosie," dedi Bayan Coulton gururla. "Öteki diğer torunumuz." "Rosie şan çalışıyor," dedi Bob'a. "Sinemalarda rol almak istiyor."

"Ah, ne kadar ilginç!" diye coşkuyla bağırdı Bob. Ayağa

kalkarak ve geleceğin Lady Hamilton'ıyla tokalaştı.

"Belki ona vereceğiniz öğütler vardır," dedi torununa düşkün büyükanne.

"Sadece mutlu olurum..."

"Bir sandalye çeksene, Rosie."

Kız gözkapaklarını kaldırdı ve Bob'a kısa ama derin bir bakış attı. "Eğer mutfakta oturmak sizi rahatsız etmezse," dedi.

"Elbette hayır!"

Beraber, içerdeki odada kayboldular. Pencereden dışarıya

bakınca, çıkıntılann gene gölgede kaldıklarını gördüm. Fare-

kertenkeleler gözlerini kapamışlardı ve ölü numarası yapıyorlardı - elbette kurbanlarını kandınp kendilerini güvende hissetmelerini sağlamak için.

"Bu şanstan da öte," diyordu Bayan Coulton. "İlahi takdir bu. Büyük sinema prodüksiyonlanndan insanlar, tam da Rosie kendisine yardımcı olacak bir el ararken buraya geliyor."

"Tam da filmler vodviller gibi kaybolurken," dedi elf tipli

adam gözlerini önündeki sayfadan kaldırmadan.

"Bunları neye dayanarak söylüyorsunuz?"

"Bunları söyleyen ben değilim," diye yanıtladı yaşlı adam.

"Şu Goldwyn denilen herif."

Mutfaktan çok şaşırtıcı, çocuksu bir kahkaha sesi geldi.

Bob belli ki, yol alıyordu. Acapulco'ya bir başka yolculuk öngördüm, ilkinden daha da feci sonuçlar doğuracak ikinci bir **M a y m u n v e ö z**

27

yolculuk.

Masum çöpçatan Bayan Coulton, hazla gülümsedi.

"Arkadaşınızı sevdim," dedi. "Çocuklarla iyi anlaşıyor. Şu takım elbiselilerden değil."

İma edilen paylamayı yorum yapmadan kabul ettim ve bir

kez daha Bay Tallis'in sinemayla ilgilenip ilgilenmediğini sordum.

Başıyla onayladı. Evet, stüdyolardan birine bir şey gönderdiğinden ona söz ettiğini söyledi. Biraz para kazanmak istiyordu. Kendisi için değil; her ne kadar bir zamanlar kazandıklarının çoğunu kaybettiyse de hâlâ yaşamını sürdürmek için yeteri kadar parası vardı. Hayır, o Avrupa'ya göndermek

için fazladan para istiyordu. Çok önce. Birinci Dünya Sava-

şı'ndan önce, bir Alman kızla evlenmiş. Sonra boşanmışlar ve

kız bebekle beraber Almanya'da kalmış. Bugünse bir torundan başka hayatta kalmış kimse yok. Bay Tallis onu buraya getirmek istiyordu; ama Washington'dakiler ona izin vermiyorlardı. Dolayısıyla yapılacak ikinci en

iyi şey, ona çokça para göndermek ve böylece eğitimi tamamlamasını ve iyi yemek yiyebilmesini sağlamaktı. Sinema için yazmasının nedeni buydu.

Sözleri bana aniden Tallis'in senaryosundan bir şeyler

anımsattı - savaş sonrası Avrupa'sında çikolata için fahişelik

yapan çocuklarla ilgili bir şeyler. Büyükanne acaba o bu çocuklardan biri miydi? "7ch sana vereceğim *Schokolade, du* bana vereceksin Liefce. Anladın mı?" Ancak çok az anlayabili-yorlardı. Bir Hershey çikolata barı önce; iki bar da iş bittikten sonra.

"Kansına ne olmuş?" diye sordum. "Ve büyükannenin ak-

rabalanna?"

u Hepsi vefat ettiler," dedi Bayan Coulton. "Sanınm Yahu-

diydiler ya da onun gibi bir şey."

"Doğrusu," dedi elf kılıklı adam aniden, "Yahudilere kar

şı herhangi bir şey düşünmüyorum. Ama hep aynı..." durakladı. "Belki de Hitler o kadar da aptal değildi."

Bu kez, bakmak üzere geri döndüğünün Katzenjammer

Kids olduğunu görebiliyordum.

Mutfakta bir başka çocuksu kahkaha patladı. On altısında-

ki Lady Hamilton'ın sesi sanki on birindeymiş gibi geliyordu.

Bununla beraber, Bob'u selamlarkenki bakışı ne kadar da olgun, teknik olarak ne kadar da mükemmeldi! Açıkça, Rosie'ye dair en rahatsız edici olgu aynı anda hem masum hem kurnaz,

hem hesapçı bir maceraperest hem de örgü saçlı bir okul kızı

olmasıydı.

"Bay Tallis tekrar evlenmiş," diye devam etti yaşlı kadın,

kıkırdama seslerini de anti-semitizmi de duymazdan gelerek.

"Sahnelere çıkan biriyle. Bana ismini söylemişti, ama unuttum. Sonuçta uzun sürmemiş zaten. Başka biriyle kaçıp gitmiş. Almanya'da karısı dururken bir daha evlendiği için, ona müstahak olduğunu düşünüyorum.

Bence bütün bu boşanmalar ve başkasının kocasıyla evlenmeler doğru değil."

Takip eden sessizlikte hiç görmediğim bu adamın bütün

hayat hikayesini yazdım kafamdan. İyi bir aileden gelen genç

New England'lı. İyi eğitim almış, ama bilgiçlik taslamıyor.

Doğal yeteneklere sahip, ama profesyonel yazarlığın yorgunluklarını tembel bir yaşama yeğlemesine neden olacak kadar aşın değil. Harvard'tan Avrupa'ya gitmiş, zarif bir şekilde ya

şamış, her yerdeki en iyi insanlan tanımış. Ve sonra -Münih'te, emindim b u n d a n - aşık olmuş. Kızı gözümün önünde canlandırdım, Liberty kıyafetlerinin Alman eşdeğerlerini gi-M a y m u n v e ö z

yiyor - başanlı bir sanatçının veya bir sanat hamisinin kızı.

Neredeyse cisimleşememiş olanlardan biri, Wilhelm çağı

zenginliğinin ve kültürünün yüzer gezer ürünlerinden biri;

aynı anda hem belirsiz, hem de keskin olabilen bir varlık, asla önceden tahmin edilemez ve delirtecek derecede idealist; *tief* ve Alman. Tallis aşık olmuştu, evlenmişti, karısının frijit-ligine rağmen bir çocuk babası olmuştu, ev atmosferinin bunaltıcı ruhsallıgından neredeyse astım olmuştu. Karşılaştırınca, Paris'in havası ve bir seyahat sırasında tanıştığı genç Bro-adway aktrisinin kişisel ambiyansı ne kadar da taze ve sağlıklıydı!

La belle Americane

Quı rend les hommes fous,

Dans deux ou trois semaines

Partira pour Corjou

Ama bu kız Corfu için aynlmamıştı - ya da ayrıldıysa da,

bu Tallis'in eşliğinde olmuştu. Frijit değildi, yüzer gezer de

ğildi, ne belirsizdi ne de keskin, ne derindi ne de ruhsal, ne

de bir sanat snobu. Esas olarak o, bir parça kaltaktı. Ve bu bir

parça, yıllar geçtikçe büyüdü. Ondan boşandığı sırada, tam

bir hayvan halini almıştı.

1947'den geriye bakınca, benim imgelemimdeki Tallis ne

yaptığını tam olarak görebiliyordu: fiziksel zevk ve aynı zamanda erotik tahayyülün tatmini ve heyecanı uğruna, eşini ve çocuğunu manyaklann eline bırakmıştı. Torununu ise, bir paket şekerlemesi olan ya da temiz bir yemek parası ödeyen herhangi bir askerin veya kaçakçının okşamalanna terk etmişti.

Romantik hayaller! Bayan Coulton'a döndüm.

"Onu tanımış olmak isterdim," dedim.

"Onu severdiniz," dedi bana. "Hepimiz Bay Tallis'i severdik. Size bir şey söyleyeyim mi," dedi bir sır açıklarcasına.

"Bayanlar Briç Kulübü için Lancaster'a her gidişimde, sırf

onu ziyaret etmek için mezarlığa ugruyorum."

"Ve bahse girerim bundan nefret ediyordur," dedi elf kılıklı adam.

"Bak, Elmer," diye karşı çıktı kansı.

"Ama bunu söylediğini duydum," diyerek ısrar etti Bay

Coulton. "Hem de defalarca. 'Eger burada ölürsem', derdi,

'çölün ortasına gömülmek isterim'.'"

"Stüdyo'ya gönderdiği senaryoda da bu kadannı yazmıştı," dedim.

"Öyle mi?" Bayan Coulton'un ses tonu, buna inanmadığını gösteriyordu.

"Evet. Gömülmek istediği mezarı da tarif ediyor hatta.

Hiçbir şey olmadan, bir Joshua ağacının altında."

"Bunun yasal olmadığını ona söyleyebilirdim," dedi elf kılıklı adam. Cenaze levazımatçılan Sacramento'da yasama kurulunda kanun tasarısı için kulis yaptıklarından beri yasak.

Gömüldükten yirmi yıl sonra kazılıp çıkarılan bir adam biliyorum - şurada çıkıntıların ötesinde." Goya'mn kertenke-lemsi farelerine doğru elini salladı. "Çoktan toprağa karışmış

olmasına rağmen yeğenine üç yüz dolara patlamıştı."

Hatırladıkları onu kıkırdattı.

"Ben çölde gömülmek istemezdim," dedi kansı kesin bir ifadeyle.

"Neden?"

"Çok yalnız," diye yanıtladı. "Bundan nefret ederdim."

Bundan sonra ne söyleyeceğimi düşünürken solgun genç

anne elinde bir bebek beziyle merdivenlerden aşağı indi.

M a y m u n v e ö z

31

Mutfağa bakmak için bir anlığına durdu.

"Dinle Rosie," dedi alçak, öfkeli bir sesle. "Durumu değiştirmek için biraz uğraşmanın zamanı geldi."

Sonra döndü ve evin girişine doğru yürüdü. Açık bir kapı ev banyosunun modern konforunu yansıtıyordu.

"Gene ishal olmuş," dedi acı bir sesle, büyükannesinin yanından geçerken.

Yüzü kızarmış, gözleri heyecanla parlamış bir halde geleceğin Lady Hamilton't mutfaktan çıktı. Onun arkasından, kapı aralığında, geleceğin Hamilton'ı duruyordu; Lord Nelson olacağını hayal etmekle meşguldü.

"Büyükanne," diye seslendi kız "Bay Briggs benim için bir sahne denemesi ayarlayabileceğim düşünüyor."

Aptal! Ayağa kalktım.

"Gitme zamanı geldi, Bob," dedim, zaten fazla bile kalmış

olduğumuzu bilerek.

Banyonun yarı açık kapısından tuvalet kasesinde suyla çi-

tilenen bebek bezlerinin sesi geliyordu.

"Dinle!" diye fısıldadım Bob'a biz geçerken.

"Neyi dinleyeyim?" diye sordu.

Omuzlanmı silktim. Kulakları var, ama yine de duyamıyorlar.

Evet, sonuçta fiilen Tallis'e ancak bu kadar yaklaşabilmiş-

tik Okuyucu bundan sonra onun zihnini kendisi keşfedebilecek. "Maymun ve Öz" metnini bulduğum gibi burada yayınlıyorum, hiç değiştirmeden ve yorumsuz olarak.

II

SENARYO

İsimler, jenerik ve en sonunda borazanların ve utkulu melekler korosunun eşliğinde YAPIMCININ ADİ.

Müziğin karakteri değişir ve Debussy bu besteyi yapmak

için hayatta olabilseydi ne kadar da narin olurdu, ne kadar

aristokratik, ne kadar kusursuzca saf, VVagner gibi yağlı ve

kulağa hücum etmeyen, ya da Slrauss gibi bir görgüsüzlükten uzak! Perdeye gelince, Technicolor'dan daha iyi bir şeyle, güneşin doğuşundan bir saat öncesi. Gece, neredeyse pürüzsüz denizin karanlığından bir türlü ayrılamaz; fakat gökyüzünün kenarlarında yeşilden doruklarına doğru derin bir maviye bürünen şeffaf solgun dağlar. Doğuda sabah yıldızı

hâlâ görülebiliyor.

ANLATICI

İfade edilemeyecek bir güzellik, kavrayışın çok

ötesinde bir huzur...

Fakat, eyvah, perdede

Şu amblemin amblemi

36

A l d o u s H u x l c y

Büyük ihtimalle Bayan Bilmemkim'in

İllüstrasyonu gibi görünecek

Ella'nm bir şiiri için yaptığı

Dümenci Wilcox.

Doğadaki yüceliğin dışında

Sanat çoğu kez sadece

Saçmalık imal eder.

Ama risk alınmalıdır;

Çünkü siz oradakiler, siz izleyiciler,

Bir şekilde her ne pahasına olursa olsun,

Wilcox ya da daha kötüsü,

Bir şekilde hatırlatılmalı size

Hatırlamaya ikna edilmelisiniz.

Neyin ne olduğunu anlama

İsteği duymak için yalvarmaya ikna edilmelisiniz.

Anlatıcı konuşurken, bir amblemden. Sonsuzluk ambleminden uzaklaşıyoruz ve tamamen dolu bir resim sarayının iç mekanına giriyoruz. Işık biraz daha loşlaşıyor ve aniden izleyicinin tümüyle her iki cinsten iyi

giyimli babunlardan oluştuğunu anlıyoruz. İlk çocukluk evresinden ikinci çocukluk evresine her yaştan babunlar.

ANLATICI

Fakat insan, gururlu insan.

Biraz otoriterce giyinmiş-

En çok, kendine en fazla güvendiği alanlarda cahil

Cama benzeyen özü -kızgın bir maymun gibi

Yüce Cennetin önünde bunca fantastik hile çeviriyor

Ağlatırken Melekleri.

M a y m u n v e ö z

3 7

Maymunların son derece dikkatle baktıkları ekrandaki

görüntüye geçilir. Ancak Semiramis veya Metro-Goldwyn-

Mayer'in hayal edebileceği bir sahnede pembe gecelikli, du-

daklan mora boyanmış, burnu leylak rengi pudralanmış,

ateşli kırmızı gözlerine rimel çekilmiş samimi tavırlı bir genç

dişi babun görürüz. Kısa art ayaklannın izin verdiği ölçüde

keyifle sallanıyor. Bir gece kulübünün parlak ışıklarla aydınlatılmış sahnesine yürüyerek çıkıyor ve iki üç yüz çift kadar kıllı elin alkışlan altında, Louis XV mikrofonuna yaklaşıyor.

Onun arkasından, dört ayağı üzerinde ve bir köpek tasmasına eklenmiş hafif çelik zincire bağlanmış Michael Faraday geliyor.

ANLATICI

'"En çok, kendine en fazla güvendiği alanlarda cahil...m

Ve eklemem gerekir, ki bizim bilgi dediğimiz şey sadece

Cehaletin bir başka adından ibarettir - çok daha iyi örgütlenmiş elbette ve son derece bilimsel ve tam da bu nedenle ne kadar mükemmel olursa o kadar çok öfkeli maymun üretiyor. Cehaletin yalnızca cehalet olduğu zamanlarda, bizler le-murlara, marmotlara ve bön maymunlara eşdeğerdik. Bugün,

bizim bilgi dediğimiz şu Yüce Cehalet sayesinde, insanın itibarı öylesine arttı ki, şimdi aramızdakilerin en düşük seviyelisi, bir babun, en yükseği de bir orangutan, ya da daha doğrusu, eğer Toplumun Kurtancısı mevkiine yükselirse, gerçek bir Goril.

Bu sırada, dişi babun mikrofona ulaşmıştır. Başını çevirerek, dizleri üzerindeki Faraday'i fark eder, belini doğrultup

arkaya doğru sızlanarak kaykıldıgını görür.

"Aşağı, bayım, aşağı!"

Ses tonu tartışmaya yer bırakmayacak kesinliktedir; mercan başlı kamçısıyla yaşlı adamı vurur. Faraday irkilir ve itaat eder, seyirciler arasındaki maymunlar zevkle kahkaha atarlar. Dişi babun onlara öpücük gönderir, sonra, mikrofonu kendine doğru çekerek, güçlü dişlerini göstererek şarkı söylemeye başlar. En son popüler başarısını, azalan bir yatak odası kontraltosuyla seslendirir.

Aşk, aşk, aşk-

Esas öz aşktır

Düşündüğüm her şeyin ve yaptığım her şeyin özü.

Ver bana, ver bana, ver bana.

Sen anlamına *geliyor*

Azaltman şişkinliğimi.

Faraday'in şaşkınlık, tiksinti, kızgınlık gösteren yüzüne

odaklanma ve sonunda, utanç ve ızdırap o noktaya geliyor

ki, kırışık yanaklardan gözyaşları akmaya başlıyor.

Folks in Radio Land'den montaj çekimleri araya giriyor.

Hoparlör ona en gizli arzularının hayali gerçekleşimini ve

gerçek kışkırtılmasını sunarken, tombul bir babun ev kadını

sosis kızartıyor.

Bir babun bebek karyolasında ayağa kalkmış, lazımlık iskemlesine uzanmış, şişkinliğin azalması vaadinin peşinde.

Orta yaşlı bir babun yatırımcı, şarkıyı dinlemek için borsa haberlerini okumayı yanda kesti, gözlerini kapadı ve kendinden geçerek gülümsedi. *Ver bana, ver bana, ver bana, ver bana.*

M a y m u n v e ö z

39

İki genç babun, park edilmiş bir arabanın içinde yakalandılar müziğe. "Sen *anlamına ge-li-yor."* Ağızlara ve pençelere yakın çekim.

Faraday'in gözyaşlarına geri dönüş. Şarkıcı döner, onun

ızdıraplı yüzünü fark eder, bir öfke çığlığı koparır ve ona

vurmaya başlar, vahşice darbeler birbirini izler, seyirciler

de o sırada coşkuyla alkışlamaktadır. Gece kulübünün altın

ve yasemin rengi duvarları buğulandığında ve ilk sahnemizin alacakaranlığında bir an için maymunu ve onun esir akıl sahibinin siluetini görürüz. Sonra bu ikisi görüntüden çekilirler ve geriye sadece Sonsuzluğun ambleminin amblemi kalır.

ANLATICI

Deniz, parlak gezegen, gökyüzündeki sınırsız kristali - elbette hatırlıyorsun onları! Elbette! Yoksa unutmuş olabilir misin, zihinsel Hayvanat Bahçesi'nin, Akıl Hastanesinin ve

sadece senin isminin ışıklı olduğu bütün o hayali sinemalar

Broadvvay'inin arkasında ne yattığını asla keşfedemediğini

unutmuş olabilir misin?

Kamera gökyüzünde hareket eder ve şimdi siyah tırtıklı

görünümlü bir kayalık ada ufku keser. Büyük, dört direkli

bir ıskuna adanın ardında seyretmektedir. Yaklaşırız ve geminin Yeni Zelanda bayrağı taşıdığını ve adının Canterbury olduğunu görürüz. Geminin

kaptanı ile bir grup yolcu küpeştelerde durmakta, doğuya doğru dikkatle bakmaktadırlar.

Onlann dürbünlerinden bakarız ve kıraç bir sahil görürüz.

Sonra, neredeyse aniden, güneş uzak dağların arkasından

yükselir.

ANLATICI

Bu yeni parlak gün 2 0 1 8 yılının 20 Şubatı'ydı ve bu insanlar Yeni Zelanda'dan gelen Kuzey Amerika'yı Yeniden Keşfetme Seyahati'nin bir üyesiydiler. Üçüncü Dünya Sava

şı 'nın savaşçıları tarafından ayn tutulan Yeni Zelanda -hayır,

söylemeliyim ki, herhangi bir insani sebepten değil, fakat sadece, Ekvador Afrikası gibi, herhangi birinin yok etmesine değmeyecek kadar ücra olduğu için— ayakta kalmış ve hatta

dünyanın geri kalanındaki tehlikeli radyoaktif koşullar nedeniyle bir yüzyıldan fazla bir süre neredeyse tam bir yalıtılma sayesinde alçakgönüllüce gelişmişti. Şimdi tehlike geçmişti

ve işte karşınızda ilk kaşifler, Batı'dan gelerek Amerika'yı yeniden keşfediyorlar. Ve bu sırada, dünyanın öbür tarafında, siyah adamlar Nil'den aşağıya inip Akdeniz'i geçmek için yol

alıyorlar. Yarasalann sardığı Parlamentolann Anası'nın salonunda muhteşem kabile dansları! Ve Vatikan labirenti - kadın sünnetinin uzun ve karmaşık ayinlerini gerçekleştirmek için ne harika bir yer! Hepimiz tam olarak istediklerimize kavuşuyoruz.

Sahne kararır; bir silah sesi gelir. Tekrar ışıklar açılınca,

üniformalı bir grup babunun arkasında, Albert Einstein'ın bir

tasmayla çömelmiş olduğunu görürüz.

Kamera ıssız, dar bir molozlar, devrik ağaçlar ve cesetler

diyarından geçer, başka nişanlar taşıyan ve başka bir bayra

ğın altında duran ikinci bir hayvan grubunda durur, ama arkalarında aynı Dr. Albert Einslein vardır, tam olarak aynı konumda, köylü bodannın topukları üzerinde çömelmiş durmaktadır. Karışık halemsi saçlannın altında, iyi, masum bir **M a y m u n v e ö z**

41

yüz, acı dolu bir şaşkınlık ifadesi taşıyor. Kamera bir Einste-

in'dan öbür Einstein'a gider gelir. Birbirinin tıpkısı iki yüze

yakın çekim yapılır, efendilerinin boyalı deri çizmelerinin

arasından özlemle birbirlerine bakıyorlardır.

Film müziğinde, ses, saksofonlar ve çellolar şişkinliğin

azalmasını arzulamaya devam ederler.

"Sen misin, Albert?" diye ikircikli bir şekilde sorar Einste-

in'lardan biri.

Diğeri yavaşça başını sallar.

"Korkarım öyle, Albert."

Karşı karşıya gelen orduların yukarıda tuttuklan bayrakları esintiyle beraber aniden dalgalanmaya başlar. Renkli bayraklar açılır ve sonra yeniden kendi üzerlerine kapanırlar, tekrar açılırlar ve bir kez daha kapanırlar.

ANLATICI

Dikey şeritler, yatay şeritler, yuvarlaklar ve haçlar, kartallar ve çekiçler. Tamamen keyfi işaretler. Ama bir işaretin iliş-

kilendirildigi her gerçeklik böylelikle o işaretin kurbanı oldu.

Gosvvami ve Ali beraber banş içerisinde yaşıyorlardı. Ama

benim bir bayrağım vardı; senin bir bayrağın vardı; Babun-

Tann'nın tüm evlatlarının bayrakları vardı. Hatta Ali ve Gos-

wami'nin de bayrakları vardı ve bayraklar yüzünden sünnet

derisi olanın olmayanın bagırsaklannı deşmesi ve sünnet derisi olanın olmayanı vurması, karısına tecavüz etmesi ve çocuklarını hafif ateşte kızartması haklı ve yerinde oldu.

Ama, bu arada, bayraklı şamandıranın üzerinde büyük

bulutlar ve bulutların da ötesinde bizim donuk, cam gibi

Öz'ümüzün de amblemi olan mavi boşluk. Ve bayrak direğinin dibinde buğday ve zümrüt yeşili pirinç ve darı yetişiyor.

Yapmamız gereken seçim ekmek ile bayraklar arasında. Ve bayrakların, neredeyse oybirliğiyle seçtiğimiz şey olduğunu söylemem gerek.

Kamera, bayraklardan Einstein'lara iner ve Einstein'lardan arka plandaki son derece süslü Kurmaylara geçer. Birlikte ve aynı anda, iki Feldmareşalisimos bir emir verdiler. Aynı anda, her iki taraftan, aerosol bombalannı salmak için gerekli tüm motorize ekipmanla babun teknisyenler çıkar. Bir ordunun basınç tanklarının üzerinde SÜPER- TAVŞAN HUMMASI (TULAREMİA) yazılıdır, düşmanlarının basınç tanklannday-sa GELİŞMİŞ GLANDERLAR (RUAMLAR, SAKAĞI), % 99.44 SAFLIK GARANTİSİ. Her iki teknisyen grubuna da maskottan Louis Pasteur zincirleriyle eşlik ediyor. Film müziğinde babun kızın şarkısı hatırlatılıyor. Ver *bana, ver bana, ver bana*

küçülmeni. Sonra bu cinsellik dolu sesler, büyük orkestralarca çalınan ve ondört bin seslik korolarca seslendirilen "Umut ve ihtişamın Ülkesi'ni söyleyecek şekilde yumuşar.

ANLATICI

Hangi toprak, diye mi soruyorsun?

Ben de yanıtlıyorum,

Herhangi bir eski toprak.

Ve İhtişam, elbette, Maymun-Kral'ındır,

Umutta olduğu gibi—

Küçük kalbini kutsa, umut yok.

Sadece neredeyse sonsuz ihtimaller var

Aniden ya da başka türlü

tamamlamak için

ızdırap veren santimler boyunca

Nihai ve çaresiz

küçülmeyi.

Vanalardaki pençelerin yakın çekimleri; sonra kamera geri çekiliyor. Basınç tanklannın dışında, iki sarı sis akıntısı birbirlerinin etrafında dönmeye başlıyorlar, ıssız topraklarda, yavaş yavaş.

ANLATICI

Sakağı, dostlarım. Sakağı -insanlar arasında yaygın olmayan bir at hastalığı. — Ama, korkmaya hiç gerek yok, bilim onu evrenselleştirebilir. Ve işte bunlar onun belirtileri. Tüm

eklemlerde korkunç acılar. Tüm bedende sivilceler. Derinin

altında, sonunda patlayan ve yaraları dağılan sert şişkinlikler.

Bumun mukoza zan iltihaplanır ve pis kokan yoğun irinler

boşalıp sızar. Burun deliklerinin içinde hızla irinli yaralar

oluşur ve çevreleyen kemikleri ve kıkırdakları yiyip bitirirler.

Enfeksiyon burundan gözlere yayılır, ağza, boğaza ve bron

şitlere geçer. Üç hafta içinde hastalann çoğu ölür. *Herkesin*

ölmesi gerektiğini görmek, şimdi sizin hükümetiniz için çalı

şan şu bazı parlak genç doktorların hedefi olmuştur. Ve sadece sizin hükümetiniz değil, dünyanın kolektif şizofrenisinin tüm diğer seçilmiş veya kendinden menkul örgütleyicile-ri de Biyologlar, patolojistler, fizyolojistler - işte buradalar,

laboratuvarda geçirilmiş zorlu bir günün ardından, evlerine,

ailelerine dönüyorlar. Küçük tatlı eşleriyle bir kucaklaşma.

Çocuklarla oynanan gürültülü oyunlar. Arkadaşlarla sakin

bir akşam yemeği, ardından oda müziği veya politika veya

felsefe hakkında zekice sohbetlerle dolu bir akşam. Ardından

saat on birde yatak vakti ve evli aşıklann tanıdık zevkleri. Ve

sabah, portakal suyu ve greyfurtlarından sonra, tam da onla-

rınkine benzeyen başka ailelerin daha da öldürücü bir *bacil-*

lus mallei türüyle enfeksiyonu nasıl kapabileceklerini keşfetmek için tekrar işlerine giderler.

Mareşalismolardan bir başka komut havlaması. Her iki

ordunun Dahi sorumlusu Çizmeli maymunları arasında şiddetli kamçı şaklamaları, çekiştirilen tasma sesleri geliyordu.

Karşı koymaya çalışan Einstein'lara yakın plan çekim.

"Hayır, hayır...yapamam."

"Yapamam diyorum sana."

"Hain!"

"Vatan haini!"

"Pis Komünist!""

"Çürümüş Burjuva-Faşist!"

"Kızıl Emperyalist!"

"Kapitalist-Tekelci!"

"Al sana!"

"Al sana!"

Tekmelenmiş, kamçılanmış, biraz boğulmuş durumdaki

EinstehYlar sonunda bir tür nöbetçi kulübesine sürüklenirler. Bu kulübelerin içinde kadranlar, yumrular ve şalterlerle dolu malzeme tahtaları vardır."

ANLATICI

"'Kuşkusuz çok açık.

Her okul çocuğu bilmiyor mu bunu?

Sonuçlan maymunlar seçer; sadece araçlar insanındır.

Papio'nun pezevengi, babunlann veznedarı,

Onaylama hevesiyle, koşarak geliyor Akıl;

M a y m u n v e ö z

4 5

Geliyor, tiranlara yaltaklanarak, bir osuruktan

Felsefeyle;

Geliyor, bir Prusya pezevengi, Hegel'in Patentli

Tarihiyle;

İlaçla geliyor maymun-Kral'ın afrodizyaklannı

yönetmek için;

Geliyor, uyakla ve Belagatla, onun nutuklarını

yazmak için;

Geliyor onun roketlerini vardıracak hesaplarla

Şaşmadan okyanusun öte yakasındaki yetimhaneye;

Geliyor, amaçlamış olarak, taşkınca yalvarmak üzere

Leydimize içten direkt bir vuruş için."

Bando, "Umudun ve İhtişamın Ülkesi"nden "İleri, Hıristiyan Askerlerce en yapış yapış Wurlitzer yorumlarıyla sahne alıyor. Çok Sayın Başrahip ve Keşişin, Adil Papazın izlediği

Bronx'un Babun-Piskopos'u, mücevherlerle süslü piskopos

asasını pençesinde tutarak, iki Feldmareşalismosunu ve onla-

nn milliyetçi yargılama yöntemlerini kutsamak için muhte

şem bir şekilde ilerliyor.

ANLATICI

Kilise ve Devlet

Hırs ve Nefret:-

Bir Yüce Goril içinde iki Babun-Şahıs

OMNES

Amin, amin.

PİSKOPOS

in *nomine babuini*...

Film müziğinde vox *humana* ve koristlerin melek sesleri

var.

"Önümüzde giden (fi) İsa'nın (pp) haç'ıyla (dim)"

Dev pençeler Einsteinlar'ı ayağa kaldırıyor ve yakın çekimde, bileklerini kavnyorlar. Maymunların rehberliğinde, denklemler yazmış ve John Sebastian Bach çalmış o parmaklar, ana şalterleri kaplıyor, korkmuş ve gönülsüz bir halde, aşağı indiriyor. Küçük bir klik sesi ve ardından Anlattcı'nın

sesiyle kesilen uzun bir sessizlik.

ANLATICI

Sesüstü hızla hareket eden füzelerin bile hedeflerine varmaları fark edilebilecek bir sürede gerçekleşir. Peki, çocuklar, Son Yargı'mız için beklerken biraz kahvaltıya ne dersiniz!

Maymunlar sırt çantalarını açtılar, Einsteinlar'a biraz ekmek, birkaç havuç ve iki ya da üç öbek şeker fırlattılar ve sonra kendilerini rom ve Bologna sosisine verdiler. Biz ıskunanın güvertesinde (veya büyük bardağın süslerinde) kaybolurken Yeniden Keşif Seferi'nin bilimadamlan da kahvaltı ediyorlar.

ANLATICI

Ve bunlar o Yargı'dan kurtulanlardan birkaçı. Çok hoş insanlar! Ve onların temsil ettikleri uygarlık - o da çok hoş.

Fazla ilginç veya görkemli bir şey yok elbette. Parthenon ya

da Şistine Şapelleri yok, Nevvtonlar ya da Mozartlar veya Sha-

kespeareler yok; ama Ezzelinolar, Napolyonlar ya da Hitler-

ler veya Jay Gouldlar da yok, ne Engizisyon var ne de

NKVDler, ne temizleme var ne soykınm ne de linç. Yükseklikler ve uçurumlar yok, ama çocuklar için bolca süt var, 1Q

ortalaması hiç de fena değil, ama biraz görgüsüzce, insanlar

samimi, duyarlı ve insancıl.

Adamlardan biri dürbününü kaldırıp, şimdi yalnızca bir

ya da iki mil uzaklıkta olan kıyıya bakar. Aniden sevinçli bir

şaşkınlıkla bağırır.

"Bak!" Dürbünü arkadaşlarından birine uzatır. "Tepenin

zirvesinde."

Diğeri bakar.

Alçak tepelerin teleskopik çekimi. Dag sırtının en yüksek

noktasında, üç petrol kuyusu kulesi, gökyüzünde modemize

edilmiş ve daha verimli bir Calvary'nin ekipmanı gibi siluet

olarak görünüyorlardı.

"Petrol!" diye heyecanla bağırır ikinci gözlemci. "Petrol kuyuları hâlâ duruyor."

"Hâlâ duruyorlar mı?"

İkisi de şaşkındır.

"Bu demektir ki," der jeolog, yaşlı Profesör Craigie, "buralarda çok büyük patlamalar gerçekleşmiş olamaz."

"Ama patlamalar olması şart değil ki," diye açıklar Nükleer Fizik Departmanından meslektaşı. "Radyoaktif gazlar aynı işi daha etkin olarak, üstelik daha geniş bir alanda hallederler."

"Bakterileri ve virüsleri unutmuş gibisin," der biyolog

Profesör Grampian. Sesi, kendini kenarda bırakılmış gibi hisseden bir adamın tonundadır.

Sadece bir antropolog olan ve bu yüzden tartışmaya yapabileceği herhangi bir katkı olmayan genç karısı, doktora öfkeyle bakarak kendini tatmin etmektedir.

Tüvit takımının içinde atletik, kenarlan boynuzlu gözlüklerinin arkasından da çok zeki görünen. Botanik Departmanı'ndan Bayan Ethel Hook, onlara oldukça yaygın bir bitki

hastalığının varlığının neredeyse kesin olduğunu hatırlatır.

Söylediklerine onay almak için ona başını sallayan meslektaşı

Dr. Poole'a döner.

"Uzun erimde," diyordu bütün profesör havasını takınarak, "yenilebilir bitkilerdeki hastalıkların etkileri parçalayıcı materyallerden veya insan eliyle yapılmış salgın hastalıklardan hiç de az olmaz. Örneğin, patatesi ele alalım..."

"İyi de neden bu fantezilerle oyalanıyorsunuz?" diye gürler grubun tok sözlü mühendisi Dr. Cudworth. "Su kemerlerini kınn ve bir hafta içinde her şey tükensin. İçecek yoksa hayat da yok." Kendi şakasına kapıldı ve muazzam bir kahkaha attı.

Bu sırada psikolog Dr. Schneeglock, oturduğu yerden gülümseyerek ve küçük görmemek için kendini zorlayarak dinliyordu.

"Su yollan neden dert olsun ki?" diye sordu.

"Tek yapmanız gereken, komşunuzu kitle imha silahla-

nndan biriyle tehdit etmek. Onun kendi paniği gerisini halledecektir. Psikolojik tedavinin New York'a neler yaptığını hatırlayın mesela. Denizaşırı yapılan kısa dalga yayınlar, ak

şam gazetelerindeki manşetler. Ve hemen ardından köprülerde ve tünellerde birbirini ölümüne çiğneyen sekiz milyon insan. Hayatta kalanlar çekirgeler gibi, vebaya yakalanmış fareler kalabalığı gibi kırsal bölgelere dağıldılar. Su kaynaklannı Maymun ve öz

kirlettiler. Tifo, difteri ve zührevi hastalıklar yaydılar, Isırdı-

lar, pençelediler, yağmaladılar, öldürdüler, tecavüz ettiler.

Ölü köpekleri ve çocuk cesetlerini yediler. Görüldükleri yerde çiftçiler tarafından vuruldular, polisler tarafından coplandılar, Eyalet Muhafızlan tarafından makineli tüfekle tarandılar, Vigilanteler18 tarafından ipe dizildiler. Ve aynı şey Chicago'da, Detroit'de, Philadelphia'da, Washington'da; Londra'da, Paris'te, Bombay'da ve Şanghay'da; Moskova'da, Kiev'de, Stalingrad'da; bütün başkentlerde, bütün imalat merkezlerinde, bütün limanlarda, bütün demiryolu makaslarında, dünyanın her yerinde yaşanıyordu. Tek bir kurşun atılmadı ve uygarlık neredeyse enkaza dönüşmüştü bile. Askerlerin neden bombalannı kullanmaya gerek duyduklarını aklım almıyor."

ANLATICI

Aşk korkuyu yok eder; ama öte yandan korku da aşkı yok

eder. Ve sadece aşk değildir yok ettiği. Korku aynca zekayı,

iyiliği, tüm güzellik ve doğruluk düşüncelerini yok eder. Odanın köşesindeki iğrenç varlığının ve kapının kilitli olduğunun farkına varan kişinin sersem ve şakamsı ümitsizliğinde geriye

kalan tek şey, hiçbir pencerenin olmadığı düşüncesidir. Ve

şimdi her şey üzerine üzerine gelmeye başlamıştır. Celladın

yardımcısı neredeyse şehvetli bir hamleyle ona doğru yaklaştığında koluna dokunan bir kol hisseder, burnuna bir nefes kokusu gelir. "Sıra sende ahbap, lütfen bu taraftan." Ve aniden sessiz dehşeti anlamsız olduğu kadar da şiddetli bir çılgınlığa dönüşür. Artık ne arkadaşlarının arasında bir insan, ne

18) *ABD'de* yasalan kendi görüşlerine göre yorumlayıp icraata geçen kişiler. (Ç.N.) 5 0

A l d o u s H u x l e y

de diğer mantıklı varlıklarla açıklıkla konuşan mantıklı biridir; sadece kapanda feryad edip çırpınan yaralı bir hayvandır o. Nihayetinde, korku bir insanın insanlığını bile yok eder. Ve

korku, benim sevgili dostlanm, korku modern hayatın en temel taşlanndan biridir. Çokça çığırtkanlığı yapılan ve hayat standartlarını yükseltirken vahşice ölüm ihtimalimizi de yükselten teknolojinin korkusu. Tek eliyle cömertlikle verdiğinden de fazlasını diğer eliyle alan bilimin korkusu, intihara varan bağlılığımızla, uğruna öldürmeye ve ölmeye hazır olduğumuz, ölümcüllügü kanıtlanmış kurumların korkusu. Kaçınılmaz şekilde bizi öldürmek ve köleleştirmek için kullandıklan iktidarlara, alkışlayan kalabalıklarla yükselttiğimiz, Büyük

Adamların korkusu. İstemediğimiz, ama gerçekleşmesi için

de elimizden gelen her şeyi yaptığımız Savaşın korkusu.

Anlatıcı konuştukça, babunların ve onlann tutsak Einste-

inlannın açık havada yaptıklan pikniğe sızıyoruz, "ileri Hıristiyan Askerler"in ilk iki dizesi üst üste, daha hızlı, daha yüksek sesle tekrarlanırken zevkle yiyip içiyorlar. Birdenbire,

muazzam patlamaların birkaç tanesiyle müzik kesilir. Karanlık. Uzun süren, kulakları sağır edici çarpma, parçalama, çığlık ve inilti sesleri. Sonra sessizlik ve artan ışık ve bir kez daha sabah yıldızıyla ve narin, saf müzikle birlikte güneşin do

ğuşundan bir saat öncesi.

ANLATICI

Tarifi mümkün olmayan bir güzellik, akıl almaz bir barış...

Çok uzaklarda, ufkun ötesinde, gül renkli dumandan bir

sütun göğe doğru yükseliyor, yukarıda kocaman bir mantara

benzeyerek şişiyor ve orada asılı kalıp yalnız gezegeni gölgede bırakıyor.

Tekrar piknik sahnesine dönüyoruz. Babunlann hepsi ölmüş. Yanıklarla korkunç bir şekilde şekillerini kaybetmiş iki Einstein, çiçek açmış elma ağacından arta kalanın altında yan

yana uzanıyor. Geliştirilmiş Glander'ını sızdırmaya devam

eden bir basınç deposundan fazla uzakta değiller.

İLK EİNSTEİN

Bu adaletsiz, doğru değil...

İKİNCİ EİNSTEİN

Biz ki, hiç kimseye hiçbir zaman zarar vermemiş kişileriz;

İLK EİNSTEİN

Biz ki, sadece Hakikat için yaşadık.

ANLATICI

Ve tam da bu titizliğiniz yüzünden ölüm saçan maymunların hizmetinde ölüyorsunuz. Pascal üç yüzyıl evvelinden bunu açıkladı. "Hakikatin bir putunu yapıyoruz; çünkü merhametsiz hakikat Tann değildir, fakat onun ne sevmemiz ne de tapmamız gereken imgesi ve putudur." Siz bir puta tapınmak için yaşadınız. Ve son tahlilde, her putun adı Moloch'tur. Ve işte siz de bu noktadasınız, dostlarım, işte buradasınız.

Birdenbire esiveren sert rüzgarla kansan ağır sis, veba gibi, sessizce ilerlemekte, irin renkli buhar, elma çiçeklerinin arasından girdaplanarak dönen çelenkler gönderip boylu boyunca uzanmış iki bedeni yutmak için alçalmaktadır. Boğuk

bir çığlık, yirminci yüzyıl biliminin intiharıyla gelen ölümü

ilan ediyor.

Güney Kaliforniya'da Los Angeles'ın otuz kilometre kadar

batısında bir noktaya geçiyoruz. Yeniden Keşif gezisinin bili-

madamlan bir balina teknesinden inmekteler. Denize boşaldığı noktada paramparça olmuş büyük bir lağım borusu, geri planda duruyor.

ANLATICI

Partenon, Kolezyum-

Bir zamanlar Yunanistan olan İhtişam,

azametli ıvırzıvır.

Ve tüm diğerleri—

Thebes ve Copan, Arezzo ve Ajanta;

Bourges, cenneti şiddetle ele geçiriyor,

Ve Kutsal Hikmet, kendini dalgalara bırakmış.

Fakat bir zamanlar Kraliçe Victoria olan İhtişam

Kuşkusuz W.C. olarak duruyor;

Bir zamanlar Franklin Delano olan ihtişam

Şimdiye kadarki açık ara en büyük atık su borusu-

Şimdi kuru ve parçalanmış, lehabod, Ichabod;

Ve prezervatiflerin nakliyesi

(bastınlamaz neşelilikleriyle

Umut gibi, arzu gibi) artık hiç beyazlatmıyor

daglalelerinden bir galaksiye benzeyen bu

yalnız sahili

Ya da yaz papatyalarına.

Bu arada bilim adamlan, akıllarından Dr. Craigie'i geçirerek, kumsalı geçmiş alçak tepeye tırmanmış, kumlu ve aşın-Maymun ve öz

mış düzlüğün üzerinden ötedeki tepelerde bulunan petrol

kuyularına doğru ilerliyorlardı.

Kamera Gezi'nin Baş Botanikçisi Dr. Poole üzerinde sabit-

leniyor. Büyüteciyle çiçekleri inceleyerek, numune çantasına

topladığı parçalan yerleştirerek ve küçük siyah bir deftere notlar alarak, otlayan bir koyun gibi o bitkiden diğerine gidiyor.

ANLATICI

Ve işte o, kahramanımız, Dr. Alfred Poole. Öğrencileri ve

kendisinden genç meslektaşları arasında daha çok Durgun

Poole olarak bilinir. Ve ne yazık ki, takma adı oldukça yerindedir. Gördüğünüz gibi, yakışıklı olmadığından değil, ama Yeni Zelanda Asil Cemaatinin bir Üyesi olmasına ve hiçbir şekilde bir budala olmamasına rağmen, günlük hayatın koşullan altında, zekası sadece bir potansiyel ve çekiciliği ise gizli kalmış görünür. Sanki cam bir levha arkasında, görerek ve

görülerek, fakat hiç iletişim kurmadan yaşıyor gibidir. Ve

bundan bahsetmekten hoşlanan Psikoloji Bölümü'nden

Schneeglock'a göre sorunu ona pek düşkün olan dul annesinden kaynaklanıyor - o azize, o metanet anıtı, hâlâ onun kahvaltı masasının baş köşesinde duran ve onun ipek gömleklerini elleriyle yıkayıp büyük bir fedakarlıkla çoraplannı onaran vampir.

Bayan Hook şimdi kadraja giriyor - hem de bir heyecan

patlamasıyla.

"Çok heyecan verici değil mi Alfred?" diye çığlık atar.

"Çok," der Dr. Poole nazikçe.

"Yucca gloriosa'yı doğal ortamında görmek - böyle bir şansı yakalayacağımız kimin aklına gelirdi? Ve *Artemisia tridentata"*

"Artemisia'nın üzerinde hâlâ bazı çiçekler var," der Dr.

Poole. "Onlarda alışılmadık bir şey dikkatini çekti mi?"

Bayan Hook inceleyip başını sallar.

"Eski ders kitaplarında olduğundan çok daha iyi görünüyorlar," der Dr. Poole bastırmaya çalıştığı ses tonuyla.

"Çok daha iyi?" diye tekrarlar. Yüzü aydınlanır. "Alfred, düşündüğün...?"

Dr. Poole başıyla onaylar.

"Üzerine bahse girebilirim," der " Tetraploid. Gamma

ışınlarının harakete geçirmesinden etkilenmiş."

"Ah Alfred," der kendinden geçmişçesine.

ANLATICI

Tüvitinin içinde ve kemik çerçeveli gözlükleriyle Ethel

Hook, olağandışı faziletli, şaşırtıcı derecede çalışkan ve ciddi

İngiliz kızlarından biridir; tabii ki eşit derecede faziletli, eşit

derecede ingiliz ve hatta daha da çalışkan olanlara göre. Büyük bir ihtimalle otuz beşinde Ethel'ın hâlâ kocasız olmasının sebebi de buydu. Hâlâ kocasız - ama, umut ediyor ki, bu böyle daha fazla sürmeyecek. Sevgili Alfred'in henüz tam olarak evlenme teklif etmemiş olmasına rağmen, biliyor ki, (tabi onun da bildiğini bilerek) annesinin biricik dileği oğlunun evlenmesinden

yanadır ve Alfred oğulların en sadık olanlarındandır. Bütün bunların bir yana pek çok ortak yönleri var

- Botanik, üniversite, Wordsworth şiiri. Onlar Auckland'a

dönmeden, her şeyin ayarlanacağına emindi - Sevgili Dr.

Trilliams'ın yönetiminde basit bir tören. Güney Alpler'de balayı. Eden Dagı'ndakı şirin küçük evlerine dönüş ve on sekiz ay sonra da ilk bebek...

Oflaya puflaya tepeye, petrol kuyularına doğru ilerleyen gezinin diğer üyelerine geçiş. Profesör Craigie, liderleri, alnının terini silmek ve görevlerini gözden geçirmek için duraklar.

"Poole nerede?" diye sorar. "Ve Ethel Hook?"

Birisi işaret eder ve uzak plan çekimde, iki botanikçinin

siluetlerini görürüz.

Tekrar kamera Profesör Craigie'e döner, ellerini ağzının

kenarlarına tutup bağırır. "Poole, Poole!"

"Neden onlan minik romantizmleriyle başbaşa bırakmıyorsun?" diye sorar güleryüzlü Cudvvorth.

"Amma da romantizm!" der Dr. Schneeglock alaycı bir tavırla.

"Ama Ethel ona karşı çok tatlı davranıyor."

"Romantizm için iki kişi gerekir."

"Erkeğini elde edecek kadının bu sorunu halledeceğinden

emin olabilirsiniz."

"Annesiyle ensest ilişki kuruyor olmasını da bekler misin?" der Dr. Schneeglock üzerinde durarak.

"Poole!" diye bağırır Profesör Craigie bir kez daha ve di

ğerlerine dönerek, ekledi: "İnsanların arkada kalmalarından

hoşlanmam," der kızgın bir tonla. "Garip bir ülkedeysen...

Hiç bilemezsin."

Çağrısını yineler.

Tekrar Dr. Poole ve Bayan Hook'a dönüyoruz. Uzaktan

gelen çağrıyı duyarlar ve başlannı tetraploidleri Arfemisia'dan

kaldırıp bakarlar, el sallayıp diğerlerini takip etmeye devam

ederler. Birdenbire Dr. Poole'un gözüne haykırmasına sebep

olan bir şey çarpar.

"Bak!" işaret parmağıyla göstererek.

"Nedir o?B

"Echinocactus hexaedrophorus - hem de en güzel örnek."

Onun bakış açısından adaçayı çalılarının içinde metruk

bir bungalova doğru orta uzunlukta bir çekim. Sonra da ön

kapının yakınında, iki kaldınm taşının arasında büyümüş

kaktüse yakın çekim. Tekrar Dr. Poole'a dönüş. Belindeki deri kılıftan, uzun, dar kenarlı bir mala çıkanyor.

"Onu kazıp çıkarmayacaksın değil mi?"

Tek yanıtı kaktüsün yetiştiği yere gidip yanı başına çökmek oldu.

"Profesör Craigie çok sinirlenecek ama," diye itiraz eder

Bayan Hook.

"Peki o zaman, koş git ve onu sustur."

Ona birkaç saniye ilgili bir ifadeyle bakar.

"Seni yalnız bırakmaktan nefret ediyorum Alfred."

"Beş yaşındaymışım gibi konuşuyorsun," diye yanıtladı

öfkeyle. "Hadi git, sana söylüyorum."

Dönüp kazmaya başlar.

Bayan Hook hemen boyun eğmez, fakat bir süre daha sessizce bakarak orada durur.

ANLATICI

Trajedi, bizim sempatimizi gerektiren bir farstır; fars ise

başkalarının başına gelen trajedidir. Bu en basit yerginin sade ve umursamaz, faziletli ve verimli, nesnesi aynı zamanda bir Samimi Günlüğün de konusu. Onun gördüğü ve tarif etmeye boş yere çalıştığı parlayan günbatımları! Kadifemsi ve cinsellik kokan yaz geceleri! Baharın şiirsel harika günleri! Ve

ah, duygulann çağıldaması, yoldan çıkaranlar, ümitler, kalbin tutkuyla çarpıntısı, küçük düşürücü hayal kırıklıkları! Ve şimdi, yıllar sonra, birçok toplulukla katılman toplantıdan

Maymun ve öz

sonra, verilen onca dersten ve sınav kağıtlarının okunmasından sonra, şimdi sonunda, Tanrı tuhaf bir şekilde onu, bu çaresiz ve mutsuz adamdan sorumlu kılmıştı. Ve çaresiz ve mutsuz oluşu yüzünden onu sevmişti - onu on beş yıl önce

yüzüstü bırakıp o zengin müteahhitin kızıyla evlenen kıvırcık saçlı işe yaramaz adamı sevdiği gibi aşkla değil tabi, ama onun kadar içten, güçlü ve koruyucu bir şefkatle.

"Pekala," dedi sonunda. "Gidiyorum, fakat sen de geç kalmayacağına söz ver."

"Elbette geç kalmayacağım."

Döner ve yürüyerek uzaklaşır. Dr. Poole arkasından bakar; sonra, bir kez daha tek başına kalmanın getirdiği rahatlamayla derin bir nefes alır ve kazmaya devam eder.

ANLATICI

"Asla," diye tekrarladı kendi kendine, "Asla! Annem ne

derse desin." Bayan Hook'a bir botanikçi olarak ne kadar saygı gösterse, iyi bir örgütleyici olduğunu düşünse ve yüksek zekalı biri olduğunu düşünse de onunla tek beden olma fikri Kategorik Zorunluluğun ihlali kadar akılalmaz bir şeydi.

Birdenbire, arkasından, üç kara sakallı, kirli ve hırpani

berbat görünüşlü adam, evin yıkıntılarından sessizce çıkıp,

kısa bir süre pusuya yattıktan sonra, hazırlıksız botanikçinin

üzerine atladılar ve o daha sesini bile çıkaramadan ağzına bir

paçavra sokuşturup, ellerini arkasında bağlayarak arkadaşlarının görüşünden uzakta bir çukurluğa doğru çektiler.

Elli mil yükseklikten, stratosferden, Güney Kaliforniya'nın panoramik çekimine geçiyoruz. Kamera alçaldıkça Anlatıcı'nın sesini duyarız.

5 8

Aldous Huxley

ANLATICI

Deniz ve bulutlan, sanmsı-altın rengi dağlar.

Vadilere çivit karanlığı dolmuş,

Aslan renkli ovalann kuraklığı.

Çakıl taşı ve kumdan nehirler.

Ve onlann tam ortasında da Melekler Şehri.

Yarım milyon ev,

Beş bin mil cadde.

Bir buçuk milyon motorlu taşıt,

Akron'dan daha fazla plastik eşya,

Sovyetlerden daha fazla selüloit.

Ne w Rochelle'den fazla naylon,

Buffalo'dan daha fazla sutyen,

Denver'dan daha fazla deodorant.

Her yerden daha fazla portakal.

Daha iri ve iyi kızlarla-

Batının büyük metropol i.

Ve şimdi sadece beş mil yukarıdayız; giderek daha açık

görülüyor ki, büyük Metropol bir hayalet şehir. Bir zamanlar

dünyanın en geniş vahası şimdi bir artıklar diyannın harabe-

lerindeki en büyük yığıntısı. Caddelerde hareket eden hiçbir

şey yok. Betonun üzerinde kum tepeleri birikmiş. Palmiyeli

ve biber ağaçlı caddelerden hiç iz kalmamış.

Kamera, Hollyvvood'un ve Wilshire Bulvarı'nın betonarme kulelerinin arasından, dörtgen büyük bir mezarlığın üzerinden alçalır. Yere iniyoruz ve kemerli bir bahçe kapısının altından bir morg terasına geçiyoruz. Bir minik piramit. Gotik bir nöbetçi kulübesi. Ağlayan meleklerin üzerinde duran **M a y m u n v e** Ö z

5 9

bir mermer lahit. Hedda Boddy'nin gerçek boyutlardaki heykelinin fazlası - "Sevgiyle bilinen," diye okuruz kaidenin üzerindeki kitabeyi, "halkın sevgilisi, bir numara. 'Arabanızı bir yıldıza bağlayın.'" Bağlıyoruz ve devam ediyoruz; ve birdenbire bütün bu ıssızlığın ortasında, küçük bir grup insan duruyor. Aşırı sakallı dört kirli adam ve iki genç kadın, hepsi açılmış bir mezann içinde ve çevresinde, ellerindeki küreklerle bir şeyler yapmakla meşguller, hepsinin de kıyafeti birbirinin aynı, elde dokunmuş ve yırtık pırtık pantolonlarla gömlekler. Bütün bu kaba giysilerinin üzerinde, kırmızı yünden, HAYİR kelimesi işlenmiş, küçük birer kare önlükleri var. Önlüklere ek olarak kızların her bir memesinin üzerinde birer yama var ve arkalarında pantolonlarının oturdukları yerlerinde daha da büyük yamalar. Açıkça suratsız üç kişi

yaklaşarak bizi karşılarlar, diğer ikisi de, Pers usulü, geri çekilirken.

İşçileri yukandan gören bir noktada, yakınlarındaki mozolenin çatısında, kırklı yaşlannda, uzun boylu, yapılı, koyu renk gözleri ve Cezayirli korsanlarınkine benzer şahin burunlu bir adam oturuyor. Siyah ve kıvırcık sakalı, dudaklarının nemini ve kırmızılığını açığa çıkarıyor. Oldukça yakışıksız biçimde yirminci yüzyıl ortalannın kesiminde kendisine biraz küçük gelen solmuş gri bir takım giyiyor. Onu ilk gör-düğümüz anda, tırnaklarını kemirmekle meşgul.

Mezar kazıcılarına geri dönüyoruz. Birisi, erkeklerden en

genç ve yakışıklı olanı, küremekten başını kaldırıp çatıda tepeden onları izleyen adama kaçamak bir bakış atıyor ve onun tırnaklarıyla meşgul olduğunu görünce arkasında belini

kamburlaştırmış duran balık elindeki kıza yoğun bir arzuyla

gözlerini dikiyor. İki yasaklayıcı yamaya yakın plan çekim.

HAYIR ve tekrar HAYİR, gittikçe artarak daha da özlemle bakıyor. Nefis bir şekilde hayal edilmiş temas için çoktan hazırdır, elleri küreğini bırakır, kararsız, çekingendir; sonra, bir silkinmeyle birlikte bilinç baştan çıkarmaya baskın gelir, tekrar geri çekilir. Genç adam, dudağını ısırarak döner ve ikiye katlanan gayretiyle kendini kazma işine verir.

Birdenbire kazma sert bir şeye çarpar. Bir sevinç çığlığı

kopar, birlikte yapılmış bir işin kısa heyecanı. Biraz sonra güzel, maun bir tabut, yukarıya yeryüzüne çıkarılır.

"Kırıp aç şunu."

"Pekala Şef."

Gıcırdayan ve kınlan ahşabın sesini duyarız.

"Erkek mi kadın mı?"

"Erkek."

"Güzel! Onu dışarı çıkar."

Hep beraber tabutu yan yatırırlar ve ceset kumun üzerine

yuvarlanır. Sakallı mezar kazıcılardan en yaşlısı yanına çöker

ve yöntemli bir şekilde saat ve mücevherlerini çıkarma işine

girişir.

ANLATICI

Kuru iklim ve mumyacının sanatı sayesinde. Golden Rule

Biracılık Şirketi'nin Genel Müdürü'nden kalanlar daha dün

gömülmüş gibi görünüyor. Cenaze levazımatçısının cenaze

töreni için yanaklara sürdüğü allık hâlâ pembe. Ebedi bir gülümseme ile kasılmış dudaklannın yukarı kıvrılmış uçlan, yuvarlak yüze Boltraffıo'nun Madonnası'nın cansıkıcı muammalı ifadesini veriyor. Birden bir köpek kamçısı dizlerinin üzerindeki mezarkazıcının omuzları arasında şaklar. Kamera,

Şefi yaklaşırken göstermek için geri çıkar, elinde kırbaç, mer-

mer Sina'sının tepesinde duran ilahı inlikamın somutlaşmış

halidir.

u O yüzüğ ü geri ver."

"Hangi yüzüğü?" der adam titrek bir sesle.

Yanıt olarak Şef, köpek kırbacıyla iki ya da üç kesik daha

buyurur.

"Hayır, hayır - lütfen! Ah! Geri vereceğim, lütfen durun!"

Suçlu, iki parmağını ağzına sokar ve birazcık araştırmadan sonra ölmüş biracının İkinci Dünya Savaşı sırasında işlerin cesaret verici derecede iyi gittiği sıralarda kendisi için aldığı elmas yüzüğü dışarı çıkartır.

"Onu da diğerlerinin yanına koy," diye emreder Şef ve

adam onun söylediğini yaparken, "Yirmi beş kırbaç," diye devam eder büyük bir hazla, "bu akşam alacağın şey bu."

Hüngür hüngür ağlayarak biraz hoşgörü için yalvarır

adam - sadece bu seferlik affedin diyerek. Yannın Şeytan günü olduğunu hatırlatarak... Ve her şeyin yanısıra adam yaşlıydı, bütün hayatı boyunca sadakatle çalışmıştı, Şef yardımcılığına kadar yükselmişti...

Şef, kısa kesmesini söylüyor.

"Bu Demokrasidir," diyor. "Hepimiz kanun önünde eşitiz.

Ve kanun her şeyin Proletaryaya ait olduğunu söyler - başka

bir deyişle, her şey Devlet'e gider. Ve Devlet'i soymanın cezası nedir?" Adam yukan doğru, dili tutulmuş ve perişan bir halde ona bakar. "Nedir ceza?" diye kırbacını kaldırarak ba

ğırır Şef.

"Yirmi beş kırbaç," cevabı neredeyse duyulmayacak kadar

alçak bir sesle gelir.

"Güzel! Bu da sorunu çözer, değil mi? Ve şimdi bakalım

giysiler neye benziyor?"

Daha genç ve ince olan kız eğilir ve ölünün kruvaze siyah

ceketini gösterir.

"Güzel parça," der. "Ve hiç leke yok. Akıntı ya da benzer bir şey olmamış."

"Giyip deneyeceğim," der Şef.

Biraz güçlükle kadavrayı pantolonsuz, ceketsiz ve gömleksiz bırakırlar, sonra onu tekrar mezanna atıp tek parça iç çamaşırının üzerine toprağı geri örterler. Bu arada, Şef giysileri alır, kusur ararcasına koklar, sonra da bir zamanlar Wes-tern-Sheakepeare Pictures Anonim Şirketi'nin Üretim Müdürü ne ait olan gri ceketi çıkartarak kolunu malt likörler ve Golden Rule biralanyla iyi giden muhafazakar dikimin içine

sokar.

Şefe yakın plan çekim, kollan çok daha kısa ve beli onun-

kinden çok daha geniş olan bir adamın ceketinin içindeki gülünçlüğünü görürüz. Yaklaşan ayak sesleri üzerine başını çevirir.

Onun bakış açısından uzak plan çekimle elleri arkasında

bağlı, kumun içinde yorgunlukla zor yürüyen Dr. Poole'u görürüz. Arkasında, onu ele geçiren üç kişi vardır. Ne zaman tökezlese ya da adımlarını yavaşlatsa, arkasındakiler avize

ağacının iğne ucu gibi yapraklarıyla onu dürtüp irkilmesine

gürültüyle gülüyorlardı.

Şef onlar yaklaşırken şaşkınlık ve sessizlikle onlara bakmaktadır.

"Nedir bu Şeytan aşkına?" der sonunda.

Grup gelip mozolenin dibinde durur. Dr. Poole'a eşlik

eden üç kişi Şefi selamlarlar ve hikayelerini anlatmaya başlarlar. Rodendo Sahili açıklarında sandallarında balık tutuyor-M a y m u n v e ö z

lardı; birden sisin içinden büyük ilginç bir geminin çıktığını

gördüler; görülmemek için hemen kıyıya kürek çekmişlerdi.

Eski bir evin yıkıntılarının içinden yabancıların karaya inişlerini seyrettiler. On üç kişi. Sonra bu adam, yanında bir kadınla dolaşarak onların saklandıklan evin dibine kadar geldi.

Kadın sonra tekrar uzağa gitti ve adam küçük bir kürekle pisliğin içinde eşelenirken, arkasından onun üzerine atlamış, onu susturmuş, bağlamış ve sorgulama için şimdi buraya getirmişlerdi.

Sonunda Şef tarafından bozulan uzun bir sessizlik olur.

"ingilizce biliyor musun?"

"Evet, İngilizce biliyorum," dedi Dr. Poole kekeleyerek.

"İyi, çözün onu; ayağa kaldırın."

Onu öyle kaldırırlar ki, Şefin ayaklarının dibine dört aya

ğının üzerine düşer.

"Sen bir papaz mısın?"

"Papaz?" diye tekrarlar Dr. Poole endişeli bir şaşkınlıkla.

Kafasını iki yana sallar.

"O zaman neden sakalın yok?"

"Ben.. .ben traş oluyorum."

"Ah, o zaman sen..." Şef Dr. Poole'un yanak ve çenesinde

parmağını sürer. "Anlıyorum, anlıyorum. Ayağa kalk."

Dr. Poole itaat eder.

"Nereden geliyorsun?"

"Yeni Zelanda, efendim."

Dr. Poole iyice yutkunur, boğazının daha az kuru olmasını ve sesinin korkudan daha az titremiş olmasını diler.

"Yeni Zelanda? Çok uzakta mı?"

"Çok uzakta."

"Çok büyük bir gemiyle ve yelkenle mi geldiniz?"

Dr. Poole başını salladı ve kişisel temaslar tehditkar şekilde zorlaştığı zaman sığınağı olan dershane tavrını takınarak, neden Pasifik'i buharlı gemilerle geçemediklerini açıklamaya

girişti.

"Yakıt ikmali için hiçbir yer bulamayacaktık. Gemicilik

şirketlerimiz buharlıları sadece kıyı trafiğinde kullanabiliyorlar."

"Buharlılar?" diye tekrarlar Şef, yüzü ilgiyle aydınlanır.

"Hâlâ buharlılannız mı var? Ama bu sizin Şey'inizin olmadı

ğı anlamına gelir?"

Dr. Poole kafası karışmış görünür.

"Ne dediğinizi tam olarak anlamadım," der. "Ne Şey'i?"

u$ey. Bilirsiniz... O yönetimi ele geçirdiğinde."

Ellerini alnına götürerek, ileriye uzanmış işaret parmakla-

nyla boynuz taklidi yapar. Dindarca bir davranış kalıbına bürünür.

"Şeytan mı demek istiyorsunuz?" der Dr. Poole kararsızlıkla.

Öbürü başıyla onaylar.

"Ama, ama... Demek istediğim, gerçekten..."

ANLATICI

Arkadışımız iyi bir Congregationalist, ama, ne yazık ki, liberallerin tarafında. Ki bu da dünyanın Prensine varlık bilimsel hakkını hiç vermemiş olduğu anlamına geliyor. Kabaca söylemek gerekirse ona inanmıyordu.

"Evet, kontrolü ele geçirdi," diye açıkladı Şef. "Savaşı kazandı ve herkesi ele geçirdi. Bütün her şeyi bu hale de o zaman getirdiler."

Geniş, uzun bir jestle bir zamanlar Los Angeles olan bu

65

kalıntıları süzdü.

Dr. Pool'un ifadesi idrakla aydınlandı.

"Ah, anlıyorum. Üçüncü Dünya Savaşı'nı kastediyorsunuz. Hayır, biz şanslıydık; sıyrık bile almadan atlattık. Hepsini cografık konumuna borçluyuz," diye ekler profesör edasıyla, "Yeni Zelanda'nın hiçbir stratejik önemi..."

Şef, geleceği parlak bir dersi kısa keser,

"O zaman hâlâ trenleriniz var?" diye sorar.

"Evet, hâlâ trenlerimiz var," diye yanıtlar Dr. Poole biraz

sinirli. "Ama, dediğim gibi..."

"Ve makineler gerçekten çalışıyor?"

"Tabi ki çalışıyor. Söylemeye çalıştığım gibi..."

Şef ilk olarak bir sevinç çığlığı kopartıp Dr. Pool'un omzuna bir şaplak indirir.

"O zaman hepsini tekrar yürütebilmemiz için bize yardım

edebilirsin. Eski güzel günlerdeki gibi..." Boynuz işareti yapar. "Trenlerimiz olacak, gerçek trenlerimiz." Ve neşenin verdiği kendinden geçişle Dr. Poole'u kendine çekip kolunu boynuna dolayarak iki yanağından öper.

Tiksintiyle desteklenen bir mahcubiyete (Büyük adamın

çok seyrek yıkanan ve korkunç derecede küfürbaz bir adam

olması yüzünden) kapılan Dr. Poole uzaklaşır.

"Fakat ben bir mühendis değilim," diyerek karşı çıkar.

"Ben bir botanikçiyim."

"O da ne?"

"Botanikçi, bitkiler hakkında bilgisi olan kişidir."

"Peki savaş fabrikaları?" diye sorar Şef umutla.

"Hayır, hayır sadece bitkiler. Yapraklan, sapı ve çiçekleri

olanlar - tabii," diye ekler aceleyle, "gizli eşeyli olanlan unutmamak gerekir. Ve aslında gizli eşeyliler benim özel ilgi ala-66

nımdır. Yeni Zelanda, bildiğiniz gibi, gizli eşeyliler konusunda oldukça zengindir..."

"Peki ya motorlar?"

"Motorlar mı?" diye tekrarlar Dr. Poole hor gören bir tavırla. "Size söylüyorum ya, ben bir buharlı motorla dizel motorun farkını bile bilmem."

"O zaman trenleri tekrar çalıştırabilmemiz için bize yardım edemeyeceksin, öyle mi?"

"Hem de hiç."

Tek kelime etmeden Şef sag bacağını kaldırır ve ayağını

Dr. Poole'un kann boşluğuna yerleştirir ve birdenbire kırık

duran dizini düzeltir."

Dr. Poole sarsılmış ve berelenmiş ayağa kalkarken ona yakın plan çekim, üzerine düştüğü kum sayesinde hiçbir kemi

ği kınlmamış. Çekimin arka planında Şefin alıkoyduğu

adamlarına bagrışını duyarız.

Verilen emire karşılık olarak koşarak gelen mezar kazıcılara ve balıkçılara orta mesafeli çekim.

Şef, aşağıdaki Dr. Poole'a işaret ederek seslenir:

"Gömün onu."

"Ölü mü diri mi?" diye sorar kızlardan dolgunca olanı,

zengin kontralto sesiyle.

Şef aşağı, kıza bakar. Şefin bakış açısından çekim. Bir gayretle başını çevirir. Dudakları hareket eder. Kısa El Kitabı'ndan ilgili bölümü tekrar etmektedir. "Kadının doğası nedir? Yanıt: Kadın, kutsal olmayan ruhun tasıdır, tüm bozulmaların kaynağı, soyun düşmanı, o..."

"Ölü mü diri mi?" diye tekrarlar dolgun kız.

Şef omuz silker.

"Nasıl istersen," diye yanıtlar önceden çalışılmış bir aldır-

mazhkla.

Tombul kız ellerini çırpar.

"Harika, harika!" diye bağırır ve yandaşlarına döner.

"Haydi çocuklar. Biraz eğlenelim."-

Dr. Poole'un çevresini sararlar ve çığlıklar atan adamı yerden kaldınp Golden Rule Biracılık Şirketi Genel Müdürü'nün yan dolu mezar çukurunun içine atarlar. Tombul kız onu

aşağıda tutarken erkekler de üzerine gevşek, kuru toprağı

atarlar. Çok kısa zamanda beline kadar gömülmüştür.

Arka planda kurbanın çığlıkları ve infazcıların heyecanlı

kahkahalarının sesleri azalarak anlatıcının sesiyle bozulan bir

sessizliğe gömülür.

ANLATICI

Zalimlik ve merhamet kromozomlarla gelir;

Tüm insanlar merhametli ve tüm insanlar katildir.

Köpeklerinin üzerine düşe düşe,

Dachaus'lannı inşa ederler;

Tüm şehri ateşe verir ve öksüzlerin başını okşarlar;

Linçe karşı seslerini yükseltirler, ama hepsi

Oakridge'den yanadır;

Olası bir hayırseverlikle dolu, ama bugün NKDV.

Kime eziyet edeceğiz ve kime acıyacağız?

Her şey o anın hangisini daha fazla getirdiğidir,

Kagıtlardaki sözcüklerdir, gürleyen radyolardır.

Komünist çocuk bahçeleridir ya da ilk komünyonlardır.

Sadece kendi özünün bilgisiyle

Herhangi bir adam pek çok maymun olmaktan

vazgeçmiş midir?

Kahkahalar ve yakanşlar tekrar arka planda duyulur. Son-

ra birden Şefin sesi duyulur.

"Geriye çekilin," diye bagınr. "Göremiyorum."

Dediğini yaparlar. Sessiz bir şekilde Şef, aşağı Dr. Poole'a

bakar.

"Bitkiler hakkında her şeyi biliyor musun?" der sonunda.

"Neden orada biraz kök salmıyorsun?"

Saldın, büyük nahoş bir kahkaha ile süslenir.

"Neden küçük güzel pembe çiçekler açmıyorsun?"

Botanikçinin ızdırap çeken yüzü yakın çekimle bize gösterilir.

"Merhamet, merhamet..."

Ses çatlar, gülünç bir şekilde; başka bir neşe patlaması

olur.

"Size faydalı olabilirim. Daha iyi ürünleri nasıl elde edece

ğinizi gösterebilirim. Daha fazla yiyeceğiniz olur."

"Daha fazla yiyecek mi?" diye sorar Şef birden ilgiyle. Sonra haince kaşlarını çatar. "Yalan söylüyorsun!"

"Söylemiyorum. Yüce Tannm üzerine yemin ederim."

Şaşkın itirazlardan bir uğultu oluşur.

"Yeni Zelanda'da yüce olabilir," der Şef. "Ama burada de

ğil — Şey olduğundan beri."

"Ama size yardımcı olabileceğimi biliyorum."

"Şeytan'ın üzerine yemin eder misin peki?"

Dr. Poole'un babası bir papazdı ve kendisi de düzenli olarak kiliseye giderdi; fakat yürekten bir hararetle kendisinden isteneni yaptı.

"Şeytan adına. Yüce Şeytan adına yemin ederim."

Herkes boynuz işareti yapar. Uzun bir sessizlik olur.

"Çıkartın onu,"

"Ah, Şef," diyerek karşı çıkar tombul kız. "Bu adil değil!"

M a y m u n v e Ö z

6 9

"Çıkartın onu, seni Kutsal olmayanın tası!"

Sesinde anlık bir inanç vardır; öyle hararetle kazarlar ki

bir dakikadan az bir sürede Dr. Poole mezannın dışında mozolenin dibinde titreyerek ayakta durmaktadır.

"Teşekkür ederim," der güçlükle ve dizleri boşalarak yere

yığılır.

İyi niyetli, kibirli bir kahkaha korosu oluşur.

Şef, oturduğu mermerden kalkar. "Al bakalım, kırmızı kafalı tas." Kıza bir şişe uzatır. "Bundan biraz içir," diye buyurur. "Yürüyebilmesi gerek. Karargaha dönüyoruz."

Kız, Dr. Poole'un yanına oturur, onun gevşek vücudunu

kaldırır, tutamadığı kafasını göğsündeki yasaklı bölgeyle destekler ve güç veren sıvıdan verir.

Bir caddeye geçiyoruz. Sakallı adamların dördü Şefi bir

tahtırevanla taşımaktadırlar. Diğerleri arkadan, kum yığınlarının arasından yavaşça gelmektedirler. Orada burada metruk tohum ekme merkezlerinin sundurmalannın altında, büro binalannın açık kalmış girişlerinde insan kemikleri yığınları vardır.

Dr. Poole'a orta mesafeli çekim. Şişeyi hâlâ sag elinde tutmakta, kendi kendine içten bir duyguyla "Annie Laurie"yi söyleyerek biraz dengesiz bir yürüyüşle ilerlemektedir. Boş

mideyle sarhoş olmuş -midenin boş olmasından ziyade onun

alkole karşı olan bir annenin oğlu olması önemli- sert kırmızı şarap hemen etkisini göstermişti.

"Güzd Annie Laurie için

kendimi yere atar ve ölürüm...n

Son cümlenin ortasında iki kız mezarkazıcı kadraja girer.

Şarkı söyleyen Dr. Poole'a arkadan yaklaşırlar, tombul olan

ona arkadan arkadaşça bir şaplak indirir. Dr. Poole irkilir, arkasına döner ve birden endişeyle bakar. Fakat kızın gülümsemesi onu tekrar rahatlatır.

"Ben Flossie," der. "Ve umarım seni gömmek istediğim

için bana dargın degilsindir?"

"Ah, hayır hayır, bir parçacık bile değilim," sigarasını yakan genç kadına, ona hiçbir itirazının olmadığı konusunda temin etmek ister bir ses tonuyla.

"Sana karşı herhangi bir şeyim olduğundan değil," dedi

Fossie

"Elbette."

"Sadece gülmek istedim, hepsi bu kadar."

"Tabii, tabii."

"İnsanlar gömülürken çığlık çığlığa komik görünüyorlar."

"Çığlık çığlığa," diye onaylar Dr. Poole ve kendini zorlayarak kıkırdar.

Daha fazla cesarete ihtiyacı olduğunu hissederek şişeden

bir yudum daha alır ve kendine moral vermeye çalışır.

"İyi, sonra görüşürüz," der tombul kız. "Gidip Şefle ceketinin kollarının uzatılması konusunda konuşmam gerek."

Sırtına bir şaplak daha indirerek hızla uzaklaşır.

Dr. Poole, yanında tek refakatçisiyle başbaşa kalmıştır.

Ona kaçamak bir bakış atar. On sekizinde; kızıl saçları, gamzeleri, çekici bir yüzü ve narin körpe bir vücudu var.

"Benim adım Loola," der kendiliğinden. "Seninki ne?"

"Alfred," diye yanıtlar Dr. Poole. "Annem *In* Memoriam'ın büyük hayranıydı," diye ekler açıklama olarak.

"Alfred," kızıl saçlı kız tekrarlar. "Sana Alfıe diyeceğim.

Sana bir şey söyleyeyim, Alfıe: bu insan gömmekten ben pek

hoşlanmıyorum. Neden diğerleri gibi olmadığımı bilmiyo-

rum ama, beni güldürmüyor. Komik hiçbir şey göremiyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim," der Dr. Poole.

"Biliyor musun Alfıe," diye devam eder kısa süren bir sessizlikten sonra, "Gerçekten çok şanslı bir adamsın."

"Şanslımı?"

Loola, başıyla onaylar.

"Her şeyden önce çukurdan çıkarıldın - v e ben daha önce

bunun olduğunu hiç görmedim- ve şimdi de dosdoğru Arınma Törenleri'ne gidiyorsun."

"Arınma Törenleri mi?"

"Evet, yarın Şeytan Günü... Şeytan Günü," diye tekrarlar

diğerinin yüzündeki kavrayamayan ifadeyi görerek. "Şeytan

Günü'nün arefesinde neler olduğunu bilmediğini söyleme."

Dr. Poole, kafasını iki yana sallar.

"Peki siz ne zaman arınıyorsunuz?"

"Şey, biz her gün yıkanıyoruz," der Dr. Poole, daha yeni

Loola'nın muhtemelen hiç yıkanmadığını fark etmiş olmasına rağmen.

"Hayır, hayır," der sabırsızca. "Soyun arındırılmasından bahsediyorum."

"Soyun mu?"

"Kahretsin, papazlarınız biçimsiz bebeklerin yaşamasına

izin vermiyor değil mi?"

Sessizlik olur; sonra Dr. Poole kendi sorusuyla karşılık verir.

"Burada vücudu bozuk doğan çok bebek var mı?"

Kız başıyla onaylar.

"Şey'den beri - O yönetimde olduğundan beri."

Boynuz işareti yapar. "Dediklerine göre daha önce, hiç olmazmış."

"Size daha önce hiç gamma ışınlannın etkisinden söz edildi mi?"

"Gamma ışınları mı? Nedir gamma ışını?"

"Bütün bu vücudu bozulmuş doğan bebeklere sebep olan

şey."

"Bunun şeytan yüzünden olmadığını söylemeye çalışmıyorsun, değil mi?" Sesi öfkeli bir şüphe taşır; ona sanki Aziz Dominic bir Albigensian heretik görmüş gibi bakar.

"Hayır, hayır, elbette hayır," Dr. Poole onu rahatlatmak

için acele eder. "O birincil sebebi söylemeye bile gerek yok."

Hantalca ve acemice boynuz işareti yapar. "Ben sadece ikincil önemi olan şeylerin doğasından bahsediyordum. Onun şeyi... inayetini gerçekleştirmek için kullandığı araçlardan,

ne dediğimi anlıyorsan"

Söyledikleri, dahası, dindar hareketleri Loola'nın şüphelerini giderir. Yüzü aydınlanır ve en güzel gülüşüyle yanıt verir. Yanagındaki gamzeler tapılası bir çift küçük yaratık gibi Loola'nın yüzünün geri kalanında gizli ve özerk bağımsız bir

varoluşa yol açarak canlanır. Dr. Poole, gülümsemesine kar

şılık verir, fakat neredeyse saç diplerine kadar kızararak aniden bakışını kaçırır.

ANLATICI

Annesine duyduğu saygının yanısıra, bizim buradaki zavallı arkadaşımız, otuz sekizinde bir bekar. Evliliğe karşı duyduğu doğal olmayan derin saygıyla dopdolu, hayatının

yarısını içten içe yanarak geçirdi. Genç bir hanımefendiye yatağını paylaşmayı teklif etmenin terbiyesizlik olduğunu dü

şünerek, akademik saygınlığın kabuğu içinde, erotik fantazi-

lerin sebep olduğu ızdırap veren pişmanlıklarla ve ergenlik

arzularının sonsuza kadar anne ilkeleriyle mücadele ettiği sıcak ve gizli bir dünyaya yerleşmişti. Ve işte Loola - eğitimli ya da iyi yetiştirilmiş olmanın en ufak iddiasını taşımayan Loola, Loola, tekrar düşününce bunda gerçekten oldukça ilginç bir şeyler olduğunu düşündüğü misk kokusunu anımsatan

au naturelîe. Kızarıp (ne kadar ona bakmaya devam etmeyi

arzulasa da) gözlerini kaçırmasında şaşılacak hiçbir şey yok.

Teselli ve cesaret tahtına çıkma ümidiyle, yine şişeye başvurur. Birden cadde iki kumul arasından önemsiz bir patikaya doğru daralır.

"Önce siz," der Dr. Poole, nazikçe başını eğerek.

Erkeklerin üstün olduğu ve kutsal olmayan ruhun çanağı

olanlann arkadan geldikleri bu yerde bu hiç alışık olmadığı

nazik jesti kabul ederek gülümser Loola.

Dr. Poole'un bakış açısından Loola'nın arkasından kayan

görüntü. Hayır hayır, hayır hayır, hayır hayır, adım adım yukarı aşağı hareket eden görüntü. Dr. Poole'a yakın çekime ge

çiş, gözleri açılmış bakıyor ve bir kez daha Dr. Poole'dan Loola'nın arkasına.

ANLATICI

Bu, dışandan görülebilen, somut, kendi iç bilincinin simgesi. Cinsel arzuyla araları açık olan ilkeler, hayal gücünün ve hayatın gerçeklerinin üzerine bindirilmiş annesi ve yedinci emir.

Kumullar alçalır. Yol tekrar iki kişinin yanyana yürüyebileceği kadar genişler. Dr. Poole, yandaşının yüzüne kaçamak bakar ve yüzünün melankolik bir ifadeyle bulutlanmış oldu

ğunu görür.

"Ne oldu?" diye sorar merakla, sonra büyük bir cesaretle

"Loola" diye ekler ve koluna dokunur.

"Çok korkunç," der, sesinde büyük bir ümitsizlikle.

"Nedir korkunç olan?"

"Her şey. Böyle şeyler üzerine düşünmek istemezsin; fakat

sen o şanssız olanlardansın - onlar hakkında düşünmemek

elde değil. Ve neredeyse deliye dönüyorsun. Birisi hakkında

düşünmek, düşünmek, istemek istemek. Ve biliyorsun ki

yapmaman gerek. Ve eger anlayacak olurlarsa neler yapabileceklerinden ölümüne korkarsın. Ama sadece beş dakika için dünyaları vermeye hazırsındır, beş dakika özgür olabilmek

için. Fakat hayır, hayır, hayır. Ve yumruklarını sıkıp kendini

tutarsın - ve bu kendini parçalara ayırmak gibidir. Sonra birdenbire, bütün o ızdıraplardan sonra, birdenbire..." susar.

"Birdenbire ne olur?" diye sorar Dr. Poole.

Kız ona sertçe bakar, fakat yüzünde sadece merak ve samimi masum kavrayamayışın ifadesini görür.

"Seni kurtaramam," der sonunda. "Şefe söylediğin doğru

mu? Papaz olmamanla ilgili olan."

Loola birdenbire kızanr.

"Eger bana inanmıyorsan," der Dr. Poole şarabın sağladı

ğı yiğitlikle, "İspatlamaya hazırım."

Loola ona bir an bakar, kafasını sallar ve bir çeşit korkuyla kafasını çevirir. Sinirli hareketlerle önlüğü düzeltir.

"Ve bu arada," diye devam eder Dr. Poole, onun yeni

oluşmuş utangaçlığından cesaret alarak, "bana birdenbire

olan şeyden hâlâ bahsetmedin."

Loola, kimsenin duymayacağından emin olmak için çevresine bakınır, sonra neredeyse fısıltıyla konuşur.

"Birdenbire herkesi sahiplenmeye başlıyor. Haftalar bo-

yunca onların o şeyler hakkında düşünmelerini sağlıyor ve

bu kanuna aykırı, bu kötü bir şey. Erkekler deliye dönüyor,

sana vurmaya ve çanak diye seslenmeye başlıyorlar, papazla-

nn yaptığı gibi."

"Çanak mı?"

Kız başıyla onaylar.

"Kutsal olmayan ruhun çanağı."

"Ah, evet anlıyorum."

"Ve sonra da Şeytan Günü geliyor," kısa süren bir duraklamadan sonra devam eder. "Sonra da ... şey, bunun ne anlama geldiğini bilirsin. Ve sonradan, bir bebeğin olursa, seni sana yaptırdığı şey için cezalandırması ihtimali var." Kız ürperir ve şeytan işaretini yapar. "Onun isteklerini kabul etmemiz gerektiğini biliyorum," diye ekler. "Fakat ah, eger bebe

ğim olacak olursa umarım sağlıklı olurlar."

"Fakat elbette sağlıklı olacaklar," diye bağırır Dr.Poole.

"Her şeyden evvel, *senin* hiçbir şeyin yok."

Kendi söylediğinden hoşlanarak onu baştan aşağı süzer.

Dr. Poole'un bakış açısından yakın plan çekim. Hayır hayır hayır, hayır hayır hayır...

Loola, üzüntüyle başını sallar.

"İşte bunda yanılıyorsun," der. "Benim fazladan bir çift meme ucum var."

"Ah," der Dr. Poole, annesinin hayalinin geçici olarak kırmızı şarabın etkisini ortadan kaldırdığını anladığımız bir ses tonuyla.

"Bu o kadar da kötü bir şey değil," diye ekledi Loola aceleyle. "En iyilerde bile var. Son derece yasal. En çok üç çifte kadar izin var. Ve yedi ayak parmağına. Bundan fazla olan

her şey Annma sırasında temizleniyor. Arkadaşım Polly'nin

bu mevsim bir bebeği oldu. İlk bebeği. Onda dört çift vardı

ve hiç başparmağı yoktu. Hiç şansı yok. Aslında çoktan mahkum edildi. Polly'nin kafası kazındı bile."

"Kafası kazındı mı?"

"Bebekleri temizlenen tüm kızlara yapıyorlar bunu."

"Fakat neden?"

Loola omuzlarını silker.

"Sadece onlara O'nun Düşman olduğunu anımsatmak

için."

ANLATICI

"Diyebiliriz ki," Schroedinger'in dediği gibi, "çok sert bir biçimde, belki biraz naif de olsa, kuzenler arasındaki evlili

ğin zararları pekala büyükannelerinin Röntgen hemşiresi olarak çalışmış olması olabilir. Bu bireysel olarak endişelenecek bir şey değil. Fakat insan ırkını istenmeyen gizli dönüşümlerle yavaş yavaş etkilemesi ihtimali toplumu ilgilendiren bir şey olmalı." Olmalı; fakat, söylemeye bile gerek yok, değil. Oakridge günde üç vardiya çalışıyor; bir atom silahı Cumberland

sahillerinde yükseliyor; ve çitin öbür tarafında, Kapıtza'nın

Agn Dağı'nın tepesinde ne aradığını Tanrı bilir, Dostoyevs-

ki'nin çok şiirsel bir şekilde dile getirdiği o muhteşem Rus

Ruhu Rus cesetler ve Kapitalistlerle Sosyal Demokratlann kemikleri için ne sürprizler saklıyor.

Bir kez daha kum yolu keser. Kumulları arasında başka

bir patikaya girerler ve birdenbire Sahra'nın ortasındaymışça-

sına yalnız kalırlar.

Dr. Poole'un bakış açısından kayan görüntü. Hayır hayır,

hayır hayır... Loola durur ve dönüp ona doğru bakar. Hayır

hayır hayır. Kamera onun yüzüne doğru yaklaşır ve Dr. Po-

ole birdenbire onun yüzündeki ifadenin ne kadar acıklı oldu

ğunu fark eder.

ANLATICI

Yedinci Emir, Hayatın Gerçekleri. Fakat, sadece saf bölümlere ayırmaya dayanan bir inkarla ya da daha az parçalı olmayan bir şehvet gösterisiyle cevap verilemeyecek başka

bir Gerçek daha var - Kişilik Gerçeği.

"Saçımı kesmelerini istemiyorum," der Loola yorgun bir

sesle.

"Ama kesmeyecekler."

"Kesecekler."

"Yapamazlar, yapmamalılar." Kendi cesaretlendirmesine

şaşarak, ekler, "Aşın güzel çünkü."

Hâlâ acıklı bir ifadeyle, başını sallar.

"Hissediyorum," der. "Kemiklerimde hissediyorum. Yediden fazla parmağı olacak. Onu öldürecekler, saçımı kesecekler, beni kamçılayacaklar ve bütün bunlan bize yaptıran da O."

"Neleri?"

Loola ona bir an konuşmadan bakar; sonra, neredeyse

dehşetli bir ifadeyle bakışlannı indirir.

"Çünkü bizim sefil olmamızı O istiyor."

Elleriyle yüzünü kapatıp, kendinden geçercesine hıçkırarak ağlamaya başlar.

ANLATICI

Şarabın etkisiyle ya da değil, hayatın o misk kokulu

pek yakın, sıcak, olgun, yuvarlak ve her şeyden çok

yenebilir Gerçeklerini haurlatan şeyler... Ve şimdi

onun gözyaşları, onun gözyaşlan...

Dr. Poole kızı kollarına alır ve o omzunda hüngür hüngür

ağlarken, her normal erkek gibi bir süreliğine şefkatle dolarak o da Loola'nın saçlannı okşadı.

"Ağlama," diye fısıldadı. "Ağlama, her şey düzelecek. Ben hep yanında olacağım. Sana bir şey yapmalarına izin vermeyeceğim."

Loola yavaşça onun kendisini rahatlatmasına izin verir.

Hıçkırıklar giderek hafifler ve sonunda tamamen kesilir. Loola başını kaldırıp ona bakar. Gözyaşlannın arasından gülümsemesi öyle açık bir şekilde şehvetlidir ki. Dr. Poole bile bu daveti hemen kabul edebilir. Saniyeler geçer ve Dr. Poole

hâlâ kararsızlık içindeyken, Loola'nın ifadesi değişir, bakışlarını bir itirafla indirir ve birden aşırı samimi olduğunu düşünerek döner.

"Üzgünüm," diye mınldanır ve bir çocugunki kadar kirli

ellerinin tersiyle gözyaşlarını siler.

Dr. Poole mendilini çıkartarak nazikçe gözlerini siler.

"Çok tatlısın," der Loola. "Buradaki erkeklere hiç benzemiyorsun."

Ona tekrar gülümser. Gizlendiği yerden çıkan bir çift fevkalade küçük vahşi hayvancık gibi, gamzeler ortaya çıkar.

Çok tepkisel olarak, yaptığına hiç şaşırmadan, Dr. Poole

Loola'nın yüzünü elleri arasına alır ve dudaklarından öper.

Loola bir anlığına karşı çıkar, sonra kendini Dr. Poole'un

saldırısından daha etkili tam bir teslimiyete bırakır.

Arka plan müziği "Bana *detumescence* ver"den, Tristan'ın Liebestod'a geçer.

Birdenbire Loola ürperen bir katılıkla sertleşir. Onu ite-

rek, bakışlarını asice Dr. Poole'un yüzüne kaldırır; sonra döner ve omzunun üzerinden suçlu bir korku ifadesiyle bakar.

"Loola!"

Ona tekrar yaklaşmaya çalışır fakat Loola ondan kaçar ve

dar patika boyunca koşmaya başlar.

HAYIR HAYİR, HAYİR HAYİR. HAYİR HAYİR...

Beşinci cadde ve Pershing Meydanı'nın köşesine geçiyoruz. Eskiden olduğu gibi Meydan şehirdeki kültürel yaşamın merkezi. İki kadın, Filarmoni Oditoryumu'nun önünde sığ

bir su kaynağından taşımaları için diğer kadınların toprak

kaplarının içine boşaltmak üzere, keçi derisi içinde su çıkarıyorlar. İki paslı sokak lambası arasına asılmış bir çubuk üzerinde yeni kesilmiş bir öküzün bedeni asılı. Bir sinek bulutu içerisinde, elinde bıçağıyla bir adam bağırsakları çıkanyor.

"Çok iyi görünüyor," der Şef güleryüzle.

Kasap sıntır ve kanlı parmaklarıyla, boynuz işareti yapar.

Birkaç yarda ötede ortak fırınlar durmaktadır. Şef durma-

lannı emreder ve nazik bir şekilde yeni pişirilmiş ekmeklerden bir parça kabul eder. O ekmeği yerken on ya da oniki küçük oğlan yakınlardaki halk kütüphanesinden alınmış yakıt yükünün altında sendeleyerek kadraja girer. Yüklerini yere yığarlar ve büyüklerinin küfür ve darbeleriyle daha fazlasını getirmek üzere geri giderler. Fınncılardan biri ocağın kapağını açarak kitaplan ateşin içine atmaya başlar.

Dr. Poole'un içindeki bilimadamı, bütün kitap aşkı, bu

gösteriyle hakarete uğrar.

"Fakat bu korkunç!" diye karşı çıkar.

Şef sadece güler.

uTinin Fenomenolojisi giriyor, mısır ekmeğ i çıkıyor. Ve harika bir ekmek."

Bir ısınk daha alır.

Bu arada Dr. Poole diz çöker, Shelley'nin yok olmanın kıyısından döndürdüğü sevimli küçük bir kitabını kapıp güvenceye alır.

"Teşekkürler T-—" diye başlar, fakat neyse ki nerede olduğunu hatırlar ve kendini kontrol eder.

Cildi cebine atıverir ve Şefe dönerek, "Peki ya kültür?" diye sorar. "İnsanlığın büyük zahmetlerle elde edilmiş bilgeli

ğinin sosyal mirası? Öğretilenlerin en önemlisi ve..."

"Onlar okuyamazlar," diye yanıtlar Şef ağzı doluyken.

"Hayır, bu tam olarak doğru değil. Hepsine 'O'nu okumayı

öğretiyoruz."

İşaret eder. Onun bakış açısından Loola'ya orta mesafeli

çekim - gamzeleriyle Loola ve diğerleri, fakat aynı zamanda

önlüklerinde büyük ve gömleklerinde daha küçük kırmızı

HAYIRlar.

"Bu ihtiyaçları olan tüm okuma. Ve şimdi," diye emreder

taşıyıcılarına, "devam edin."

Bir zamanlar Bikmore Kahve Dükkanı olarak kullanılan

yerin kapısız girişinden geçen tahtırevanın kayan çekimi. Burada, pis kokulu alacakaranlıkta, yirmi ya da otuz kadın, bazdan orta yaşlı, bazılan genç, Orta Amerika Yerlileri'nin kullandığı cinsten tezgahlarda yoğun bir şekilde dokuma işiyle meşguller.

"Bu çanaklardan hiçbirinin bebeği olmadı bu mevsim,"

diye açıklama yapar Şef, Dr. Poole'a. Kaşlannı çatar ve kafasını iki yana sallar. "Ucubeler üretmedikleri sürece verimsizler. Erkeğin gücü için ne yapacağız, şeytan bilir..."

Kahve dükkanının içine doğru ilerlerler, çatlak damaklı

ve on dört parmaklı yaşlı bir çanağın gözetimindeki üç dört

Maymun ve Öz

yaşlarında çocuklan geçerek ilkinden sadece biraz daha kü

çük olan ikinci bir yemek odasına geçit veren bir kemerin altında duraklarlar.

Sahnenin gerisinde uyum içindeki genç seslerden oluşan

korodan Kısa El Kitabı'nın giriş cümlelerini duyanz.

"Soru: İnsanlığın baş amacı nedir? Yanıt: İnsanlığın baş

amacı. Şeytanı yatıştırmak, düşmanlığını onaylamamak ve yıkımı mümkün olduğunca uzun süre engellemektir.1'

Artan bir korkuyla karışık şaşkınlık ifadesi taşıyan Dr. Poole'un yüzüne yakın çekim. Sonra, onun bakış açısından uzun, çok uzun çekimler. On ikişerden beş sıra, on üç ve on

beş yaşlan arasında altmış oğlan ve kız, dimdik esas duruşta,

kulak tırmalayıcı bir monotonlukla konuşabildikleri kadar

hızlı çene çalıyorlar. Onlann karşısında bir sedirde, siyah beyaz keçi derisinden uzun bir giysi ve katı deri kenarları olan ve iki orta büyüklükte boynuz iliştirilmiş kürklü bir kasket

giyen, küçük, şişman bir adam oturmaktadır. Sakalsız ve solgun, yüzü cömert cübbesinin tüylü koluyla sonsuza kadar silecek gibi göründüğü terlerle parlamaktadır.

Aşağı eğilip Dr. Poole'un omzuna dokunan Şefe geri döneriz.

"O," diye fısıldar, "bizim önde gelen Şeytani Bilimler Pratisyenimiz. Sana şöyle söyleyeyim: o Kötü Niyetli Hayvan Manyetizmacında tam bir usta.."

Sahnenin gerisinde çocuklann anlamsız konuşmalarını

duyarız.

"Soru: İnsanın kaderini belirleyen şey nedir? Yanıt: Şeytan, sırf kendi keyfinden, bugün yaşayan her şeyi ebedi lanet için seçti."

"Neden boynuz takmış?" diye sorar Dr. Poole.

"O bir Başrahip," diye açıklar Şef. "Şu aralar üçüncü boynuzunu almak üzere."

Sedire doğru orta mesafeli çekime geçiş.

"Mükemmel!" der Şeytani Bilimler Pratisyeni, sıradışı,

ukala ve kendini beğenmiş küçük bir çocuğun yüksek, tırmalayıcı sesiyle. "Mükemmel!" Alnını siler. "Şimdi bana neden sonsuz laneti hak ettiğinizi söyleyin."

Bir anlığına sessizlik olur. Sonra çocuklar, biraz darmada

ğın başlayan ve kısa sürede ortak sesle yükselen bir koro halinde yanıt verirler.

"Şeytan varlığımızın tüm parçalarında bizi ayarttı ve yoldan saptırdı. Bu yüzden biz yalnızca o yoldan sapmışlığın işaretleriyiz. Şeytan tarafından hak ederek lanetlenmiş."

Öğretmenleri başıyla onaylar.

"Öyle ki," diye gıcırdar dalkavuklukla, "Sineklerin Tanrı-

sı'nın ne anlama geldiği belli olmayan adaleti gibi."

"Amin," diye karşılık verir çocuklar.

Ve hepsi boynuz işareti yaparlar.

"Peki ya komşumuza karşı görevlerimiz?"

"Komşuma karşı görevim," diye gelir yanıt koro halinde,

"onun yapmasından hoşlanmam gereken şeyi bana yapmasına engel olmak; beni yönetenlerin buyruğu altına girmek; Şeytan gününü takip eden iki gün hariç vücudumu yasaklanmış cinsellikten/aşktan uzak tutmak ve Şeytan'ın beni mahkum ettiği hayatta görevlerimi yapmak."

"Kilise nedir?"

"Kilise, Şeytanın baş ve onun sahip olduğu insanların da

üyeleri olduğu bir bedendir."

"Çok iyi," der üfürükçü, bir kez daha yüzünü silerek. "Ve şimdi genç bir kaseye ihtiyacım var."

M a y m u n v e ö z

83

Gözlerini öğrencilerinin oluşturduğu saflarda gezdirir,

sonra parmağıyla işaret eder.

"Sen, oradaki. İkinci sırada, soldan üçüncü... San saçlı

kase. Buraya gel.

Tahtırevanın çevresindeki gruba dönüyoruz.

Sakallılar mutlu bir beklentiyle sıntmaya başlarlar. Kıvırcık sakal ve bıyıklannın arasında Şefin dudakları yoğun bir şekilde kızarmış, nemli ve şehvetli, bir gülümsemeyle yukarı

doğru kıvnlmıştır. Fakat Loola'nın yüzü hiç gülmüyor. Solgun, eli ağzının üzerinde, gözleri açılmış bakarken, verilen emir kendisineymişçesine olanları korkuyla izler. Dr. Poole

ona bakar ve sonra şimdi onun bakışından bizim de gördü

ğümüz, sedire yavaşça yaklaşan kurbana çevirir gözlerini.

"Buraya çık," diye gıcırdar otoriter bir havada neredeyse

bebek sesiyle. "Benim yanımda dur. Şimdi de yüzünü sınıfa

dön."

Çocuk kendisine söyleneni yapar.

Kuzey Avrupalı bir genç kız yüzüne sahip on beşinde

uzun narin kıza doğru ona mesafeli çekim. Bisiklet pantolonunun kemerine iliştirilmiş yırtık pırtık önlüğünün üzerindeki HAYIR yazısı dikkat çeker; yeni çıkan memelerinin üzerindeki yamalarda HAYIR, HAYİR.

Pratisyen suçlayarak onu işaret eder.

"Şuna bakın," der, iğrenmeyle yüzünü buruşturarak. "Bunun kadar tiksindirici bir şey gördünüz mü?"

Sınıfa döner.

"Oğlanlar," diye cırlar. "Aranızda bu çanakta herhangi bir Kötücül Çekim Gücü hisseden biri varsa, elini kaldırsın."

Sınıfın uzun süreli bir çekimi. Hiç istisnasız tüm oglanla-

nn kolu havada. Yüzlerinde Ortodoksların ruhani Papazları-

nın kalıtımsal günahkeçilerine işkence ederken veya düzeni

tehdit eden mutezillerin hâlâ çok sert biçimde cezalandırıldı

ğı zaman hep izledikleri gibi şehvetli ve kötü niyetli eğlence

ifadesi vardır.

Pratisyene geri dönüyoruz. İkiyüzlülükle iç geçirir ve ba

şını iki yana sallar.

"Korktuğum gibi," der. Sonra da sedirin üzerinde, yanında

duran kıza döner. "Şimdi söyle bana," der. "Kadının Doğası nedir?"

"Kadının Doğası?" diye tekrarlar kız titreyerek.

"Evet, kadının doğası, çabuk ol!"

Kız, mavi gözleri korku dolu ona bakar, sonra başını çevirir. Yüzü bir ölününki gibi solgunlaşır. Dudaklan titrer, zorlukla yutkunur.

"Kadın," diye başlar, "kadın..."

Sesi kırılır, gözleri yaşla dolar; duygularını kontrol etmeye çalıştığı umutsuz bir çabayla yumruklarını sıkar ve dudaklarını ısırır.

"Devam et!" diye bağırır kulak tırmalayan bir sesle Pratisyen. Ve yerden bir söğüt dalı alarak, çocuğun çıplak baldırlarına keskin bir çizik atar. "Devam et!"

"Kadın," diye başlar bir kez daha, "Kutsal olmayan ruhun çanağıdır, tüm bozuklukların kaynağı ve... ve... Of!"

Yeni bir darbeyle irkilir.

İlim Üfürükçüsü kahkaha atar ve tüm sınıf onu izler.

"Düşman.." diye hatırlatır.

"A, evet-soyun düşmanı, şeytan tarafından cezalandmlmış

ve onun içindeki şeytana karşı koyamamış olanlar için ceza

dileyen."

Uzun bir sessizlik olur.

M a y m u n v e ö z

85

"işte," der Pratisyen sonunda. "İşte senin olduğun şey. Bu tüm çanaklann olduğu şey. Haydi şimdi git, git!M diye çığlık

atar ve birden bir hiddetle kıza tekrar tekrar vurur.

Kız acıyla haykırarak kız sedirden aşağı atlar ve koşarak

sırasındaki yerine gider.

Şefe dönüyoruz. Kaşları hoşnutsuzlukla çatılmıştır.

"Tüm bu ilerici eğitim!'* der Dr. Poole'a. "Doğru dürüst bir

disiplin yok. Nereye gittiğimizi bilmiyorum. Neden, ben kü

çük bir çocukken, eski Pratisyenimiz onlan bir banka bağlar

ve bir huş çubukla döverdi. 'Bu sana çanak olmayı öğretir,'

derdi ve sonra viuv, viuv, viuv! Ah Şeytan, nasıl da ulurlardı!

İşte eğitim diye ben buna derim. Haydi bakalım yeterince

seyrettim," diye ekler. "Marş marş!"

Tahtıravan sahneden çıkarken, kamera duygudaşlığın

verdiği ızdtrapla ikinci sıradaki kurbanın gözyaşlanndan ıslanmış yüzüne ve büzülmüş omuzlarına bakmaktadır. Bir el, Loola'nın koluna dokunur. İrkilir, endişeyle döner ve kendisini Dr. Poole'un sevecen yüzüne bakarken bulup rahatlar.

"Seninle tamamen aynı fikirdeyim," diye fısıldar. "Bu çok yanlış, çok adaletsiz."

Loola omzundan acele bir bakış attıktan sonra, ancak

minnettar bir gülümseyişe cesaret bulur.

"Şimdi gitmeliyiz," der.

Diğerlerinin arkasından aceleyle yola koyulurlar. Tahtıra-

vanı takip ederek. Kahve Dükkanı'nın içine adımlarını atarlar, sonra sağa dönüp Kokteyl Ban'na girerler. Odanın dibinde insan kemiğinden oluşan muazzam bir yığın neredeyse tavana ulaşmaktadır. Kalın beyaz bir toz tabakasının altında çok sayıda usta, kafataslanndan bardaklar, el kemiklerinden

iğneler, uzunca kaval kemiklerinden flütler, kepçeler, ayak-

kabı tokaları, leğen kemiklerinden dominolar ve kalça kemi

ğinden tıkaçlar yapmakla meşguldürler.

Durmalan emredilir ve çalışanlardan biri kaval kemiğinden

yapılmış bir flütle "Bana *Detumescence* ver"i çalarken, bir diğeri Şefe bir bebeginkinden bir ağır siklet boksörünkine doğru büyüyen boylarda omurlardan oluşmuş fevkalade bir kolye sunar.

ANLATICI

"Ve beni kemiklerle dolu vadinin ortasına oturttu; ve bak

hele, hepsi kuru." O üç açık yaz gününde ölen binlerce, milyonlarca ölüden kimilerinin kuru kemikleri, senin için orada, gelecekte duruyorlardı. "Ve bana dedi ki, insanoğlu, bu kemikler yaşayabilir mi?" Yanıt, diyerek tekrar ettim, olumsuz. Gerçi Baruch bizi (belki) böyle bir ceset yakma yerinden kurtarabilir, ama öbür türlü, daha yavaş, daha tiksinç ölümü

önlemekten başka bir şey yapamaz...

Merdivenlerden ana lobiye çıkartılan tahtırevana kayan

çekim. Burada pis koku güçleniyor. Tarifi mümkün olmayan

bir pislik. Bir koyun kemiğinin etrafında dolanan iki sıçana

yakın çekim, küçük bir kızın irinli göz çukurlarının üstündeki sinekler. Kamera daha geniş açılı bir çekim için geri çıkar.

Yansının saçları kazınmış kırk ya da elli kadın, merdivenlerde, yerdeki artıklann ortasında lime lime olmuş antik yatak ve kanepelerin üzerinde

oturuyor. Her biri bir bebeğe bakıyor, bebeklerin tümü on haftalık ve kafası kazınmış annelere ait olan her şey de deforme. Tavşan dudaklı, bacak veya kol

yerine küt uzuvların çıktığı bedenler, fazla sayıda parmak

kümeleriyle eller, çift sıra meme uçlanyla süslenmiş bedenler. Anlatıcımın sesini duyanz.

ANLATICI

Bu öbür türlü ölüm -bu kez salgından, zehirlenmeden,

yangından, ya da yapay olarak üretilmiş kanserden değil, ama

türlerin özünün iğrenç bir şekilde bozunumu ile- bu dehşet

verici ve hiç de destansı olmayan sonsuz doğarken, ölüm pekala atom savaşı gibi, atom endüstrisinin bir ürünü olabilir Nükleer füzyonla güçlendirilen bir dünyada herkesin büyükannesi bir röntgen teknisyeni olacaktır. Ve sadece herkesin ninesi değil - aynı zamanda dedesi, babası ve annesi de. Benden nefret eden üç, dört ya da beş kuşak öncesinin ataları.

Son deforme bebeklerden sonra kamera, hâlâ hassas burnunda mendiliyle, çevresindeki sahneye korkmuş bir şaşkınlıkla bakan ayaktaki Dr. Poole'a döner.

"Bütün bebekler aynı yaşta görünüyor," der hâlâ yanındaki Loola'ya dönerek.

"Ee, ne bekliyordun ki? Hepsinin Aralık'ın 10'u ve 17'i

arasında doğduğunu gördün."

"Ama, bu demek oluyor ki..." derin bir utançla lafını yarım bırakır. "Sanırım," diye devam eder aceleyle, "burada işler, Yeni Zelanda'dakinden oldukça farklı yürüyor olmalı..."

Bu kez şarap yerine, Pasifik'in ötesinde gri saçlı annesini

hatırlar ve utançla yüzü kızararak öksürür ve gözlerini kaçırır.

"işte Polly," diye bagınr arkadaşı ve odanın öbür tarafına

doğru koşar.

Dr. Poole, çömelmiş veya yatan annelerden mırıldanarak

özür dileye dileye, kendisine yol açıp Loola'yı takip eder.

Polly, bir zamanlar kasiyerin masası olan nesnenin yanında, saman doldurulmuş bir çuvalın üzerine oturmaktadır. Ya on sekiz ya da on dokuzunda bir kız, ufak tefek ve kırılgan,

infaza hazırlanmış tutuklulannki gibi kazınmış kafası. Tüm

güzelliğini biçimli kemiklerinden ve ışıltılı gözlerinden alan

bir yüzü var. Acılı bir şaşkınlık ifadesiyle Loola'nın yüzüne bakan bakışları, meraktan uzak, hatta kavrayıştan da uzak bir bi

çimde, Loola'nın yüzünden ona eşlik eden yabancıya çevrilir.

"Canım!"

Loola, arkadaşını öpmek için eğilir. Dr. Poole'un bakış açısından HAYIR HAYIR. Sonra Polly'nin yanına oturur ve kolunu omzuna atar. Polly, yüzünü onun omzuna gömer ve iki kız da ağlamaya başlar. Onların kederinden etkilenmiş gibi,

Polly'nin kucağındaki ucube da uyanıp şikayetçi bir inleme

kopartır. Polly arkadaşının omzundan baştnı kaldırır ve hâlâ

yüzü yaşlardan ıslak, deforme çocuğa bakar, sonra gömleğini

açıp kırmızı HAYIR'lardan birini yana iterek bebeğe meme
verir. Neredeyse telaşlı bir açlıkla bebek emmeye başlar.

"Onu seviyorum," diye hıçkırır Polly. "Onu öldürmelerini istemiyorum."

"Canım," Loola'nın söyleyebildiği tek şey budur. "Canım!"

Gür bir ses onu susturur.

"Oradakiler, sessiz olun!"

Diğer sesler onu izler.

"Sessiz!"

"Susun, oradakiler!"

"Sessiz, sessiz!"

Lobide tüm konuşmalar aniden kesilir ve uzun, beklenen bir sessizlik yayılır. Sonra bir boru öter ve o tuhaf, çocuksu, fakat kendine güvenen seslerden biri duyulur: Şeytanın Vekil Hazretleri, Yeryüzünün Hakimi, Kaliforniya Başpiskoposu, Proleteryanın Hizmetkarı, Hollywood'un Piskoposu."

Otelin ana merdivenlerine doğru geniş açılı çekim. Anglo-

Nubia keçisi derisinden uzun bir cübbe giymiş ve d ö n uzun,

sivri boynuzla süslenmiş bir altın taç takmış Şeytan-Vekili,

görkemli bir şekilde aşağı inmektedir. Onun başının üzerinde büyük, keçiderisi bir şemsiye tutan hizmetliyi, üç boynuzlu Patriklerden tek boynuzlu Piresbiteryenlere ve boynuzsuz Adaylara kadar yirmi veya otuz kilise kodamanı izlemektedir.

Tümü, Şeytan-Vekili'nden en alttakine dek, dikkat çekici bi

çimde sakalsız, terli ve tombul tombullar; herhangi biri konu

şursa, ses, yivli bir kontralto olarak çıkıyor.

Şef, tahtıravallisinden kalkıp ruhani otoritenin insan kılı

ğına bürünmüş halini karşılamak için ona yaklaşır.

ANLATICI

Kilise ve Devlet,

Açgözlülük ve Nefret:-

Iki maymun-insan

Tek Büyük Gorilin içinde.

Şef başını saygıyla eger. Şeytan-Vekili ellerini başlığına

doğru kaldınr, iki iç boynuza dokunur ve ilahi parmak uçlarını Şefin alnına dokundurur.

"Onun boynuzlan üzerinde kazığa oturtulmayasın."

"Amin," der Şef; sonra doğrularak ve sesini dindar bir tondan canlı bir işadamınınkine çevirerek, "Bu gece için her şey tamam mı?" diye sorar.

Şeytan-Vekili, on yaşında bir çocuğun sesiyle, fakat bolca

boş laflarla dolu ve çok tecrübeli bir papazın çok heceli yapışkan üslubuyla, insanlann tepesinde; onlardan kopuk ve üstün bir varlık gibi davranmaya alışık bir tavırla, her şeyin yolunda

olduğu yanıtını verir. Üç-Boynuzlu Tahkikat Memuru'nun ve

Pasadena Patrigi'nin kişisel yönetimleri altında. Tanıdıklar ve

Adaylar yıllık nüfus sayımını yaparak yerleşimden yerleşime

dolaşmıştır. Her ucubenin annesi işaretlenmiştir. Kafalan kazınmış ön kamçılama gerçekleştirilmiştir. Bu arada tüm suçlular, Riverside, San Diego ve Los Angeles'daki Arınma Merkezleri'ne gönderilmiştir. Bıçaklar ve taktis edilen bogalann

yumurtalıkları hazırlanmıştır ve Şeytanın izniyle, törenler belirlenen saatte başlayacaktır. Yann gün dogmadan önce, ülkenin arınması tamamlanmış olacaktır.

Bir kez daha Şeytan-Vekili boynuz işareti yapar, sonra da

birkaç sarçiye sessizlik içinde durur. Gözlerini açarak, kafile-

sindeki papazlara döner.

"Gidip traşlanmış olanları toplayın," diye bağırır. "Gidip şu lekelenmiş çanakları getirin, şu Seylan'ın düşmanlığının

kanıtlarını ve onları utançlarının yerlerine götürün."

Bir düzine Presbiteryen ve Aday aceleyle merdivenlerden

aşağı inerek annelerin arasına c alar.

"Hadi, hadi!"

"Şeytan adına."

Yavaşça, isteksiz, kazınmış kafalı anneler ayağa kalkar.

Kucaklarındaki küçük deforme yükleri sütle dolu göğüslerine bastırılmış, herhangi bir ağlamadan daha perişan bir ifade olan acıklı bir sessizlikle kapıya doğru ilerlerler.

Saman çuvalının üzerindeki Polly'ye orta mesafeli çekim.

Genç bir papaz adayı ona yaklaşır ve sertçe ayağa kaldırır.

"Kalk!" diye bağırır sinirli ve hain bir çocuğun sesiyle.

"Kalk, seni pisliklerin anası!"

Ve yüzüne bir tokat indirir. İkinci bir saldından çekinerek,

Polly girişin yakınındaki kurban arkadaşlanna koşarak yetişir.

Gece, ince bulut çizgileri arasında yıldızlarla ve Batı'da

I. KORO

Yaşasın Şeytan,

II. KORO

En alçaktaki Şeytana!

Sonra, bir duraklamadan sonra, ilahinin müziği de

ğişir ve ayinin ikinci bölümü başlar.

I. KORO

Bu çok kötü bir şey.

II. KORO

Kötü kötü.

I. KORO

Ellerine düşmek,

II. KORO

iri ve tüylü,

I. KORO

Yaşayan kötülüğün ellerine,

II. KORO

Şükürler olsun!

M a y m u n v e ö z

93

I. KORO

insanoğlunun düşmanının ellerine,

II. KORO

Bizim iyilik yoldaşlanmız;

I. KORO

Şeylerin Düzenine Başkaldıran-

II. KORO

Ve onunla kendimize komplo kurduk;

I. KORO

Sineklerin Tanrısı Kurtlu Sinekle,

II. KORO

içten gelen diz çöküşle;

I. KORO

Hiç ölmeyen çıplak Rezillikle,

II. KORO

Ve hiç ölmeyen, sonsuz hayatımızın kaynağı;

I. KORO

Hava Güçlerinin Prensleri-

II. KORO

Spitfire ve Stuka, Beelzebub ve Azazel,

Şükürler olsun!

I. KORO

Bu dünyanın Efendisine;

II. KORO

Ve onu lekeleyen;

I. KORO

Büyük Tanrı Moloch,

II. KORO

Bütün ulusların koruyucusu;

I. KORO

Efendimiz Mammon'un

II. KORO

Her yerde ve her zaman hazır:

l.KORO

Güçlü Lucifer'e

II. KORO

Kilisedeki, Devletteki;

Maymun ve Öz

95

I. K O R O

Şeytana

II. K O R O

A ş k ı n

I. K O R O

Ve ah, y i n e de ne kadar içkin

HEP BİRLİKTE

Şeytan, şeytan, şeytan.

İlahi hafiflerken, iki b o y n u z s u z rahip Adayı iner, dazlak kadınlardan en yakında olanı yakalar, ayağa kaldınr ve ona yol gösterir, k o r k u d a n dili tutulmuş, sunağın merdivenlerinin tepesine, Pasadena Paırigi'nin u z u n bir kasap bıçağını bileyerek beklediği yere götürür. Tıknaz Meksikalı anne ağzı açık, korkudan d o n m u ş gözlerle ona bakmaktadır. Sonra Papaz Adaylarınd a n biri ç o c u ğ u o n u n k o l l a n n d a n alır ve Patriğe d o ğ r u uzatır.

Karakteristik ileri teknoloji ü r ü n ü n e y a k ı n ç e k i m - bir t a v ş a n d u d a k h , Mongol gerizekalı. S a h n e n i n geri p l a n ı n d a K o r o y u d u y a r ı z .

I. K O R O

Sana Seylan'ın d ü ş m a l ı g ı n ı n işaretini göstereyim.

II. K O R O

İğrenç, iğrenç;

L KORO

Sana Şeytan'ın inayetinin meyvesini göstereyim,

11. KORO

Pisliğin içine akan pislik.

I. KORO

Sana O'nun buyruklarına itaat etmenin cezasını

göstereyim.

II. KORO

Cehennemde olduğu gibi yeryüzünde de.

I. KORO

Kimdir bütün deformasyonlan doğuran?

II. KORO

Anne.

I. KORO

Kutsal olmayanın seçilmiç çanağı kimdir?

II. KORO

Anne.

I.KORO

Ve ırkımızdaki lanet

Maymunveöz97

II. KORO

Anne.

I.KORO

Mecnun, Mecnun-

II. K O R O

İçinden v e d ı ş ı n d a n :

I. KORO

O n u n I n c u b u s V 9 nesne, s u c c u b u s V 0 bir ö z n e d i r -

II. K O R O

Ve ikisi de Şeytan;

I. KORO

Kurtlu Sineğin m e c n u n etliği.

II. K O R O

S ü r ü n e r e k ve sokarak.

1. KORO

Çıldırttığı, karşı k o n u l m a z şekilde

19) İnsanlann üzerine uzanan ve özellikle geceleri kadınlarla cinsel ilişkiye gt ren kötücül ruh. (Ç.N.)

20) Uykulannda erkeklerle cinsel ilişkiye girmek için kadın biçimine giren bir iblis. (C-N.)

II. KORO

Onu dürter, sürer,

I. KORO

Kirlenmiş sansar kürkü gibi,

II. KORO

Mevsimindeki dişi domuz gibi,

I. KORO

Sarp bir yerden aşağı

II. KORO

Tarifi mümkün olmayan bir pisliğin içine;

I. KORO

Orada, Yuvarlandıktan sonra.

II. KORO

Domuz yalının yenilip yutulmasından sonra,

I. KORO

Anne ortaya çıkar ve dokuz ay sonra,

II. KORO

Bu ucube insan taklidini taşır.

I. K O R O

Sonra b u n u n kefareti n e y l e olur?

II. K O R O

Kanla.

I. K O R O

Sonra Şeytan neyle yatıştırılır?

II. K O R O

Sadece kanla.

Kamera; s u n a k t a n , y u k a r ı d a k i olan biteni aç bir bekleyişle izleyen dizi dizi s o l u k çörten surata çevrilir. Ve b i r d e n b i r e y ü z l e r kara ağızlarını açıp ö n c e tereddütle, sonra artan bir g ü v e n l e v e gittikçe d a h a d a y ü k s e l e n b i r sesle u y u m içinde m o n o t o n bir m e l o d i o k u m a y a başlarlar.

"Kan, kan, kan, o kan, o kan, kan, k a n ; o k a n . . . "

Tekrar s u n a ğ a d ö n ü y o r u z . Ç e k i m i n geri p l a n ı n d a , aptalca alt-insan şarkısının sesi t e k d ü z e d e v a m etmektedir.

Patrik, görevli B a ş p i s k o p o s l a r d a n birine bileği taşını uzatır, sonra sol eliyle d e f o r m e ç o c u ğ u b o y n u n d a n tutarak alır ve b ı ç a ğ ı n ı n ü z e r i n e oturtur. Ç o c u k , iki ya da üç mızıltılı çığlık k o p a n r ve sessiz kalır.

Patrik d ö n e r , çeyrek litre kadar k a n ı n s u n a k ü z e r i n e akm a s ı n a i z i n verir, sonra k ü ç ü k cesedi a r k a d a k i karanlığın içine ö y l e s i n e fırlatıverir. Söylenen i l a h i n i n sesi vahşi bir şekilde artarak sürer. "Kan, kan, o kan, o kan, kan, kan, o k a n . . . "

"Götürün bu kadını!" diye emreder Patrik gıcırdayan sesiyle.

Kadın korku içinde dönüp, merdivenleri koşarak iner. İki

Papaz Adayı onu takip eder, zalimce kutsanmış boga çükleriy-

le ona vururlar. İlahi, içe işleyen çığlıklarla noktalanır. Cemaatten yan dert ortağı, yan tatmin olmuş bir inilti gelir. Bu sı-

radışı uygulamadan yüzleri kızarmış, biraz da soluk soluğa

kalmış tombul genç Papaz Adaylan bir kadını daha yakalarlar

- bu kez bir çocugunkine yakın narinlik ve güzellikte bir genç

kız. Merdivenlerde sürüklenerek yukan çıkanlırken yüzü görünmüyor. Sonra papaz adaylanndan biri geride kalıyor ve Polly'i görüyoruz.

Başparmaksız, sekiz meme uçlu çocuk patriğe doğru kal-

dınlıyor.

I. KORO

İğrenç, iğrenç! Bunun kefareti ne olacak?

II. KORO

Kanla.

I. KORO

Şeytan nasıl durdurulacak?

Bu kez bütün cemaat yanıtlar. "Sadece kanla, kanla, kanla, kanla, o kanla..."

Patriğin sol eli küçük çocuğun boynuna doğru uzanır.

"Hayır, hayır, yapmayın. Lütfen!"

Maymun ve Öz

101

Polly, ona doğru bir hamle yapar, fakat Aday Papazlar tarafından engellenir. Patrik özellikle, o hıçkınklarla ağlarken kasıtlı olarak çocuğu bıçağına geçirir, sonra arkadaki karanlığın içine fırlatır.

Yüksek bir çığlık duyulur. Dr. Poole'a orta mesafeli çekim. Oturduğu ön sıralarda çok dikkat çekmektedir; bayılır.

Kutsal Olmayanların Şeytani iç mekanına geçiyoruz. Tapınak, arenanın kısa kenannda, yüksek sunağın tarafında kerpiç, dikdörtgen bir oda. Bir ucunda sunak, diğer ucunda,

bakıldığında arenada neler olduğunun görülebildiği, ortasındaki bir aralık dışında şu anda kapalı bulunan sürme kapılar var. Tapınağın ortasındaki sedirde Şeytan-Vekili boylubo-yunca uzanmaktadır. Yakınlarda boynuzsuz bir Aday Papaz

kömür mangalında domuz paçası közlemektedir ve onun yanında iki boynuzlu bir Başpiskopos, bir sedyede hareketsiz yatan Dr. Poole'u ayıltmak için elinden geleni yapıyor. Soğuk

su ve yüzüne atılan iki-üç sert tokat beklenen sonucu getirir.

Botanikçi derin nefes alır ve gözlerini açar, yeni bir tokatı savuşturup doğrularak oturur.

"Neredeyim?" diye sorar.

"Kutsal Olmayanların Şeytaniliginde," diye yanıtlar Şeytan-Vekili, "ve onun yüksek huzurunda."

Dr. Poole, önemli adamı tanır ve başını saygıyla eğecek

kadar aklı başındadır.

"Bir tabure getirin," diye emreder Şeytan-Vekili.

Tabure getirilmiştir. Eliyle Dr. Poole'a işaret eder ve o da düşe kalka odanın öbür ucuna gidip tabureye oturur. Tam otururken yüksek sesli bir çığlık başını çevirip bakmasına sebep olur.

Dr. Poole'un bakış açısından yüksek sunağa uzun çekim.

Patrik, başka bir küçük canavarı, çığlıklar atan annesi yardımcıları tarafından sürüklenirken, karanlığın içine fırlatmaktadır.

Ürperen ve yüzünü elleriyle kapatan Dr. Poole'a geri dönüyoruz. Sahnenin geri planında cemaatin monoton ilahisini duyarız. "Kan, kan, kan."

"Korkunç,'" der Dr. Poole, "Korkunç!"

"Senin dininde de sonuçta kan var," der Şeytan-Vekili,

alaycı bir gülümsemeyle. "'Kuzunun kanıyla yıkandı!' öyle

değil miydi?"

"Kesinlikle doğru," Dr. Poole kabul eder. "Fakat biz yıkamayı gerçekten yapmıyoruz. Sadece bunun hakkında konu

şuyoruz - ya da daha çok ilahilerde söylüyoruz."

Dr. Poole gözlerini başka tarafa çevirir. Sessizlik olur. O

anda Papaz Adayı üzerinde birkaç şişe olan bir tepsiyle yaklaşır, sedirin yanındaki bir masanın üzerine koyar. Paçalardan birine erken Georgia dönemi taklidi hakiki antik yirminci yüzyıl çatalını saplar ve Şeytan-Vekili kemirmeye başlar.

"Siz de buyrun," diye gıcırdar iki ısırık arasında. "Ve biraz da şarap var," diye ekler şişelerden birini göstererek.

Tamamen aç olan Dr. Poole, şevkle davete cevap verir;

tekrar yayılan sessizliği ağızdaki çiğneme ve kan ilahisi bozar.

"Buna inanmıyorsunuz elbette," der Şeytan-Vekili sonunda, dolu ağzıyla.

"Fakat sizi temin ederim ki..." diyerek karşı çıkar Dr. Poole.

Aşırı bir çabayla uyum sağlamaya çalışır ve diğeri domuz

yağına bulanmış tombul elini havaya kaldırır.

"Durun, durun, durun! Bilmenizi isterim ki, yaptığımız

şeylere inanmak için iyi sebeplerimiz var. Bizimki, sayın bayım, akılcı ve gerçekçi bir inanç." Şişeden bir yudum ve ar-M a y m u n v e Ö z

103

dından başka bir paça alıncaya kadar sessizlik olur. "Dünya

tarihine aşina olduğunuzu tahmin ediyorum?"

"Tamamen amatör olarak," diye yanıtlar Dr. Poole alçakgönüllülükle. Fakat konuyla ilgili yazılmış en önemli kitapları okumuş olduğunu söyleyebilir- Graves'in Rusya'nın *Yükselişi* ve *Tükenişi* örneğin; Basedov/un *Batı Uygarlıgı'nın Çökü*

şü', Bright'ın eşsiz, *Avrupa*, *Bir Otopsi'sv*, ve söylemeye bile gerek yok, tartışmasız nefis ve sadece bir roman olmasına rağmen, içtenlikli gerçekçi kitap, sevgili yaşlı Percival Pott'tan *Coney* Adasının *Son Günleri* "Biliyorsunuz tabii?"

Şeytan-Vekili başını iki yana sallar.

"Şey'den sonra yayımlanmış hiçbir şeyi bilmiyorum," diye

tersleyerek yanıtlar.

"Ne kadar da aptalım!" diye haykırır Dr. Poole'un, geçmişte de sık sık mahcubiyetiyle fazlasıyla karşılığını ödediği fışkıran gevezeliğinden duyduğu pişmanlık, onu neredeyse

dili tutulmuşluga gark eder.

"Fakat daha önce çıkan şeylerden çoğunu okudum," diye

devam eder Şeytan-Vekili. "Burada, Güney Kaliforniya'da oldukça iyi kütüphaneler vardı. Büyük bölümü yakıldı bile...

Gelecekte, korkarım, yakacak ihtiyacı yüzünden bir kısmını

daha kullanmak durumunda kalacağız. Fakat bu arada ekmeğimizi pişirebildik ve İlahiyat okulumuz için üç-dört bin cildi kurtarabildim."

"Ortaçag'daki Kiliseler gibi," der Dr. Poole kültürlü bir

hevesle. "Uygarlıkların dinden daha iyi dostu yoktur. Bu benim agnostik arkadaşlarımın kesinlikle..." Birdenbire o kilisenin inanışlannın burada açıklananlarla pek de aynı olmadığını anımsayarak duraklar ve utancını gizlemek için şişeden büyük bir yudum alır.

Fakat neyse ki, Şeytan-Vekili kendi fikirleriyle, kınlan potlara gücenemeyecek, hatta onlan fark edemeyecek kadar meşguldü.

T a r i h , okuduğum kadarıyla," der, "şöyle: İnsan kendisini Doğayla yarıştmyor. Ego da Şeylerin Düzeniyle, Şeytanla"

(mekanik olarak yapılan boynuz hareketi) "Öteki'yle.. Yüz

bin yıldır süren bu savaşın sonu tamamıyle belirsiz. Sonra, üç

yüzyıl önce, neredeyse bir gecede gelgit hiç kesilmeden tek

yönde ilerliyor. Şu domuz ayaklarından bir tane daha almaz

mısınız?"

Dr. Poole, diğeri üçüncüsünü yerken ikincisini alır.

"Önce yavaş yavaş, sonra gücünü toplayarak insan. Şeylerin Düzeni'ne karşı ilerlemeye başlamış." Şeytan-Vekili bir kıkırdağı ağzından çıkarmak için bir an duraklar. "Gittikçe daha fazla insanın yoluna girdiği ve aynı zamanda her bir yürekte de bir Kurtlu Sinek olan Sineklerin Tannsı, yakında tartışmasız Efendisi olacağı dünyanın üzerinde, zafer yürüyü

şüne başlamış."

Kendi tiz belagatına kapılıp giderek ve Aziz Azazel'in

minberinde olmadığını unutarak, Şeytan-Vekili eliyle süpürme hareketi yapar. Paça, çatalından düşer. Kendi hesabına hoş mizaçlı bir kahkahayla, paçayı yerden kaldırır, keçi derisinden cübbesinin koluna silerek yeni bir ısırık alır ve devam eder.

"Her şey Yeni Dünya'dan gelen makinelerle ve tahıl gemileriyle başladı. Açlar için yiyecek ve insanın omuzlarındaki yükün hafiflemesi. 'Ah, Tannm! Cömertliğinin tüm nimetleri için sana şükrediyoruz...' vesaire, vesaire." Şeytan-Vekili alaycı bir kahkaha atar. "Hiç kimsenin hiçbir şeyden herhangi bir şey elde edemediğini söylemeye bile gerek yok. Tan-

•

M a y m u n v e ö z

rı'nın cömertliklerinin fiyatı var ve Şeytan bunun zor bir şey olduğunu her zaman görür. Şu makineleri alalım mesela. Şeytan çok iyi biliyordu ki, ıkına sıkıla ilerlemekten teselli bulmanın sonucunda beden metalin emri altına girecekti ve akıl tekerleklerin kölesi yapılacaktı. Bir makinenin ahmaklık-geçirmez olması için, aynı zamanda hüner-geçirmez, yetenek-geçirmez. ilham-geçirmez de olması gerekiyordu. Eger ürün defoluysa paranız iade edilir, içinde en ufak bir deha ya da bireysellik izi bulduğunuz taktirdeyse paranızın iki katı iade edilir! Ve sonra Yeni Dünya'dan gelen güzel yiyecekler vardı. 'Ah, Tannm, sana şükrediyoruz...' Fakat Şeytan, beslenmenin üremek olduğunu biliyordu. Eskiden, insanlar seviştiğinde sadece bebek ölüm oranlarını arttırdılar ve hayattan beklentilerini azalttılar. Fakat yiyecek gemilerinin gelişinden sonra, her şey değişti. Çiftleşme nüfusun artmasıyla sonuçlandı - büyük bir şiddetle!"

Bir kez daha Şeytan-Vekili tiz bir kahkaha atar.

Güçlü bir mikroskoptan, telaşla Nihai Hedeflerine, lamın üst sol köşesindeki, geniş, ay görünümündeki yumurtaya ulaşmaya çalışan spermlerin sahnesine geçiyoruz. Film müzi

ği olarak geri planda, Liszt'in Faust *Senfonisi*'nin son bölümünü bir tenorun sesinden dinlemekteyiz: *Lajamme tterne\\e lo-ujours nous deve. La jamme iternelle toujours*... 1800'lerin

Londra'sının havadan görünüşüne geçiyoruz. Sonra Darwin-

ci hayatta kalma savaşı ve türün devamı. Sonra 1900'lerin

Londra'sından bir görüntü -ve yine spermlere d ö n ü ş - sonra

tekrar Londra'ya, Alman pilotlarının gördüğü gözle 1940'a.

Şeytan-Vekili'ne yakın çekime geçiş.

M'Ah, Tanrım,'" sesin e he p bu tür söyleyişlere uygu n oldu-

gu düşünülen ince, türeyen bir ton verir. uSana tüm bu

ölümsüz ruhlar için şükran duyuyoruz.'" Sonra, bu tonu de

ğiştirerek, "'Şeytan tarafından," diye devam eder, "öngörülmüş her şey kaçınılmaz olarak bir bir gerçekleşirken, her ge

çen yıl gittikçe daha hastalıklı, daha çok kabuk bağlamış, daha çelimsiz bedenlerde kiracı olan bu ölümsüz ruhlar. Gezegenin haddinden fazla kalabalıklaşması. Beş yüz, sekiz yüz, zaman zaman yiyecek üreten ülkenin metre karesine ikibin

kişi - ve toprak kötü tarımcılıktan dolayı perişan olmuş durumda. Her yerde erozyon, her yerde mineralsiz kalmış topraklar. Ve yayılan çöller, küçülen ormanlar. Amerika'da, bir zamanlar eskinin umudu olan Yeni Dünya'da dahi aynı şey.

Endüstrinin sarmalı yukarı doğru giderken, toprağın verimlilik sarmalı aşağı gitti. Daha büyük ve daha iyi, daha zengin ve daha güçlü - ve sonra, neredeyse birdenbire, gittikçe daha aç. Evet, Şeytan bütün bunları

öngörmüştü - açlıktan ithal yiyeceğe giden geçidi, ithal yiyecekten patlayan nüfusa ve tekrar açlığa. Tekrar açlığa. Yeni açlığa, daha büyük açlığa,

kalabalık endüstrilcşmiş emekçi sınıfın açlığı, parası olan,

tüm modern konfora sahip, arabalar, radyolar ve akla gelen

her bir aleti olan şehir sakinlerinin açlığı, bütün savaşların sebep olduğu açlık ve daha çok açlığın sebep olduğu tüm savaşlar."

Şeytan-Vekili şişesinden bir yudum daha almak için duraklar.

"Ve şunu hatırlayın ki," diye ekler: "Sentetik ruamlar olmadan, atom bombası olmadan da. Şeytan tum emellerine ulaşacaktı. Belki biraz daha yavaş, fakat insanoğlunun yaşadığı dünyayı yok ederek kendini mahvetmesi gibi kesin bir şekilde. Bundan kaçamazlardı. Şeytan onlan iki boynuzuyla

M a y m u n v e Ö z

107

sürecekti. Savaş boynuzundan kendilerini kurtarabilseler bile açlık boynuzuna geçmiş bulacaklardı kendilerini. Ve aç kaldıkları zaman da savaş çok cazip gelecekti. Ve bu açmazdan kurtulmak için banşçı ve akılcı bir çözüm bulmaya kalktıkları taktirde, titizlikle hazırlanmış bir kendini-yok etme boynuzu onları bekliyor olacaktı. Endüstri devriminin ta başlarında insanların kendi teknolojilerinin mucizeleriyle kendinden emin ve kibirli olacaklannı, öyle ki, gerçeklik hissini kaybedeceklerini öngördü. Ve olan biten de tamamen bundan ibarettir. Tekerleklerin ve büyük hesap defterlerinin sefil köleleri Doğanın Fatihleri oldukları için birbirlerini tebrik etmeye başladılar. Doğanın Fatihleri, öyle mi! Aslında, pek

tabii, Doğanın dengesini bozdular ve sonuçlarına da katlandılar. Sadece Şey'den önce bir buçuk yüzyıl boyunca neler yaptıklarını bir düşünün. Nehirleri kirleterek, vahşi hayvan-lan öldürerek, ormanları yok ederek, yüzey toprağını denize

sürükleyerek, bir okyanus petrol yakarak, bütün jeolojik çağlar boyunca biriktirdiği mineralleri israf ederek. Bir suç budalalığı orjisi. Ve buna gelişme dediler, gelişme," tekrarlar,

"Gelişme, sana söylüyorum, insan beyninin buluşlarının pek

azı gelişmeydi -şeytanice ironik! Bunun için dışardan yardım

gerekliydi. Şeytanın hep gelecek olan inayeti olmalıydı-

onunla işbirliği yapmaya hazır herhangi biri için. Ve kim de

ğil ki?

Dr. Poole, "Kim değil ki?" diye tekrarlar kıkırdayarak; Karanlık Çağlardaki kilise hakkında yaptığı hata yüzünden öyle davranması gerektiğini düşünmüştür.

"Gelişme ve milliyetçilik - O n u n kafalarına soktuğu iki büyük fikir. Gelişme- boş yere bir şeyler elde edebileceğinin teorisi; bir alanda, bir başka alandaki kazançların için bir şey

ödemeden, kazanabileceğinin teorisi; tekbaşına tarihin anlamını kavrayabileceğinin teorisi; bulunduğun zamandan elli yıl sonra neler olacağını bildiğinin teorisi; bütün deneyimlerin dişleri arasından, o anki faaliyetlerinin sonuçlannı öngörebileceğinin teorisi; Ütopyanın az ilerde bir yerlerde olduğunun teorisi ve ülküsel amaçlar en tiksindirici araçlan haklı çıkardığından, (deyim yerindeyse, şaşmaz olan) kendi görüşünüze göre, dünyevi cennete doğru yürüyüşe engel olan herkesi, talan etmek, dolandırmak, işkenceye uğratmak, köleleştirmek ve öldürmek sizin ayrıcalık ve görevinizdir. Kari Marx'm sözlerini anımsayın: İktidar, ilerlemenin ebesidir.'

Sunu da ekleyebilirdi -fakat elbette Şeytan, işleyişin daha

başlarında çantadaki kediyi dışan salacak değildi- İlerleme

de iktidarın ebesidir. İki taraflı bir ebe, teknolojik gelişmeler

gelişigüzel yıkımın araçlarını sunarken, politik ve ahlaki ilerleme söylencesi o araçlan son limitlerine kadar kullanmanın mazereti işlevini görür. Size şöyle söyleyeyim bayım, dindar

olmayan tarihçi delidir. Modern tarih üzerine daha fazla çalıştıkça, Seytan'ın yol gösteren eline ait daha fazla kanıt bulursunuz." Şeytan-Vekili, elleriyle boynuz işareti yapar, bir yudum şarapla dirilip devam eder. "Ve sonra Milliyetçilik

vardı - öznesi olduğun devletin tek gerçek tann ve diğer bütün devletler sahte Tanrılar olduğu teorisi; sahte de olsalar gerçek de olsalar bütün bu devletler, suçlu çocuklann mantığına sahipti ve saygınlık, iktidar veya para üzerinde dönen tüm anlaşmazlıklar, İyi, Hakiki ve Güzel şeyler için yapılan

bir cihattır. Doğrusu, bu teoriler, tarihin belirli bir diliminde ortaya çıktı, evrensel olarak kabul edilişi Şeytan'ın varlığının en iyi kanıtıdır, sonunda O'nun savaşı kazanacağının kanıtıdır."

M a y m u n v e Ö z

109

"Tam olarak anlayamadım," der Dr. Poole.

"Fakat şüphe yok ki, çok açık. Şimdi sizin iki inancınız

var. Her biri özünde saçma ve her biri kanıtlanabilecek şekilde öldürücü olan eylem biçimlerine yol açıyor. Üstüne üstlük bütün medenileşmiş insanlık, neredeyse birdenbire, bu inançlan yönetimin kılavuzlan olarak kabul ediyor. Neden?

Ve kimin önerisiyle, kimin acelesiyle, kimin telkinleriyle?

Bunun için ancak bir yanıt olabilir."

"Yani bunun... şeytan olduğunu düşünüyorsunuz?"

"Başka kim insanoğlunun aşağılaşmasını ve yok oluşunu

ister?"

"Tabii, tabii," diyerek onaylar Dr. Poole. "Fakat aynı şekilde bir Protestan Hıristiyan olarak ben gerçekten..."

"Öyle mi?" diye sorar Şeytan-Vekili alaycı bir ifadeyle. ttO

zaman Luther'den ve bütün Hıristiyan Kilisesinden daha iyi

biliyorsun. Farkında mısınız bayım, ikinci yüzyıldan itibaren

hiçbir Ortodoks, Hıristiyan Tann'nın hiçbir insana hükmettiğine inanmadı? Sadece Şeytan tarafından hükmedilebilirdi.

Ve insanlar buna neden inandılar? Çünkü gerçekler, onların

başka bir şeye inanmalarını imkansız kıldı. Şeytan bir olguydu, Moloch bir olguydu, şeytani iyelik bir olguydu."

"İtiraz ediyorum," diye haykınr Dr. Poole. "Bir bilim adamı olarak..."

"Bir bilim adamı olarak gerçekleri en akla yatkın şekilde

açıklayan işe yarar hipotezleri kabul etmek gerekir. Peki, nedir gerçekler? İlki, deneyim ve gözlem gerçeği - yani, kimse acı çekmek, alçalmak, sakatlanmak ya da öldürülmek istemez. İkincisi tarih gerçeği - belli bir çağda insanlann kabul edilen inançlannın bastıran çoğunluğu ve evrensel ızdıraptan

başka bir şeyle sonuçlanmayacak benimsenmiş eylem biçim-

leri, genel alçalma ve toptan yıkım gerçeği. En akla yatkın

açıklama, onlann bir yabancıdan ilham almış ya da onun bilincinin hükmü altına girmiş olmaları, insanlann mahvolmalarını amaçlayan bir bilinç ve onların mutluluk ve hayatta kalma güdülerinden daha güçlü bir istek."

Sessizlik.

"Elbette" Dr. Poole sonunda bir fikir önerme cesaretini

gösterir, "bu gerçekler başka bir şekilde de açıklanabilir."

"Fakat çok akılcı, bu kadar basit bir şekilde değil," diye

üsteler Şeytan-Vekili. "Ve sonra tüm diğer kanıtları da gözö-

nünde bulundurun. Birinci Dünya Savaşı'nı ele alın mesela.

İnsanlar veya politikacılar hüküm altında olmasalardı, XV.

Benedict'i ya da Lord Lansdown'u dinlerlerdi; anlaşmaya var,

zafer olmaksızın bir barış için pazarlık ederlerdi. Fakat yapamadılar, bir türlü yapamadılar. Kendi kişisel çıkarlarına uygun davranmalan mümkün değildi. İçlerindeki Şeytanın onlara emrettiği şeyleri yapmak zorundalardı - ve içlerindeki Şeytan Komünist Devrimi istedi, o devrime karşı Faşist tepkiyi istedi, Mussolini'yi, Hitler'i ve Politbüro'yu istedi, kıtlık istedi; enflasyon ve depresyon istedi, işsizliğe çare olarak silahlanma istedi; Yahudiler'in ve Kulakların eziyet çekmelerini istedi, Nazilerin ve Komünistlerin Polonya'yı bölmelerini ve birbirleriyle savaşmalannı istedi. Evet, en vahşi şekliyle

köleliğin toptan dirilişini istedi. Zorla yaptırılan göçleri ve insanların dilenci durumuna getirilmelerini istedi. Toplama kamplarını, gaz odalannı ve ölü yakma fınnlannı istedi. Doygunluk bombardımanı istedi (Ne lezzetli ve sulu bir cümle!), yüzyılın zenginlik birikiminin ve gelecekteki basanların,

ılımlılıkların, özgürlüklerin ve kültürün olabilirliğinin bir gecede yok edilmesini istedi. Şeytan bütün bunlan istedi ve po-M a y m u n v e Ö z

litacılarla generallerin, gazetecilerin ve sıradan insanlann kalbindeki Büyük Kurtlu Sinek olarak. Şeytan Papaya Katoliklerin bile kulak asmamasını, Lansdovvn'un kötü bir yurttaş olarak, neredeyse bir hain olarak suçlanmasını kolaylıkla sağladı. Ve sonuçta savaş dört koca yıl boyunca sürdü gitti ve sonradan her şey Plana göre dakik olarak işlemeye başladı. Dünyanın durumu sürekli kötüden daha kötüye gitmeye devam etti ve işler kötüleştikçe erkekler ve kadınlar şeytani ruhun kılavuzluğu karşısında daha itaatkar oldular. Bireysel ruhun değerine dair eski inançlar kaybolup gitti; eski sınırlamalar etkilerini yitirdi; eski vicdan rahatsızlıkları ve sevecenlikler buharlaşıp gitti. Digeri'nin insanlann kafalanna soktuğu her şey sızıp aktı ve oluşan boşluğun yerine İlerleme ve Milliyetçiliğin çılgınca hayalleri doldu. O hayallerin doğruluğu kabul edilerek, burada ve şimdi yaşayan önemsiz insanlann, kann-ca ya da tahtakurusundan daha değerli olmadıkları ve ona göre muamele görmeleri gerektiği fikrine gelindi. Ve ona göre muamele *gördüler.*, kesinlikle gördüler!"

Şeytan-Vekil tiz sesiyle kıkırdar ve sonuncu paçayı da alır.

"Zamanına göre," diye devam eder, "eski tüfek Hitler, ib-lisane türün iyi bir örneğiydi. 1945 ile Üçüncü Dünya Sava-şı'nın başına kadarki zamanda yaşamış ulusal liderlerin çoğu kadar çılgın değildi elbet, fakat kesinlikle zamanının ortala-

malannın üzerindeydi. Çagdaşlanmn birçoğundan daha fazla 4Ben değil, içimdeki Şeytan' deme hakkına sahipti. Diğerleri sadece yer yer çılgınlık yapıyorlardı, sadece bazı zamanlarda. Bilimadamlannı alın mesela. İyi niyetli adamlardı ço

ğunlukla. Fakat Şeytan, onların hepsini aynı şekilde ele geçirdi, insanoğlu olmalarının bittiği, uzman haline geldikleri noktada ele geçirdi onları. Dolayısıyla, *glanâers* hastalığı ve o

bombalar. Ve sonra şu adamı hatırlayın -neydi adı?- hani

uzun süre Birleşik Devleıler'in başkanı olan adam..."

"Roosevelt mi?" diye sorar Dr. Poole.

"İşte o, Roosevelt. Şey, onun şu İkinci Dünya Savaşı boyunca söyleyip durduğu cümle hatırınızda mı? 'Kayıtsız şartsız teslimiyet, kayıtsız şartsız teslimiyet!' Mutlak telkin, işte bu oydu. Doğrudan ve mutlak telkindi!"

"Siz öyle söylüyorsunuz," diye itiraz eder Dr. Poole. "Fakat kanıtınız ne?"

"Kanıt mı?" diye tekrarlar Şeytan-Vekili. "Takip eden tarihin tamamı kanıttır. Bu sözün politikaya dönüştüğü ve fiilen uygulandığında neler olduğuna bir bakınız. Kayıtsız şartsız

teslimiyet - kaç milyon tane yeni tüberküloz vakası oluştu?

Kaç milyon çocuk bir parça çikolata için hırsızlığa ya da fahişeliğe zorlandı? Şeytan, çocuklardan özellikle memnundu.

Ve yine, kayıtsız şartsız teslimiyet -harabe halindeki Avrupa,

Asya'daki kargaşa, her yerde açlık, devrimler, zorbalıklar.

Kayıtsız şartsız teslimiyet— ve daha fazla masum insan, tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar ızdırap çekti. Ve sizin de çok iyi bildiğiniz gibi, Şeytanı, masum insanların ızdırap

çekmesinden daha fazla hiçbir şey memnun edemez. Ve son

olarak, elbette, şu Şey var. Kayıtsız şartsız teslimiyet ve bom!

Tam da hep olmasını istediği gibi. Ve her şey özel bir mucize ya da aracı olmadan, tamamen doğal yollarla gerçekleşti.

Biri, Onun İlahi Takdirinin nasıl işlediğini düşündükçe kav-

ranamayacak olağanüstülüğünü görüyor." Dini bütün hareketlerle Şeytan-Vekili, boynuz işareti yapar. Kısa bir sessizlik olur. "Dinle," der, elini yukarı kaldırarak.

Birkaç saniye konuşmadan otururlar. Belirsiz, bulanık

monoton ilahi sesi duyulur hale gelir. "Kan, kan, kan. o

kan..." Patriğin bıçağına geçirilen yeni bir küçük canavardan

yükselen zayıf çığlık, sonra boğanın penisinin ete çarpınca çıkardığı ses ve cemaatin heyecanlı gürleyişlerinin arasında, birbirini takip eden, insanınkine benzeyen çığlıklar.

"Bizi bir mucize olmadan meydana getirmiş olduğuna inanamıyorsunuz," diye düşünceli bir havayla devam eder Şeytan-Vekili. "Fakat yarattı, yarattı. Tamamen doğal yollarla, insanoğlunu ve onun bilimini araç olarak kullanarak, tamamen yeni bir tür insan yarattı, kanlannda deformasyon, çevrelerinde iğrençliklerle ve dahası, geleceklerinde hiç başarı şansı olmadan daha fazla pislik, daha fazla deformasyon ve

sonunda soyun tamamen tükenişiyle. Evet, Yaşayan Şeytanın

eline geçmek gerçekten korkunç bir şey."

"Öyleyse neden," diye sorar Dr. Poole, "hâlâ O'na tapıyorsunuz?"

"Hırlayan kaplana neden yiyecek atarsınız? Nefes alacak

bir alan açabilmek için. Kaçınılmaz olanın korkusunu birkaç

dakika olsun uzaklaştırmak için. Cehennemde olduğu gibi

yeryüzünde de kaçınılmaz olanın - ama en azından hâlâ yer-

yüzündesinizdir."

"Buna degiyormuş gibi görünmüyor," der Dr. Poole, yeni

yemekten kalkmış birinin felsefi ses tonuyla.

Başka bir sıradışı delici çığlık başını kapıya çevirmesine

sebep olur. Bir süre sessizlik içinde izler. Bu sefer, yüz ifadesi korkusunun bilimsel merakla epeyce yatışmış halidir.

"Alışıyorsunuz, ha?" der Şeytan-Vekili canayakın bir tavırla.

ANLATICI

Vicdan, alışkanlık-ilki ödleklere sebep olur.

Azizlerimizi yaratır bazen, insanoğlunu yaratır.

Diğeri Vatanseverleri yaratır, Katolikleri, Protestan-

lan,

Paragözleri yaratır. Sadistleri, İsveçlileri ya da Slovak-

lan,

Kulakların katillerini, Yahudileri klorlayanlan.

Yüksek amaçları için yıkanlan.

Titreme, vicdan azabı ya da şüphe olmadan

Yüce Görevlerinin kesinliğini bozmayanları yaratır.

Evet, dostlarım, Türkler çok sayıda Ermeni'yi katlettiklerinde ne kadar öfkelendiğinizi hatırlayın, bu tür şeylerin olmadığı, Protestan, ilerici bir ülkede yaşadığınız için Tann'ya nasıl şükran duyduğunuzu - Sizin yaşadığınız yerde böyle

şeyler olamazdı, çünkü erkekler daha büyük şapkalar giyiyor

ve her gün 8.23'de kente iniyorlardı. Ve sonra bir an için artık kabullendiğiniz birkaç dehşet üzerinde düşünün; temel insan haklarına karşı sizin adınıza işlenmiş (ya da bizzat kendi ellerinizle işlediğiniz) haksızlıklar; küçük kızınızı haberler kuşağında haftada iki kere izlettirdiğiniz canavarlıklar - üstelik de o bunları bayağı ve sıkıcı bulurken. Bundan yirmi yıl sonra, torunlarınız televizyonlarını gladyatör oyunları seyretmek için açıyor olacaklar ve bunlar gına getirmeye başlayınca, renkli olarak, Ordu'nun Vicdani Redçileri veya Honduras karşıtı faaliyetlerinden

dolayı yetmiş bin şüpheliyi, Teguci-galpa'da toplu çarmıha germeleri ya da canlı canlı derilerini

yüzmeleri ekrana gelecek.

Bu arada. Şeytanilerin Korkunçluğunda, Dr. Poole sürme

kapıların ortasındaki aralıktan bakmaktadır. Şeytan-Vekili,

dişlerini kürdanla kurcalamaktadır. Yemek sonrasının sessizliği, rahatlığı hakimdir. Dr. Poole birdenbire, Şeytan-Veki-M a y m u n v e ö z

115

li'ne döner.

"Bir şeyler oluyor," diye haykırır heyecanla. "Oturdukları yerden kalkıyorlar."

"Bunu çok uzun zamandır bekliyordum," diye yanıt verir

Şeytan-Vekili, dişlerini kurcalamaya devam ederek. "Bunun

nedeni kan. Kan ve tabii ki, kamçılama."

"Aşağıya, arenaya atlıyorlar," diye devam eder Dr. Poole.

"Birbirlerini kovalıyorlar. Tann aşkına...? Ah, aman Allahım!

Afedersiniz," diye aceleyle ekler. "Fakat ben gerçekten, *ger*

çekten.."

Aşırı heyecanlanmış, kapıdan uzaklaşır.

"Sınırlar *vardır"* der.

"İşte yanıldığınız nokta burası," diye yanıtlar Şeytan-Vekili. "Hiçbir sınır yoktur ve herkes her şeyi - ama *her şeyi* yapabilir.

Dr. Poole, yanıt vermez. Kendi iradesinden daha güçlü bir

güç tarafından karşı konulmaz biçimde çekilerek eski yerine

dönmüş, şaşkın, korku içerisinde dışanya, arenada olup bitenlere bakmaktadır.

"Bu, korkunç!" diye haykırır öfkeyle. "Bu tamamen tiksindirici."

Şeytan-Vekili yavaşça sedirinden kalkar ve duvardaki kü

çük bir dolabı açarak, bir dürbün çıkartıp Dr. Poole'a uzatır.

"Bunu deneyin," der. "Gece gözlükleri. Şey'den önceki

standart denizci gereçlerinden. Her şeyi görebilirsiniz."

"Fakat aklınıza gelmiyor m u . . . "

"Sadece aklıma gelmiyor," der Şeytan-Vekili, alaylı bir iyilikle dolu gülümsemeyle, "Kendi gözlerimle de görüyorum.

Hadi be adam! İzle. Bunun gibi bir şeyi Yeni Zelanda'da hiç

görmemişsindir."

"Kesinlikle görmedim," der Dr. Poole annesinin kullanacağı türden kibar bir sesle.

Fakat aynı zamanda dürbünü de gözlerine götürür.

Onun bakış açısından uzun bir çekim. Kovalamacalar ve

yakalamalarla bir Saıir'ler ve Nymphler sahnesi. Kışkırtıcı direnişlerin şevkli dudaklann bıyıklı dudaklara, nefes nefese inip kalkan göğüslerin sabırsız kaba ellere teslim oluşları ve

tüm bunlara eşlik eden bagnşmalar, çığlıklar ve tiz kahkahalar kargaşası.

Yüzü hor gören kırışıklarla buruşmuş Şeytan-Vekili'ne geri dönüyoruz.

"Kedileri düşünün," der sonunda. "Sadece kedileri; onlar kur yaparken sürücül olmama terbiyesine sahiptirler. Ve bütün bunlardan sonra Şeytan hakkında şüpheleriniz kaldı mı?"

Sessizlik olur.

"Bu, Şey'den sonra... olmuş bir şey mi?" diye sorar Dr.

Poole.

"İki kuşak içinde."

"İki kuşak!" diye fısıldar Dr. Poole. "O mutasyonla ilgili çekinik bir şey yok mu? Ama, onlar... şey, demek istiyorum

ki, bu tür, şeyleri başka mevsimlerde de yapmak istemiyorlar

mı?"

"Sadece bu beş hafta içinde, hepsi bu. Ve biz sadece iki

hafta gerçek çiftleşmeye izin veriyoruz."

"Neden?"

Şeytan-Vekili boynuz işareti yapar.

"Genel ilkeler doğrultusunda. Cezalandırılmış oldukları

için cezalandırılmalılar. Bu Şeytanın kanunu. Ve şunu söyleyebilirim ki, eger kurallan çiğnerlerse cezalandırılmalannı Maymun ve Öz

sağlarız."

T a b i i , tabii," der Dr.Poole, Loola'yla kumulların arasında

olup bitenleri huzursuzlukla anımsayarak.

"Eski tip çiftleşme biçimlerini tercih edenler için oldukça

zor bir durum."

"Onlardan çok var mı?"

"Nüfusun yüzde beş ya da onu. Biz onlara Ateşliler' diyoruz.

"Ve izin vermiyorsunuz...?"

"Eger onlan yakalarsak eşek sudan gelinceye kadar dövüyoruz."

"Fakat bu korkunç!"

"Elbette öyle," diye onaylar Şeytan-Vekili. "Ama tarihinizi hatırlayın. Eger sosyal dayanışma istiyorsan, ya dışarda düş-

manlann ya da baskı gören bir azınlık olması gerekir. Bizim

dışanda düşmanlanmız yok, öyleyse Ateşlilerimizden mümkün olduğunca yararlanmamız lazım. Onlar, Hitler'in baskısı altındaki Yahudiler, Lenin ve Stalin'in baskısındaki burjuvalar, Katolik ülkelerdeki heretikler ve Protestanların baskısındaki Katolikler gibiler. Bir şey yolunda gitmediğinde, bu hep Ateşlilerin hatasıdır. Onlarsız ne yapardık bilemiyorum."

"Fakat onların ne hissetmesi gerektiğini hiç durup düşünmüyor musunuz?"

"Neden düşüneyim? Her şeyden önce, kanun böyle. Ce-

zalandınldıklan için cezalandırılmaya müstehaklar. İkinci olarak, eger tedbirli davranırlarsa cezalandınlmazlar. Yapmalan gereken tek şey, yanlış mevsimde bebek sahibi olmaktan kaçınmak ve karşı cinsten kişilere aşık olduklannı ve kalıcı ilişkiler kurduklan gerçeğini saklamak. Ve eger ağzı sıkı davranmak istemiyorlarsa, her zaman kaçıp gidebilirler."

"Kaçmak mı? Nereye?"

"Kuzey'de, Fresno yakınlarında küçük bir topluluk var.

Yüzde seksen beş Ateşlilerden oluşuyor. Tehlikeli bir yolculuk elbette. Yolda pek az su mevcut. Ve eger onlan yakalarsak canlı canlı gömüyoruz. Fakat risk almayı seçerlerse, bunu yapmakta tamamıyla özgürler. Ve en nihayetinde papazlık var." Boynuz işareti yapar. "Erkenden Ateşli olma belirtileri gösteren her parlak oğlanın, sağlama bağlanmış gelecekleri var: onu bir papaz yapıyoruz."

Dr. Poole bir dahaki sorusunu sormayı göze alana kadar

birkaç saniye geçer.

"Yani siz...?"

"Kesinlikle," der Şeytan-Vekili. "Krallık için, cehennem adına. Tamamen pratik sebeplere devinmeye bile gerek yok.

Bununla birlikte, topluluğun işinin bir şekilde yürütülmesi

gerekiyor ve papaz olmayanlann bunu yapmalan sözkonusu

bile olamaz."

Arenadan yükselen sesler bir an doruğa ulaşır.

"Tiksindirici!" diye ciyaklar Şeytan-Vekili aniden igren-

mişçesine. "Bu, daha sonra olacaklara göre hiçbir şey değil.

Böyle bir rezaletten korunmuş olduğum için ne kadar min-

nettanm! O vücutlann içinde onlar değil, insanoğlunun düşmanı cisimleşmiş. Lütfen şuraya bakın." Dr. Poole'u önüne çeker; kalın bir başparmakla işaret eder. "Yüksek Sunağın soluna - şu kızıl kasenin yanında. Şef işte O. Şef!" diye alaycı bir vurguyla tekrarlar. "Önümüzdeki iki hafta boyunca ne tür

bir hükümdar olacak acaba?"

Geçici olarak köşesine çekilmiş, fakat tekrar işbaşına geçmesi gereken bir adam hakkında kişisel görüş belirtmenin ayartıcılığına direnerek Dr. Poole sinirli küçük bir kahkaha

119

atar.

"Evet, kesinlikle Devlet meselelerinin yorgunluğunu atıyor gibi görünüyor."

ANLATICI

Fakat neden, neden Loola'yla rahatlamak zorunda? İğrenç

hayvan ve sadakatsiz orospu! Fakat en azından bir teselli var

- gerçekleştirmeye cesaret edemediği arzulanyla hasta olmuş

utangaç bir adam için, çok büyük bir teselli: Loola'nın tavn

Yeni Zelanda'da, akademik çevrelerde ve annesinin çevresinde ancak gizlice hayalini kurulabileceği, gerçek olmak için fazla güzel bir ulaşılabilirligi işaret ediyordu. Ve ulaşılabilir

olduğunu kanıtlayan sadece Loola değildi. Aynı şey, ne daha

az faal, ne de daha az sesli olarak şu melezler tarafından,

Flossie tarafından, tombul, bal renkli Teuton, şu muazzam

Ermeni başhemşire ve kıtık kafalı büyük mavi gözleri olan

ergen kız tarafından da gösteriliyordu...

"Evet, o bizim şefimiz," der Şeytan-Vekili acıyla. "O ve di

ğer domuzlar çılgın gibi davrandıkları sürece, idare Kilise'de

kalır."

Yola gelmez bir biçimde, dışanda Loola'yla birlikte olmak

için aşın bir istekle dolu olmasına rağmen -ya da ona bakarsanız herhangi başka biri de olabilir- Dr. Poole dini otorite ve dünyevi iktidar hakkında, yerinde birkaç söz eder.

Şeytan-Vekili onun sözlerine pek aldırmaz.

"Hadi bakalım," der aceleyle, "işimin bdşına geçme vaktim geldi."

Ona bir donyagı kepçesi uzatan papaz adayını çağırır,

sonra tapmağın Doğu ucundaki sunağa doğru ilerler. Suna-

I. K O R O

İşte b u z a m a n d ı r ,

II. K O R O

Şeytanın k a n ı n d a dolaştığı,

I. K O R O

Senin içinde d o ğ u m u

II. K O R O

Diğerlerinin, yabancıların,

I. K O R O

K a ş ı n m a n ı n v e u y u z u n ,

II. K O R O

Şişmiş kurtçukların,

I. K O R O

işte b u z a m a n d ı r .

II. K O R O

Şeytanın s e n d e n nefret ettiği.

I. KORO

II. KORO

insanın yok olduğu,

I. KORO

Arzuya mahkum edilmiş,

II. KORO

Ve zevkin cellat olduğu;

I. KORO

Zamanı, düşmanın

II. KORO

Eksiksiz zaferinin,

I. KCRO

Maymunun efendi olmasının,

II. KORO

Ucubelerin peydahlanabildiği.

I. KORO

Senin değil, ama onun iradesiyle.

II. KORO

Sonsuza dek yok olabilirsin.

" Ö n l ü k ; der.

Dr. Poole aşağı, önlüğe bakar; sonra, önlüğün üzerine işlenmiş HAYIR yazısının rengi gibi yüzü kızararak, gözlerini kaçırır.

"Bu çok...çok münasebetsiz görünüyor," der.

Elini uzatır ve geri çeker, sonra tekrar kararını değiştirir.

Önlüğün bir köşesini başparmağı ve işaret parmağı arasına

alıp hafifçe çekiştirir.

"Daha hızlı," diye bağırır Loola. "Çok daha hızlı!"

Dr. Poole neredeyse çılgına dönmüş bir şiddetle ona söyleneni yapar - çünkü yırttığı sadece önlük değil, aynı zamanda annesinin etkisi ve tüm alıkonmuşlugu, içinde yetişmiş olduğu tüm geleneklerdir. Dikişler, beklediğinden çok daha kolay ayrılır ve neredeyse arkaya düşeyazar. Dengesini sağladıktan sonra, yedinci emri simgeleyen kareli süslerden Loola'nın gülen yüzüne kuzu gibi utangaç bakıp sonra gözlerini kırmızı yasağa çevirir. Kamera ileri geri hareket eder: HA

YIR, gamzeler, HAYIR, gamzeler, HAYIR...

"Evet!" diye bagınr Loola utkuyla. "Evet!"

Loola, Dr. Poole'un elinden önlüğü kaparak tahtın dibine

fırlatır. Sonra, bir "Evet," ardından bir daha "Evet" diyerek göğsündeki yamalan söker ve sunağa dönüp yanan muma

saygıyla selam verir.

Loola'nın diz çöküşüne doğru arka taraftan orta mesafeli

çekim. Birdenbire gri sakallı yaşlı bir adam heyecanla kadra-

ja girer, elde dokunmuş pantolonunun oturduğu bölgesindeki çifte HAYIR'ı yırtar ve Loola'yı tapınağın kapısına doğru sürüklemeye başlar.

Yüzüne bir tokat atıp sertçe ittikten sonra Loola onun elinden kurtulur ve ikinci defa kendini Dr. Poole'un kollanna atar.

"Evet?" diye fısıldar Loola.

Dr. Poole vurgulayarak yanıtlar: "Evet!"

Öpüşürler, kendilerinden geçmiş, birbirlerine gülümserler, sonra sürme kapıların ardındaki karanlığa doğru ilerlerler. Tahtın yanından geçerken Şeytan-Vekili aşağı doğru eğilir ve alaycı bir gülümsemeyle Dr. Poole'un omzuna hafifçe vurur.

"Peki benim karanlık dürbünümden ne haber?" diye sorar.

Kapkara gölgelerin ve ayın enginliğinin hakim olduğu bir

gece manzarasına geçiyoruz. Arka planda Los Angeles County

Müzesi'nin küflü kolonlan görünmektedir. Şehvetle birbinne

dolanmış Loola ve Dr. Poole kadraja girer, sonra tekrar zifiri

karanlığa geçiş. Kadınlann peşindeki erkeklerin ya da erkeklerin üzerine atlayan kadınlann siluetleri bir anlığına görünür ve kaybolur. Good Friday müziği eşliğinde patlayarak bagırı-

lan müstehcenliğin ve ızdıraplı zevkin, uzun ulumalannın al

çalıp yükselen homurtulannı ve iniltilerini duyarız.

ANLATICI

Kuşları düşünün. Sevişmeleri ne kadar da zariftir, eski

dünyanın şövalyeliklerini yaşarlar!

Üreyecek dişi kuşun bedeninde oluşan hormonlar, onu

cinsel duygulara önceden hazırlar, etkileri ne çok yoğundur,

ne de dişi memelilerin oestrus döneminde kanlarındaki yumurtalık hormonlan kadar kısa sürelidir. Daha da ötesi, gayet açık sebeplerden dolayı, erkek kuş istekli olmayan dişi kuşa kendi arzulannı hiçbir şekilde dayatmaz. Dolayısıyla,

erkek kuşların tüylerinin parlaklığı ve kur yapma içgüdüleri

önemlidir. Ve bu nedenle, erkek memelilerde bu çekici özelliklerin eksikliği dikkati çeker. Başka kimler arasında, meme-126

Aldous Huxley

İtlerde olduğu gibi, dişinin şehvetli arzuları ve erkek cinse

karşı çekicilikleri tamamen kimyasal olarak belirlenir, kur

yapma hazırlığının inceliklerinin erkeksi güzelliğine ne gerek

vardır ki?

İnsanlar arasında yılın her günü potansiyel üreme mevsimidir. Kızlar kimyasal olarak birkaç gün boyunca kendini sunan ilk erkeğin teklifini kabul etmek için kimyasal olarak

önceden belirlenmiş değildirler. Vücutları en kaprislilerinin

bile belli bir seçim özgürlüğü bırakacak kadar küçük dozlarda hormonlar üretirler. Bu sebeple insan, erkek memelilerde olmayan bir şekilde, daimi surette kur yapma halindedir. Fakat şimdi. Gama ışınlan her şeyi değiştirdi. İnsanoğlunun fiziksel ve zihinsel davranış motiflen mirasına başka bir şekil verilmiş. Modern bilimin yüce zaferi sayesinde, seks mevsimsel hale geldi, romantizm oestrus tarafından emildi ve dişinin çiftleşmeye karşı olan kimyasal içtepisi kur yapmayı, şövalyeliği, hassasiyeti ve aşkın kendisini ortadan kaldırdı.

Bu anda, neşe saçan Loola ve oldukça darmadağınık olmuş Dr. Poole, gölgelerin arasından belirirler. Geçici olarak eşsiz kalmış iriyan bir erkek, büyük adımlarla kadraja girer.

Loola'yı görünce durur. Ağzı açık kalır, gözleri büyür, hızla

soluk alıp vermeye başlar.

Dr. Poole yabancıya bir bakar, sonra sinirle eşine döner.

"Sanırım şu taraftan yürürsek iyi olacak..."

Tek kelime etmeden yabancı ona saldınr, onu uçurarak

iter ve Loola'yı kollarına alır. Loola bir süre karşı koyar; sonra kanındaki kimyasallar kategorik zorunluluktan etkiler ve karşı koymaya son verir.

Avlanma vaktindekı bir kaplan gibi sesler çıkararak yabancı onu ayağa kaldırarak gölgelerin içine doğru taşır.

M a y m u n v e ö z

1 2 7

Fırsat bulan Dr. Poole, takip etmek, öç almak ve tehlikedeki kurbanı kurtarmak istercesine ayağa kalkar. Endişe ve ılımlılık, adımlarını yavaşlatmasına sebep olur. Eger ilerlerse, nereye izinsiz gireceğini Tanrı bilir. Ve bir de şu adam var, şu kıllı, kemik ve kas irisi... bütün bunlar gözönünde bulundurulursa belki de... durur ve ne yapacağını bilemeden kararsızlıkla olduğu yerde dikilir. Birdenbire iki melez kız koşarak County Müzesi'nden çıkar ve aynı zamanda kahverengi kollannı

Dr. Poole'un boynuna dolayıp yüzünü öpücüklere boğarlar.

"Seni gidi koca, yakışıklı alçak," diye birlikte fısıldarlar.

Bir anlığına Dr. Poole annesinin engelleyici hatırası ve

tüm şair ve romancılar tarafından buyurulan Loola'ya bağlılık ile Hayatın sıcak, esnek Gerçekleri arasında kararsız kalır.

Yaklaşık dört saniyelik bir ahlaki çatışma sonrasında, bizim

de beklediğimiz gibi, Hayatın Gerçekleri'ni seçer. Gülümser,

öpücüklere karşılık verir ve muhtemelen Bayan Hook'un

duyduğunda irkilmesine, annesinin de ölmesine sebep olacak sözcükler mırıldanır, iki vücudu da birer koluyla sarmalar, açık edilmemiş hayaller dışında benzer bir şey hiç yapmamış ellerle iki gögüsü de kucaklar. Kısa sürede doruğa tırmanan, sonra alçalan çiftleşme sesleri. Bir süreliğine tam bir sessizlik olur.

Archimandrites, Familiars Papazlar ve Papaz Adaylarıyla

dolu bir tren eşliğinde, Şeytan-Vekili ve Pasadena Patriği görkemli bir şekilde yürüyerek kadraja girerler. Dr. Poole ve melezler yanına gelince

dururlar. İğrenme ve tiksintiyle yüzünü buruşturan Patrik, yere tükürür. Şeytan-Vekili daha hoşgörülü bir şekilde sadece alaycı alaycı gülümser.

u Dr. Poole!" diye seslendi tuhaf tonlamasıyla.

Suçlu bir şekilde, sanki annesinin ona seslendiğini duy-

muş gibi. Dr. Poole meşgul ellerini indirir, Şeytan-Vekili'ne

döner, kendine masum bir ifade veren bir tavır takınır. "Bu

kızlar," gülümseyişi diğer soruları beraberinde getirir, "Bu

kızlar da kim? Neden, isimlerini dahi bilmiyorum. Biz sadece yüksek cryptogramlar(türkçesi kriptugram?) hakkında küçük bir sohpet ediyorduk, hepsi bu."

"Seni gidi koca, yakışıklı..." diye başlar kısık bir ses.

Dr. Poole yüksek sesle öksürür ve sözcüklere eşlik eden

sarılmaları savuşturur.

"Bize aldırma," der Şeytan-Vekili hoşnutlukla. "Ne de olsa Şeytanın Günü yılda bir geliyor."

Yaklaşarak tacının yaldızlı boynuzlarına dokunur ve sonra ellerini Dr. Poole'un başına koyar.

"Seninki," der ani profesyonel bir tatlıdillilikle, "neredeyse mucizevi bir değişimdi. Evet, neredeyse mucizevi." Sonra, sesini değiştirerek, "Bu arada," diye ekler, "Yeni Zelandalı arkadaşlarınız yüzünden biraz sorun yaşadık. Bugün öğleden sonra birisi, onlardan oluşan bir grubu Beverly Hills'de görmüş. Sanırım sizi anyorlardı."

"Evet, öyle olmalı."

"Fakat sizi bulamayacaklar," der Şeytan-Vekili güleryüzle.

"Sorguculanmızdan biri iyi bir grup güvenlik kuvvetiyle birlikte onlarla ilgilenmeye gitti."

"Ne oldu peki?" Dr. Poole endişeyle sorar.

"Adamlarımız bir pusu kurdu, oklar uçuştu. Biri öldü ve

diğerleri de bir yaralıyla kaçtılar. Bir daha rahatsız edileceğimizi sanmıyorum. Fakat sadece emin olmak için..." İki görevlisini bir baş hareketiyle çagınr. "Dinleyin," der. "Bir kurtarma olmayacak ve bir kaçış da olmayacak. Sizi sorumlu kılıyorum,

anladınız mı?"

M a y m u n v e ö z

129

İki görevli başlarını eğerler.

"Ve şimdi," der Şeytan-Vekili, Dr. Poole'a dönerek, "sizi becerebildiginiz kadar fazla ufak canavara sebep olabilmeniz

için rahat bırakalım."

Göz kırpar, Dr. Poole'un yanağını hafifçe tokatlar, sonra

Patriğin koluna girer, yürümeye devam eder.

Dr. Poole bir süre uzaklaşan gölgelerin arkasından bakar,

sonra ona göz kulak olmakla görevlendirilmiş iki adama rahatsızlık içinde göz gezdirir.

Kahverengi kollar boynuna dolanmıştır.

"Seni gidi koca, yakışıklı..."

"Hayır, gerçekten. Toplum içinde değil. Etrafta bu adamlar varken olmaz!"

"Ne fark eder ki?"

Ve daha yanıtlamaya fırsat bulamadan, kısık sesli, mis kokulu esmer, Hayatın Gerçekleri bir kez daha onun üzerine gelir ve karmaşık sanlmalar arasında, yan isteksiz, yan memnuniyetle razı Laocoon, gölgelerin içine doğru çekilir enfes bir biçimde. İğrenme ifadesiyle, iki görevli aynı anda tükürürler.

ANLATICI

L'ombre etait nuptiale, auguste et soiennelle

Çılgın kedi çığlıklanyla sözü yanda kesilir.

ANLATICI

Bahçemdeki balık havuzlarına baktığımda,

(ve sadece benimki değil, her bir bahçe yılanbalığı

delikleri ve ay yansımalanyla kalbura çevrilmiştir),

130

A l d o u s H u x l e y

bana öyle geliyor ki

Tırmıkla silahlanmış bir *Şey görürüm*

Balçığın içinden, içkinligin içinden gibi görünen

Cennetin yılanbalıklan arasında,

bana saldırmak için-

Bana, kutsal olana, ilahi bana! Ve yine de

Ne *kadar da* sıkıcıdır, suçlu *bir bilinci*

Ve ne kadar sıkıcıdır bu sebepten, suçlu olmayan!

Ne mucizedir eger balık havuzlannın korkusu

Bizi tırmığa doğru sürüklerse? Ve o Şey saldırır.

Ve ben, huzursuz kişi, çamurun içinde.

Ya da sıvı ayışıgının, minnettarlıkla

Kendimden ziyade bulurum başkalannı o kör.

Ya da ışık saçan varoluşu.

Çok yüksek beton bir duvarın dibinde birikmiş kum tepeciğinin üzerinde uyumakta olan Dr. Poole'a orta mesafeli çekime geçiyoruz. Yirmi fit ötede, nöbetçilerinden biri de

uyumaktadır. Diğeri ise *Forever Ambefin* çok eski bir kopyasına gömülmüş durumdadır. Güneş çoktan yükselmiş ve yakın çekim, Dr. Poole'un uzanmış ellerinin birinin üzerinde yürüyen küçük yeşil bir kertenkeleyi gösterir. Uyanmaz, ama

ölü gibi yatmaktadır.

ANLATICI

Ve bu da, elbette Dr. Alfred Poole olmayan birinin neşe

saçan varlığıdır. Uyku, Enkarnasyonun önkoşullanndan biri,

ilahi içkinligin temel araçlarındandır. Uyuduğumuzda, aklı

yenilemek ve kötüye kullanılanan ve kendine ısdırap çekti-

ren vücuda şifa getirmek için bu fırsatı değerlendiren isimsiz

Öteki tarafından yaşamış olabileceğimiz şeyleri yaşamak için

duraklanz (ne kadar da kutsal!).

Kahvaltıdan yatma vaktine tüm gücünüzü Doğayı öfkelendirmek ve Panldayan Özünüzü yadsımak için kullanıyor olabilirsiniz. Fakat en öfkeli maymun bile hilelerinden bıkar

ve uyumak zorunda kalır. Ve o uyurken, içindeki Merhamet,

ister istemez, uyanma vaktinde çılgınca teşebbüs ettiği intihardan onu korur. Sonra, güneş yine doğar, maymunumuz bir kez daha kendi başına uyanır ve onunla birlikte kişisel

özgürlüğü de uyanacaktır; eger seçerse hile yapmak için ya

da, kendinin farkına vanşının başlarına, özgürlüğünün ilk

adımlarına doğru bir güne daha uyanacaktır.

Kadınsı kahkahaların çınlaması Anlatıcının konuşmasını

keser. Uyuyan kişi kımıldayarak bir anlığına, daha yüksek

sesli bir patlamayla tamamen uyanır ve oturur vaziyette nerede olduğunu kestiremeden şaşkınlıkla çevresine bakınır.

Yine o kahkaha. Başını sesin geldiği tarafa çevirir. Onun bakış açısından uzak çekimde bir önceki geceden iki esmer arkadaşının kum tepesinin arkasından tam hızla çıkıp County Müzesi kalıntılanna doğru atıldıklannı görür. Hemen arkala-nnda, yoğun bir sessizlik içinde, Şef koşturmaktadır. Üçü de

görünüşten uzaklaşır.

Uyuyan muhafız kalkar ve yandaşına döner.

"O nedir?" diye sorar.

"Her zamankinden," diye yanıtlar diğeri, Forever Amber'dan kafasını kaldırmadan.

O konuşurken tiz sesler Müze'nin kocaman salonlannda yankılanır. Muhafızlar birbirlerine sessizlik içinde bakar ve

l

•

yere tükürürler.

Dr. Poole'a geri dönüyoruz.

"Tanrım," der yüksek sesle. "Tanrım!"

Yüzünü elleriyle kapatır.

ANLATICI

Bu sabahın doyumuna -kemirgen vicdanı ve annenin dizinin dibinde öğrenilmiş ilkeleri serbest bıraktıktan sonraya da seyrek olarak karşısında (başı aşağıda ve gömlek uçlan içine sokulmuş) hakedilmiş popoya şaplaklar, üzüntüyle ve

dualarla idare edilmiş, fakat hatırlanmış, yeterince ironik bir

biçimde, bahane olarak ve eşlik eden sayısız erotik gündüz-

düşleri olarak, her birini mutlaka vicdan azabının izlediği ve

her vicdan azabının beraberinde cezalandınlma fikrini getirdiği ve tüm görevli tensellikleri getirdiği. Ve böylece, sonsuza dek. Evet, dediğim gibi, bunları serbest bıraktıktan sonra sonuç kolayca bir dini dönüşüm olabilir. Ama neye dönü

şüm? En çok sağlama bağladığı şey konusunda tümüyle cahil

olan zavallı dostumuz bunu bilmiyor. Ve işte ona yardım etmesini umacağı en son insan geliyor.

Anlatıcı bu cümleyi söylerken, kadraja Loola girer.

"Alfie!" diye bagınr neşeyle. "Ben de seni arıyordum."

Ona bir anlığına, nefse hakimiyetin tüm tatsızlıgıyla bakan ve dönüp balgam çıkaran muhafızları kısaca görürüz.

Bu arada "tatmin olmuş arzuların yüzhatlarına baktıktan

sonra," Dr. Poole suçlu bir şekilde bakışlannı çevirir.

"Günaydın," der resmi bir nezaket taşıyan sesiyle. "Uma-

nm iyi...iyi uyuyabilmişsindir?"

•

Loola onun yanına oturur, omzunda asılı deri çantayı açar

ve yanm ekmekle beş ya da altı portakal çıkarır.

"Bugünlerde kimsenin aklına bir şeyler pişirmek gelmiyor," diye açıklar. "Soğuk mevsim başlamadan önce bir uzun piknik sadece."

"Tabii, tabii," der Dr. Poole.

"Korkunç derecede acıkmış olmalısın," diye devam eder.

"Dün geceden sonra."

Dr. Poole'a gülümserken gamzeleri belirginleşir.

Utançla yüzü kızaran Dr. Poole, alelacele sohbetin konusunu değiştirmeye çalışır.

"Bunlar ne kadar güzel portakallar böyle," der. "Yeni Zelanda'da sınırdakiler dışında böyle güzel..."

"işte!" diye haykırır Loola onun sözünü keserek.

Loola ona iri bir parça ekmek uzatır, kendisi için de bir

parça koparıp güçlü beyaz dişleriyle ısınr.

"Çok güzel," der dolu ağzıyla. "Neden yemiyorsun?"

Aslında kurtlar gibi aç olduğunun farkına varan, fakat terbiyeli davranmak adına bu gerçeği çok açıkça kabul etmekte isteksiz davranan Dr. Poole, ekmeğinin kabuğundan zerafetle kemirmeye başlar.

Loola ona sokulur ve başını onun omzuna yaslar.

"Eğlenceliydi, değil mı Alfıe?" Ekmeğinden bir ısırık daha

alır ve onun yanıtını beklemeden devam eder: "Bütün diğerleriyle olmaktan çok daha eğlenceli senle olmak. Bunu sen de düşündün mü?"

Sevecenlikle Dr. Poole'a bakar.

Onun bakış açısından Dr. Poole'un ahlaki rahatsızlıktan

dolayı sıkıntılı ifadesini görürüz.

"Alfie!" diye haykınr, "Sorun nedir?"

"Belki başka bir şeylerden bahsetsek," diye yanıtlamayı

başanr sonunda, "daha iyi olacak."

Loola doğrulur ve birkaç saniyeliğine ona amaçlı ve sessiz, bakar.

"Çok fazla düşünüyorsun," der sonra. "Düşünmemelisin.

Eger düşünmeye başlarsan eğlenceli olmaktan çıkar." Yüzündeki aydınlık ifade bir anda solar. "Eğer düşünürsen," diye devam eder alçak sesle, "bu çok kötü, çok kötü. Yaşayan şeytanın eline düşmek çok kötü bir şey. Polly'e ve bebeğine yaptıklannı hatırladıkça..."

Titrer, gözleri dolar ve başını başka bir tarafa çevirir.

ANLATICI

Yine o gözyaşlan, kişiliğin o belirtileri — onlan görmek suçluluk duygusundan daha güçlü bir duygudaşlığı canlandınr.

Muhafızların varlığını unutarak Dr. Poole, Loola'yı kendine doğru çeker ve fısıldanan kelimelerle, bir çocuğu susturmak için yapılan okşamalarla, onu rahatlatmaya çalışır. Öyle başanlı olur ki bir iki dakika içinde, Loola onun kolunun

kıvnmında oldukça sessiz, yatmaktadır. Mutlulukla iç geçirerek, gözlerini açar, yukarı doğru ona bakar ve sevecenlik, gamzelerin eklediği kötülükle bağdaşmaz enfes bir imâ taşıyan ifadeyle gülümser.

"Bu benim hep hayalini kurduğum şey."

"Öyle mi?"

"Fakat hiç gerçekleşmedi-gerçekleşemezdi. Sen gelinceye

kadar..." Onun yanağını okşar. "Keşke sakalın uzamak zorunda olmasaydı," diye ekler. "O zaman diğer adamlara benzeyeceksin. Ama onlar gibi değilsin, sen oldukça farklısın."

"O kadar da farklı değilim," der Dr. Poole.

M a y m u n v e ö z

135

Eğilir ve onu gözlerinden, boynundan, dudaklanndan

öper, geri çekilir ve ona utkulu bir erkeksilikle bakar.

"O *açıdan* hiç farklı değilsin," diye niteler Loola. uAma bu yönden farklı." Yine Dr. Poole'un yanağına hafifçe vurur.

"Sen ve ben burada oturup konuşuyoruz ve mutluyuz, çünkü sen sensin, ben de ben. Burada olmuyor. Sadece... bir şey dışında..." Doğrulur. Yüzündeki ifade kararır. "Kızışmış insanlara ne olur biliyor musun?" diye fısıldar.

Bu kez fazla düşünmeyi protesto etme sırası Dr. Poole'da-

dır. Sözlerini hareketleriyle destekler.

Kucaklaşmaya yakın çekim. Sonra manzaraya iğrenmeyle

bakmakta olan iki muhafıza geçiş. Onlar tükürürken başka

bir muhafız kadraja girer.

"Kardinalden emirdir," der, boynuz işareti yaparak. "Görev bitmiştir. Karargaha rapor edileceksiniz."

Cartferbury'e geçiş. Yaralı bir denizci, hâlâ omzuna saplı

bir ok, bir balina avı teknesinin sapanıyla yukan ıskunanın

güvertesine çekilmektedir. Güvertede Kaliforniyalılar'ın okla-

nnın kurbanı iki kişi daha yatmaktadır, sol bacağında bir yarayla Dr. Cudworth ve Bayan Hook. İkincisinin sag tarafında derine gömülü bir ok var. Doktor eğilip ona baktığında endi

şeli görünür.

"Morfin," der yardımcısına. "Bu durumda bir an önce cerrahi müdahalede bulunmalıyız..."

Bu arada emirlerin haykınşları vardır, birdenbire eşek

makinesinin sesini ve bocurgata sarılan çapa zincirinin şıngırtısını duyarız.

Ethel Hook gözlerini açar ve çevresine bakınır. Soluk yüzünde endişe dolu bir ifade belirir.

"Yelken açıp onu burada bırakmayacaksınız, değil mi?"

der. "Ama yapamazsınız, yapamazsınız!" Sedyeden kalkmaya

çalışır; fakat hareket o kadar büyük bir acıya sebep olur ki

iniltiyle geriye düşer.

"Sakin ol, sakin ol," der doktor yatıştırıcı bir edayla, kolunu alkolle temizlerken.

"Fakat hâlâ yaşıyor olabilir," diye kuvvetsizce itiraz eder.

"Onu terk edemezler; ondan bu şekilde ellerini eteklerini çekemezler."

"Öyle kal," der doktor ve yardımcısından şırıngayı alarak,

iğneyi ete batınr.

Zincirin şıngırtısı giderek yükselirken Loola ve Dr. Poole'a

geçiyoruz.

"Açım," der Loola doğrularak. Çantasına uzanır, ekmekten geri kalanı çıkanr, ikiye böler, büyük parçayı Dr. Poole'a uzatır ve diğerine dişlerini geçirir. Ağzındaki parçayı çiğnedikten sonra bir parça daha ısıracakken fikrini değiştirir.

Yandaşına dönerek elini alır ve öper.

"Bu ne içindi?" diye sorar Dr. Poole.

Loola omzunu silker.

"Bilmiyorum. Sadece içimden geldi." Ekmeğini yemeye

devam eder; sonra, uzun bir sessizlikten sonra, önemli ve

beklenmedik bir keşif yapan biri edasıyla ona döner.

"Alfıe," diye seslenir. "Sanırım senin dışında kimseye Evet demek istemeyeceğim."

Çok etkilenen Dr. Poole öne doğru eğilir, onun elini tutar

ve kalbinin üzerine bastırır.

"Sanırım hayatın ne anlamının olduğunu anladım," der.

"Ben de."

Loola ona doğru yaklaşır ve bir cimrinin dayanılmaz bir

şekilde hazinesini tekrar saymak istemesi gibi. Dr. Poole par-

maklarını onun saçları arasına daldırır, lüleleri parmaklarıyla

bölüp, kıvrımları açıp sonra bırakarak sessizce yerlerine dönmelerine izin verir.

ANLATICI

Ve böylece, duyguların diyalektigıyle, bu ikisi kendileri

için bizim monogami ve romantik aşk adlannı verdiğimiz

kimyasal ve kişisel olanın o sentezini yeniden keşfettiler. Loola'nın durumunda, insanı dışarıda bırakan şey hormonlardı; Dr. Poole'un durumundaysa, kişinin hormonlarla ilişkiye ge-

çememesiydi sorun. Ama şimdi daha büyük bir bütünlüğün

başlangıcındaydılar.

Dr. Poole elini cebine atar ve bir gün önce ocaktan kurtardığı küçük kitap kopyasını çıkarır. Açar, sayfaları çevirir ve sesli okumaya başlar.

"'Sıcak güzel koku, onun hafif elbisesinden

yayılıyor *gibiydi*

Ve dağınık saçından; ve ağır ağaçların olduğu *yerde*

Gidiverişinin rüzgarı dağıldı,

Hoşluk, baygın *rüzgarı besler gibiydi;*

Ve vahşi bir kokunun ruhu hissediliyordu

Aklın ötesinde, kızgın şebnemler gibi eriyen

Donmuş bir tomurcuğun göğsünün içine.'"

uO nedir?" diye sorar Loola.

"Sen!" Eğilir ve onun saçını ö p e r . " 1 Ve ruhunda,'" diye fısıldar, " Vahşi bir koku hissedilir, akıldışı.' ruhunda," diye tekrarlar.

"Ruh da ne demek?" diye sorar Loola.

"Şey..." Tereddüt eder; sonra, Shelley'in yanıtlamasını ister, okumasını sürdürür.

"Nerede durduğunu görüyor musun, ölümcül bir biçim

sevgi ve hayat ve ışık ve tanrısal varlıkla dolu,

ve değişebilir, ama asla *ölmez hareket,*

parlak bir Sonsuzluğun göninfûsü,

akın bir *rüyanın gölgesi; bir* Ihti$am

üçüncü küreyi pilotsuca terk ediyor; bir hassas

yansıması ebedi Sevgiden Ay'ın..."

"Ama bundan tek kelime anlamadım," diye sızlanır Loola.

"Ben de bugüne kadar," der Dr. Poole, ona gülümseyerek,

"bugüne kadar, ben de anlamamıştım."

Şeytaninin Şeytaniligine geçiyoruz; iki hafta sonra. Birkaç

yüz tane sakallı adam ve pasaklı kadın iki sıra halinde kuyruk olmuş, tapınağa girmek için beklemektedirler. Kamera, donuk ve kirli yüzleri geçerek sürme kapılardan geçmekte

olan Loola ve Dr. Poole'da durur.

İçerisi tamamen karanlık ve sessizdir. İkişer ikişer, periler ve birkaç kısa gün öncesinin sıçrayan satirleri karamsarlık içinde sunağın önünden ayağını sürüyerek geçmekte, suna ğın parlak yanan mumu teneke bir söndürücüyle söndürülmüştür.

Şeytan-Vekili'nin boş tahtının önünde bir yığın atılmış Yedinci Emir durmaktadır. Sıra yavaşça geçerken, Toplum Ahlakı'ndan sorumlu Başkeşiş her erkeğe bir tane önlük, her kadına bir önlük ve dört yuvarlak yama dağıtır.

"Çıkışlar yan kapıdan," diye her önlüğünü alana tekrar eder.

Ve yan kapıdan, sıralan gelince Loola ve Dr. Poole gerek-

Maymun ve Öz

tigi gibi, çıkarlar. Orada, günışıgının altında çok sayıda papaz adayı iğne iplikle önlükleri kemerlere, yamalan panto-lonlann arkasına ve gömleklerin göğsüne dikmekle oldukça

meşguldürler.

Kamera Loola'da kalır. Toggenberg cübbeli üç genç ilahiyatçı, Loola açık havaya çıkınca yaklaşıp ona bir şeyler söylerler.

Loola önlüğünü ilkine, yamaları da kalan ikisine uzatır.

Üçü birden aynı anda sıradışı bir çabuklukla çalışmaya başlarlar. HAYİR, HAYİR ve HAYIR.

"Dönün lütfen."

Son kalan yamalannı uzatarak söyleneni yapar; ve önlük

uzmanı Dr. Poole'a doğru yönelirken, diğerleri özenle iğnelerini öyle bir çalıştırmaya başlarlar ki yanm dakika içerisinde Loola arkadan da. önden göründüğünden daha az ürkütücü

değildir.

"İşte!"

"Ve burası!"

İki papaz terzisi yaklaşır ve çıkarmış oldukları işe gözatar-

lar. HAYIR HAYIR. Duygulannı aynı zamanda tükürerek gösteren adaylara geçiyoruz, sonra tapınağın kapısına dönüyoruz.

"Sonraki bayan lütfen."

Tam bir moral bozukluğu içerisinde ayrılmaz iki melez

kız birlikte yaklaşırlar.

Dr. Poole'a geçiyoruz. Önlüklü ve iki haftalık sakalıyla,

Loola'nın onu beklediği yere doğru ilerler.

"Bu taraftan lütfen," der kulak tırmalayıcı bir ses.

Sessizlik içerisinde başka bir kuyruğun sonundaki yerlerini alırlar. Teslim olmuş şekilde, iki ya da üç yüz kişi kendi-140 A l d o u s H u x l e y

lerine bayındırlık işlerinden sorumlu Büyük Engizisyon

Mahkemesi Başkanının Baş Yardımcısı tarafından görevlendirilmeyi beklemektedirer. Büyük adam üç boynuzuyla etkileyici beyaz bir Saanen cübbe giymiş, bir çift iki boynuzlu ta-nıdıgıyla, üzerinde İlahi Hayat Sigortası Şirketi bürolanndan

kurtarılan çelik sandıklar bulunan büyük bir masada oturmaktadır.

Bir seri montaj çekimi, ağır çekimde, yirmi saniye süresince, Loola ve Dr. Poole'un Otoritenin kaynağına doğru bir saat süren yaklaşmalannı gösterir. Ve şimdi, sonunda hedeflerine ulaşmışlardır. Dr. Poole'a Güney Kaliforniya Üniversitesi Yönetim Binası kalıntılarında bulunan ofisindeki Yiyecek Üretim Müdürüne rapor vermesini söyleyen Büyük Engizisyon Mahkemesi Başkanının Özel Yardımcısı'na yakın çekim.

Bu bay, bir botanikçinin bir laboratuvarının, deneysel bitki

araştırmalan için bir parça toprağının ve elle yapılacak işler

için dörde kadar yardımcısının olacağını görecek.

"Dörde kadar yardımcı," diye tekrarlar başpiskopos.

"Normal zamanlardaki gibi..."

Loola izin almadan, sohbete katılır.

"Ah, lütfen yardımcılardan biri olmama izin verin," diye

yalvanr. "Lütfen."

Büyük Engizisyon Mahkemesi Başkanının Özel Yardımcısı onu sindiren bir bakışla süzer, sonra yandaşlarına döner.

"Rica ederim söyleyin, kim bu Şeytani Ruhun genç kasesi?" diye sorar.

Yanındakilerden biri, dosyadan Loola'nın kartını çıkarır

ve ilgili bilgileri sunar. On sekiz yaşında, şimdiye kadar verimsiz, sözkonusu kasenin, adı kötüye çıkmış tutuklanma sırasında direndiği için temizlenmiş bir Ateşliyle mevsim dı-

şında ilişkisi rapor edilmiş. Her nasılsa malum kasenin aleyhine hiçbir kanıt bulunamamış ve davranışlan genel olarak memnun edici olmuştur. Sözügeçen kase, geçen yıl boyunca

mezarlıklarda madenci olarak çalıştırılmış ve gelecek mevsimde de aynı işte tutulacak gibi duruyor.

"Fakat ben Alfıe'yle çalışmak istiyorum," diye itiraz eder.

"Unutmayın ki," der Familiarlardan biri, "burası bir demokrasidir..."

"Bir demokrasi," diye ekler meslekdaşı, "her emekçinin

tam özgürlüğün tadını çıkarttığı."

"Gerçek özgürlük."

"Emekçilerin amaçlarını serbestçe yaptıklan."

"Ve vox *proletariatus*, vox *Ecclesiare"*

"Ve biz de burada Kilise'nin temsilcileriyiz."

"Gördüğünüz gibi."

"Fakat ben mezarlıklardan bıktım," diye diretir. "Yaşayan şeyleri kazmak istiyorum, değişiklik için."

Uzun bir süre sessizlik olur. Sonra, Büyük Engizisyon

Mahkemesi Başkanının Özel Yardımcısı eğilir ve sandalyesinin altından, Boga penisinden yapılmış büyük bir kırbaç çı-

kanr ve önündeki masaya koyar. Sonra emrindekilere döner.

"Yanılıyorsam beni düzeltin," der. "Fakat bence, emekçi

özgürlüğünü reddeden herhangi bir kase, her suçu için yirmi beş kez kamçılanmaya mahkum edilir."

Bir kez daha uzun süren bir sessizlik olur. Solgun ve açılmış gözleriyle Loola, işkence aletine bakmaktadır, sonra ba

şını çevirir, konuşmaya çalışır, sesi çıkmaz ve zorla yutkunarak bir daha dener.

"Direnmeyeceğim," demeyi başanr. "Gerçekten özgür olmak istiyorum."

"Mezar madenciliğine gitme özgürlüğü mü?"

Başıyla onaylar.

"İşte iyi bir kase!" der Özel Yardımcı.

Loola, Dr. Poole'a döner ve birkaç saniye konuşmadan

birbirlerinin gözlerinin içine bakarlar.

"Hoşçakal Alfıe," diye fısıldar sonunda.

"Hoşçakal Loola."

iki saniye daha geçer; Loola bakışlarını indirir ve uzaklaşır.

"Ve şimdi," der Özel Yardımcı Dr. Poole'a, "işimize dönebiliriz. Normal zamanlarda, söylediğim gibi, iki yardımcıdan daha fazlasını kullanmanıza izin verilmezdi. Anlatabildim

mi?"

Dr. Poole başını eger.

Güney Kaliforniya Üniversi'nin ikinci sınıf öğrencilerinin

Temel Biyoloji dersi gördükleri laboratuvardayız. Alışılmış lavabolar ve masalar vardır, ispirto ocaklan ve teraziler, fareler ve gine domuzlan için kafesler, iribaşlar için cam kaplar. Fakat her şey kalın bir toz tabakasıyla kaplanmış ve odanın her tarafına parçalanmış pantolon ve kazaklar, plastikler, aksesuarlar ve sutyenlere kanşmış yarım düzine iskelet dağılmış.

Kapı açılır ve Dr. Poole girer. Arkasında oldukça yaşlı, gri

sakallı, elde dokunmuş kumaştan bir pantolon giyen, standart önlüklerden birini taşıyan ve muhtemelen yirminci yüzyıl film yönetmenlerinden, birine ait bir İngiliz kahyası ceketini üzerine geçirmiş. Yiyecek Üretimi Müdürü geliyordu.

"Biraz dağınık, korkarım," der müdür özür dilercesine.

"Ama kemikleri bu öğleden sonra temizlettiririm ve yann da

hademe-kaseler masalann tozunu alıp yerleri yıkayabilirler."

"Tabii," der Dr. Poole. "tabii."

Bir hafta sonra aynı mekandayız. İskeletler çıkartılmış, ha-

143

deme-kaseler sayesinde yerler, duvarlar ve mobilyalar neredeyse tertemiz olmuş. Dr. Poole'un üç seçkin ziyaretçisi var.

Dört boynuzu, Molok toplumunun kahverengi Anglo-Nubi-

an alışkanlıktan gereği, Şeytan-Vekili, ormandaki Çayırlıktan

son zamanlarda çıkanlmış, bir Amerika Birleşik Devletleri

Deniz Kuvvetleri tuğamiraline ait bol madalyalı bir üniforma

giymekte olan şefin yanına oturmuş. Arka tarafta, saygılı bir

uzaklıkta ve kiliseyle devletin iki başkanının yan taraflarında,

Yiyecek Üretim Müdürü, hâlâ kahya kılığında, oturmaktadır.

Onlann karşısında, son çalışmalannı seçkin ve ayncalıklı bir

dinleyici topluluğuna açıklamak üzere olan bir Fransız Akademisyen edasıyla, Dr. Poole oturmaktadır.

"Başlayayım mı?" diye sorar.

Kilisenin ve Devletin başkanlan birbirlerine bakarlar ve

aynı anda dönüp başlanyla onaylarlar. Dr. Poole defterini

açar ve gözlüklerini düzeltir.

"Güney Kaliforniya'da Toprak Erozyonu ve Bitki Patolojisi notlan," diye yüksek sesle okumaya başlar. "Ardından Tarımsal Durum ve Gelecek İçin İyileştirici Planın Ön Raporu; Auckland Üniversitesi, Biyoloji Bölümü Yardımcı Profesörü

Alfred Poole."

O okudukça. San Gabriel Dağları eteklerinde bir bayıra

doğru geçiyoruz. Orada burada birkaç kaktüs dışında tamamen çıplak, taşlı toprak, güneşin altında bozulmuş, uzanmaktadır. Dallanıp budaklanmış sel yataklanndan oluşmuş

bir ag, yamaçları kınştırmış. Bazılan erozyonun daha ilk aşa-

malannda, diğer bazılanysa çoktan toprakta derin yanklar

oluşturmuş. Yansı çoktan gömülmüş, sağlam bir evin kalın-

tılan, tehlikeli bir şekilde, bu ilginç şekillerde oyulmuş kan-

yonlann birinin kenannda durmaktadır. Tepenin dibindeki

düzlükte, peşpeşe yağmış yağmurlarla taşınmış kuru ceviz ağaçları kurumuş çamurun içinden uzanmaktadır.

Geri planda, Dr. Poole'un gür ve monoton sesini duymaktayız.

"Gerçek ortakyaşamda," der, "organizmalar arasındaki ilişkide taraflar birbirlerinden faydalanırlar. Parazitimizin bir farkı da, diğer taraftan, bir organizmanın diğeri pahasına ya şamasıdır. Sonuçta, bu tek taraflı ilişki iki taraf için de öldü- rücülügü ortaya çıkanr; konağın ölümü sonuçta buna sebep olan parazitin de ölümünden başka bir şeyle sonuçlanmaz.

Kendisini efendi olarak gören modern insan ve gezegen arasındaki ilişki de ortakyaşamsal ortaklardan ziyade tenya ile köpeginki ya da mantar ile patates arasındaki ilişki gibidir."

Şefe geri dönüyoruz. Kıvırcık siyah sakalının ortasındaki kırmızı dudaklı ağız muazzam bir esneme için açılır. Sahnenin üzerine. Dr. Poole okumaya devam eder.

"Uzun vadede bu doğal sonuçların yıkımının uygarlığı da mahvedeceği ve türlerin neslin tüketeceği gerçeğini gözardı ederek, modern insan nesiller boyunca yeryüzünü sömürme-

ye..."

"Şu işi biraz daha çabuk yapamaz mısınız?" diye sorar Şef.

Dr. Poole, gücenmiş görünerek tekrar başlar. Sonra, vah

şiler arasında şartlı tahliye edilmiş bir esir olduğunu hatırlar

ve zorla gülümser.

"Belki de en iyisi," der, "sizi daha fazla yormadan Bitki Patolojisine geçmek."

"Benim için fark etmez," der Şef, "elinizi çabuk tuttuktan sonra."

"Sabırsızlık," diye öter Şeytan-Vekili tumturaklı, "Şeytanın en gözde özelliklerinden biridir."

M a y m u n v e ö z

145

Dr. Poole, bu arada, üç-dört sayfa çevirmiş, tekrar başlamaya hazırdır.

"Belli başlı yenebilir bitkilerin hepsi sağlıklı olsa bile hektar başına ürün anormal ölçüde düşük olacaktır. Aynca sağlıklı da değiller. Sahadaki ürünleri gözden geçirdikten, depodaki tahıllan, meyveleri, yumrukökleri inceledikten, neredeyse sapasağlam Şey'den önce döneme ait bir mikroskopta botanik örnekleri muayene ettikten sonra, görüşüm, alanda

kol gezen bitki hastalıklannın çeşitliliğinin tek bir açıklaması olabileceği konusunda netleşti. Şöyle ki, ürünlerin mantar bombalan, bakteri davranışlı aerosoller ve virüs taşıyan yaprak bitleri ve diğer böceklerin pek çok türünün serbest bırakılarak kasıtlı olarak hastalık bulaştırılması gibi. Yoksa Gibe-rella Saubinetti ve Puccinia'nın yaygınlığı ve aşırı teklikeli

durumu nasıl açıklanabilir? Phytophthora infestans ve

Synchitrium endobioticum'un? Virüse bağlı mozaik hastalık-

lann? Ya da Bacillus amylovorus, Bacillus carotovorus, Pse-

udomonas citri, Pseudomonas tumefaciens, Bacterium..."

Şeytan-Vekili neredeyse daha saymaya başlamadan Dr.

Poole'un sözünü keser.

"Ve siz hâlâ," der, "bu insanların Şeytan tarafından hük-medilmedigini mi iddia ediyorsunuz!" Başını sallar. "Önyargının en eğitimli ve akıllı olanları dahi nasıl kör ettiği inanılır gibi değil..."

"Evet, evet, bunu hepimiz biliyoruz," der Şef sabırsızca.

"Ama şimdi bu gevezeliklere bir son verelim de uygulama işine geri dönelim. Bu konuda sen neler yapabilirsin?"

Dr. Poole boğazını temizler.

"İş," der etkileyici bir tonla, "uzun süreli ve oldukça da çetin görünüyor."

"Fakat ben, daha fazla gıdayı şimdi istiyorum," der Şef bu-

yurgan bir tavırla. "Bu sene içerisinde sonuçlanmalı."

Oldukça endişeli görünen Dr. Poole, hastalığa dirençli

bitki çeşitlerinin on ya da yirmi yıldan daha kısa zaman içerisinde yetiştirilip test edilemeyeceğini Şefe söylemeye mecbur hisseder kendini. Ve bu arada bir de arazi sorunu vardır; erozyon toprağı yok etmektedir, ne pahasına olursa olsun

erozyonun durdurulması gerekmektedir. Fakat teraslama,

drenaj ve gübreleme işi için her yıl sürekli ve muazzam bir

emek gerekmektedir. İnsan gücünün ve makinenin olduğu

eski zamanlarda bile insanlar, toprağın verimliliğini sürdürmeyi başaramadılar.

"Beceremedikleri için değil," diye araya girer Şeytan-Vekili. "Sebebi, bunu istememiş olmalanydı. İkinci ve Üçüncü Dünya Savaşları arasındaki sürede gerekli tüm donanımları

ve zamanlan vardı. Fakat onlar kendilerini iktidar politikaları ile eğlendirdiler ve sonuçta ne oldu? Yanıtlan kalın parmaklarıyla saymaya başlar. "Daha fazla insan için kötü beslenme. Daha saldırgan bir milliyetçilik ve emperyalizmle sonuçlanan daha fazla politik kargaşa. Ve sonunda Şey. Ve neden kendilerini yoketmeyi seçtiler? Çünkü Şeytan onların böyle yapmasını istedi, çünkü O n u n hakimiyeti başladı..."

Şef elini kaldınr.

"Lütfen, lütfen," diyerek karşı çıkar. "Bu Münazara ya da Doğal Şeytanbilim dersi değil. Burada bir şeyler yapmaya çalışıyoruz."

"Ve ne yazık ki, bunu yapmak çok zaman alacak," der Dr.

Poole.

"Ne kadar?"

"Şey, beş yıl içerisinde erozyona karşı bir şeyler yapılmış

olabilir. On yıl içerisinde fark edilir bir gelişme olmaya başlar. Yirmi yıl içerisinde toprağınızın bir kısmı orjinal verimliliğinin yüzde onyedisini geri kazanmış olabilir. Elli yıl içerisinde..."

"Elli yılda,'1 diye araya girer Şeytan-Vekili, "bozulma oranı, şu anda olduğundan iki kat fazla olacaktır. Ve yüz yıl içerisinde de Şeytanın zaferi tamamlanmış olacaktır. Sadece tamamlanmış olacaktır!" Çocuksu bir kıkırdamayla sözünü bitirir. Boynuz işaretini yapar ve sandalyesinden kalkar. "Ama bu arada, bu beyefendi elinden geldiğini yaparken onun yanındayım."

Hollyvvood Mezarlığına geçiyoruz. Daha önceki ziyaretimizden dolayı aşina olduğumuz mezarlıklann değişen görüntüleri.

Hedda Boddy'nin heykeline orta mesafeli çekim. Kamera

heykelden aşağı, kaideye yönelir ve kitabe.

"...herkesin bir numaralı sevgilisi olarak sevgiyle anılan.

'Arabanı bir yıldıza bağla.'"

Görüntünün arka planında, toprağa saplanan kürek seslerini duyanz, sonra çıkanlan kum ve taşlar yan tarafa atıldı

ğında çıkan hışırtılar.

Kamera geri çıkar ve yorgun halde üç ayak derinliğindeki

çukurun içinde kazmayı sürdüren Loola'yı görürüz.

Ayak seslerini duyan Loola yukan bakar. Önceki sekanstan tanıdığımız tombul kız, Flossie kadraja girer.

"Nasıl gidiyor?" diye sorar.

Loola konuşmadan kafasını sallayarak ve elinin tersiyle terini siler.

"Ne zaman aradığını buldun?" diye devam eder tombul kız. "Hadi anlat bize."

"En azından bir saat sürer," der Loola hüzünlü.

"İyi o zaman devam et, kızım," der Flossie moral verici bir

konuşma yapan kişinin sıkıcı içten konuşmasıyla. "Asıl işine.

Onlara bir kasenin bir erkek kadar iş yapabileceğini kanıtla!

Eger iyi çalışırsan," teşvik edici konuşmasına devam eder,

"belki de Şef naylon çoraplan saklamana izin verir. Bu sabah

bulduğum şu çifte baksana!"

Cebinden, gıpta edilen ganimeti çtkanr. Ayak parmaklarındaki yeşilimsi renk değişimine rağmen, ince çorapların durumu oldukça iyidir.

"Ah," diye haykırır Loola kıskançlık dolu bir hayranlıkla.

"Fakat mücevherlerden yana şansımız yok," der Flossie,

çoraplan tekrar cebine koyarken.

"Sadece evlilik yüzüğü ve paslanmış küçük bir bilezik. Bu

seferki bizi hayal kırıklığına uğratmaz umanm."

Herkesin bir numaralı sevgilisi olan Paros Mermerinden

kamına hafifçe vurur.

"İyi, hadi, benim geri dönmem gerek," diye devam eder.

"Biz de şu kırmızı haçın oradaki kasenin yerini kazıyoruz, bilirsin, büyük olan, kuzey kapısının yakınındaki."

Loola başıyla onaylar.

"Ara verir vermez oraya gelirim," der.

"Harika boynuzlara baktığımda," şarkısını ıslıkla çalarak

tombul kız yürüyerek kadrajdan çıkar. Loola derin bir nefes

alır ve kazmaya devam eder.

Yumuşak bir ses, onun ismini çağırır.

Korkarak irkilir ve sesin geldiği yana doğru bakar.

Onun bakış açısından Dr. Poole'u Rudolf Valentino'nun

mezarının arkasından dikkatli adımlarla yaklaşırken görürüz.

Loola'ya geri döneriz.

M a y m u n v e Ö z

149

Yüzü önce kıpkırmızı kesilir, sonra da ölü gibi bembeyaz

olur. Eli kalbinin üzerine gider.

"Alfıe." diye fısıldar.

Dr. Poole kadraja girer, çukurun içine, Loola'nın yanına

atlar ve konuşmadan onu kollanna alır. Öpüşme çok hararetlidir. Sonra Loola yüzünü onun omzuna gömer.

"Seni bir daha hiç göremeyeceğimi düşünüyordum," der

kırık bir sesle.

"Sen beni ne sandın?"

Dr. Poole onu tekrar öper, sonra geri çekilip ona şöyle bir

bakar.

"Neden ağlıyorsun?" diye sorar.

"Engel olamıyorum."

"Hatırladığımdan çok daha güzelsin."

i

Loola, konuşamayarak başını sallar.

"Gülümse," diye buyurur Dr. Poole.

"Yapamam."

"Hadi, gülümse, gülümse. Onlan görmek istiyorum."

"Neleri?"

"Gülümse!"

Loola biraz çabayla, fakat aşırı sevimlilikle ona gülümser.

Gamzeler, Loola'nın acılannın uzun kış uykusundan yavaşça çıkıp belirir.

"İşte buradalar," diye sevinçle haykırır, "işte buradalar!"

Dikkatle, kör bir adamın kabartma yazılarda Herrick okuması gibi, Loola'nın yanağını parmağıyla okşar. Loola, daha kolaylıkla gülümser, Dr. Poole'un dokunuşunun altındaki

gamze derinleşir. Dr. Poole, keyifle gülümser. Aynı zamanda

ıslıkla çalınmakta olan "Harika boynuzlara baktığımda," şarkısının uzaktan duyulan pianissimo'su piano'dan mezzo for-150

te'ye geçer.

Loola'nın yüzü bir anda korkuyla dolu bir ifadeye bürünür.

"Çabuk, çabuk!" diye fısıldar.

İnsanı şaşırtan bir çeviklikle Dr. Poole, çukurdan dışarı fırlar.

Tombul kız tekrar kadraja girdiğinde Dr. Poole, herkesin bir numaralı sevgilisi'nin anıtı'na çalışılmış bir rastgelelikle yaslanmış durmaktadır. Aşağıda, çukurda Loola deliler gibi çalışmaktadır.

"Sana söylemeyi unuttum, yarım saat içerisinde yemek arası veriyoruz," diyerek söze başlar Flossie.

"Günaydın," der Dr. Poole nazikçe.

Sessizlik olur. Flossie, Dr. Poole'dan Loola'ya, sonra Lo-ola'dan tekrar Dr. Poole'a bakar.

"Siz burada ne yapıyorsunuz?" diye sorar merak içinde.

"Aziz Azazel'e gidiyorum,".diye yanıtlar. "Şeytan-Veki-li'nden, benim de seminaristsin üç dersine katılmamı istedi ğine dair bir mesaj aldım -Tarihte Şeytan- konulan bu."

"Aziz Azazel'e gitmek için oldukça ilginç bir yol seçmişsiniz."

"Ben Şefe bakıyordum," diye açıklar Dr. Poole.

"Şey, o burada değil," der tombul kız.

Yeniden sessizlik olur.

"O halde," der Dr. Poole, "ben yavaş yavaş kaçayım. Siz

genç bayanlan işlerinden alıkoymayayım," oldukça yapay ve

ikna edilicilikten uzak bir neşeyle ekler, "Hoşçakalın, hoşça-

kahn."

iki kızı başıyla selamlar, sonra, soğukkanlı bir tavır takınmaya çalışarak uzaklaşır.

M a y m u n v e Ö z

151

Flossie onun arkasından sessizce bakar, sonra haşince Loola'ya döner.

"Şimdi iyi dinle kızım," diye başlar söze.

Loola kazmayı bırakır ve mezarın içinden ona doğru bakar.

"Ne oldu Flossie?" anlamaz bir masumiyetle.

"Ne mi oldu?" diye tekrarlar diğeri alaycı bir sesle, "önlü

ğünde ne yazdığını bana söyler misin?"

Loola önlüğüne bakar, sonra tekrar Flossie'e döner. Yüzü

utançla kızanr.

"Söyle, ne yazıyor?" diyerek üsteler tombul kız.

" •Hayır!'"

"Peki, yamalarda ne yazıyor?"

w 'Hayır!'" diye tekrarlar Loola.

"Peki arkanı döndüğünde, oradakilerde ne yazıyor?"

" 4Hayır!m

"Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır," der tombul kız üzerine

bastırarak. "Ve kanun hayır dediğinde, bu hayır demektir.

Bunu benim kadar sen de biliyorsun öyle değil mi?"

Loola konuşmadan başıyla onaylar.

"Bildiğini söyle," diye ısrar eder diğeri. "Söyle."

"Evet biliyorum," der Loola sonunda zor duyulabilir bir

sesle.

"İyi. O zaman önceden uyarılmamışsın gibi davranma. Ve

o yabancı Ateşli'yi bir daha çevrende görecek olursan bana

haber ver, ona gününü göstereyim."

Azize Azazel'in iç mekanına geçiyoruz. Bir kez bizim Gu-

adalupeli Leydimizin Kilisesi, St. Azazel en yüzeysel değiştirmelere maruz kalmıştı. Şapellerdeki fresklerde, Aziz Joseph, Magdalena, Padualı Aziz Anthony ve Limalı Aziz Rose'a ait fi-152

gürler sadece kırmızı renklerde ve boynuzlarla betimlenmiş.

Sunakta, çarmıha gerilmiş İsa'nın yerini sedir ağacından

oyulmuş muazzam bir çürüyüp unufak olmuş kemikler ve

mücevher kutulannın bulunduğu mezarlardan çıkanlmış yüzükler, kol saatleri, bilezikler, zincirler, küpeler ve kolyelerden oluşan servetle birlikte asılmış çift boynuzun yer alması dışında değişen bir şey yok.

Şeytan-Vekili kürsüden dersinin son cümlelerini söylerken, kilisedeki toplulukta elli kadar Toggenberg giysili semi-nerci -uyumsuz sakalları ve tüvitinin içinde, ön sıranın ortalarındaki Dr. Poole'la birlikte- fıyonklu kafalanyla oturmak-talar.

"Şeylerin Düzeninde olduğu gibi, eger öyle arzuladılarsa,

yaşadılarsa, o zaman Şeytan da olmuştur, ya da kaçınılmaz

olarak olacaktır, ölüme. Amen"

Uzun süren bir sessizlik olur. Sonra, rahip adaylarının

başkanı ayağa kalkar. Kürklerin muazzam hışırtılarıyla semi-

nerciler de aynı şeyi yaparlar ve ikişer ikişer, mükemmel bir

şekilde adaba uygun, Batı kapısına doğru yürümeye başlarlar.

Dr. Poole, çocuksu yüksek bir ses adını çağırdığında onları takip etmek üzeredir.

Dönüp baktığında Şeytan-Vekili'nin kürsüden onu el işaretiyle çağırdığını görür.

"Ee, ders hakkında ne düşünüyorsun?" diye gıcırdar büyük adam. Dr. Poole yaklaşırken.

"Çok güzel."

"Pohpohlamadan mı söylüyorsun?"

"Gerçekten, samimiyetle."

Şeytan-Vekili memnuniyetle gülümser.

Maymun ve Öz

153

u Bun u duyduğum a sevindim," der.

"Özellikle on dokuzuncu ve yirminci yüzyılda din hakkında söyledikleriniz hoşuma gitti. Jeremiah'tan yargı kitabına uzaklaşma hakkında söyledikleriniz mesela."

Şeytan-Vekili başıyla onaylar.

"Evet, bir anlamda paçayı zor kurtarmaktı," der. "Eger ki

şisel olana ve toplumsal olana takılırlarsa Şeylerin Düzeniyle

uyum içinde olurlar ve Sineklerin tanrısı hazır olur. Fakat

neyse ki Şeytanın çok sayıda müttefiki var -uluslar, kiliseler,

siyasi partiler. Onların Önyargılarını kullanıyor. Onlann ideolojilerini sömürdü. Onlar atom bombasını geliştirdikleri sırada, milattan öncesinin zihniyetinde insanlara sahipti.

"Ve sonra," der Dr. Poole, "Doğu ile Batı arasındaki ilişkiler hakkında söylediklerini sevdim -O'nun nasıl her iki tarafı da diğerinin sunduğu en kötü şeyleri almaya ikna ettiğini.

Dolayısıyla dogu, batılı milliyetçiliği aldı. Batının silahlannı,

batının sinemalannı ve batı marksizmini; batı da dogu despotizmini aldı. Doğunun kaderciliğini ve bireysel hayatın farksızlığını. Tek sözcükle, O insanoğlunun her iki dünyadan

en kötü karışımı elde etmesini sağladı."

"En iyi karışımı sağladıklarını bir düşünsene," dedi Şey-

tan-vekili. "Batı biliminin en iyi -şekilde kullanılmasını sağlayacak bir Dogu mistisizmi; batılı enerjiyi rafine edecek doğunun yaşama sanatı; dogu totalitarizmini hafifleten batı bireyciliği."

Dindar bir dehşetle başını sallar. "Neden, cennetin krallı

ğı olabilirdi sonuç. Çok şükür Şeytanın inayeti Öteki'nin inayetinden güçlüydü."

Tiz bir sesle kıkırdar; sonra bir elini Dı*. Poole'un omzuna

koyar, onunla birlikte kilise levazım duasına doğru yürüme-

ye başlar.

"Biliyorsun, Poole," der, "Senden çok memnun olmam gerek."

Dr. Poole utangaç teşekkürlerini mırıldanır.

"Zekisin, iyi eğitim görmüşsün, bizim hiç bilmediğimiz

bir sürü şey biliyorsun. Benim için ve benim tarafım için çok

faydalı olabilirsin, ben de senin için çok faydalı olabilirim,

ama" diye ekler, "bizden biri olursan tabii."

"Sizden biri mi?" diye kuşkuyla tekrarlar Dr. Poole.

"Evet, bizden biri."

Dr. Poole'un yüzüne çarpıcı bir şekilde zum yaparak meselenin nasıl kafasına dank ettiğini görürüz. Korkuyla dolu bir "Ah!" çıkar ağzından.

"Gerekli olan ameliyatın tümüyle acısız ve tehlikesiz olmadığını senden saklamayacağım," der Şeytan-vekili. "Ama papazlığa girmekle elde edeceğin avantajlar öyle büyük ki

her türlü riske ve rahatsızlığa değer. Yoksa unutmak zorunda kalırız..."

"Ama Ekselanslan..." diye iiıraz edecek olur Dr. Poole.

Şeytan-vekili tombul, terli elini havaya kaldınr.

"Bir dakika, lütfen," der ciddi bir ifadeyle.

Yuz ifadesi öyle yasaklayıcıdır ki Dr. Poole özür dilemekten bile çekinir.

"Özür dilerim."

"Özrün kabul edildi sevgili Poole, kabul edildi."

Bir kez daha Şeytan-Vekili tüm tatlılığına ve alçakgönül-

lügüne kavuşmuştur.

"Evet, diyordum ki," diye devam eder, "unutmamalıyız ki, benim psikolojik dönüşüm diyebileceğim sürece girecek

olursan, mutasyona uğramamış bir erkek olarak maruz kala

M a y m u n v e ö z

cağın tüm kışkırtmalardan kurtulacaksın."

"Tamamıyla, tamamıyla," diye katılır Dr. Poole. "Ama sizi temin ederim..."

"Ayartmalar sözkonusu olduğunda," der Şeytan-vekili

tumturaklı bir tavırla, "hiç kimse kimseyi herhangi bir konuda temin edemez."

Dr. Poole loola ile mezarlıktaki son buluşmasını hatırlar

ve kızardığını hisseder.

"Çok genel bir yargı değil mi?" der fazla da ikna edici ulamadan.

Şeytan-vekili başını sallar.

"Bu konularda," der, "asla fazla genelleme yapamazsın. Bu ayartmalara yenik düşenlerin başına neler geldiğini hatırlatmama izin ver. Boğanın penisi ve gömme ekibi her zaman göreve hazırlar. Ve bu nedenle, kendi çıkarlanmız için, senin

gelecekteki mutluluğun ve huzurun için, sana şu öğüdü veriyorum, hayır hayır, Düzenimize katılman için istirham ediyor ve sana yalvanyorum."

Bir sessizlik olur. Dr. Poole güçlükle yutkunur.

"Üzerinde düşünme fırsatım olmasını isterdim," der sonunda.

"Elbette, elbette," diye katılır ona Şeytan-vekili. "Zamanını kullan. Bir hafta mesela."

"Bir hafta mı? Bir hafta içinde karar verebileceğimi sanmıyorum."

"İki hafta o zaman," der Şeytan-Vekili ve Dr. Poole'un hâlâ başını salladığını görünce, "Dört olsun," diye ekler, "istiyorsan altı olsun. Benim acelem yok. Sadece senin için endi

şeleniyorum." Dr. Poole'un omzuna vurur hafifçe. "Evet, sevgili dostum, senin için."

156

Aldous Huxley

Deneysel bahçesinde çalışan, domates filizleri eken Dr.

Poole'a geçiş. Altı hafta neredeyse geçmiştir. Onu son gördü

ğümüz haline göre kahverengi sakalı gözle görünür biçimde

uzamış, tüvit ceketi ve flanel pantalonu belirgin biçimde daha kirli. Evde dokunmuş gri bir pantalon giyiyor ve yerel üretimden çıkma mokasenleri var. Son filizi de toprağa ektikten sonra doğruluyor, geriniyor, ağrıyan sırtını ovuşturuyor ve sonra yavaşça bahçenin sonuna kadar gidip orada hareketsizce durup ve manzaraya dalıyor.

Uzun çekimde, onun gözlerinden görüyormuşçasına, boş

fabrikalar ve harabe halini almış evlerden oluşan geniş bir görünüm, arka tarafta, uzaklarda doğuya doğru birbirinin içine geçen bir dizi dag. Çivit mavisi derin gölgeler ve çok uzaklardaki zengin altın şansı ışıklarda dışbükey aynada yansıyan görüntüler gibi uzaktan küçük ve mükemmel görünüyorlardı. Onplanda, neredeyse yatay ışık tarafından zerafetle izlenen ve resmedilen kavrulmuş toprağın en çorak bögeleri bile dokunun beklenmedik derecede görkemden uzaklığını ortaya çıkartıyordu.

ANLATICI

Öyle zamanlar vardır ki, ki şu an da onlardan biri, dünya

özellikle güzel olmayı amaçlamış gibi görünür; sanki şeylerin

içindeki bir zihin, tüm görünüşlerin altında yatan doğaüstü

gerçeklik, aniden kendini, görmeyi seçenler için, dışa vurmaya karar vermiştir.

Dr. Poole'un dudaklan kımıldar ve mınldandıgı sözcükleri duyarız.

M a y m u n v e ö z

157

"Aşk ve güzellik ve sevinç için

Ne ölüm vardır, *ne de değişiklik;*

Kudretleri organlarımızdan Taşar,

Hiçbir ışığa tahammül edemez.

Kendileri *zaten karanlıktırlar."*

Arkasını döner ve bahçenin girişine doğru yürür. Bahçe kapısını açmadan önce, ihtiyatlı bir şekilde çevresine bakınır. Dost olmayan bir gözlemciye dair en ufak bir işaret göremez. Kendini tekrar temin etti, dışarıya sıvıştı ve neredeyse aynı anda aniden kum kubbeleri arasındaki rüzgarlı yola daldı.

Bir kez daha dudakları kımıldadı.

"Ben *Toprağım*

Senin anan; taştan damarlarının içinde

En yüce ağacın en son lifine kadar

İnce yaprakları donmuş havada titreyen.

Neşe koşar, yaşayan bir vücudun içindeki kan gibi.

Onun bağrından çıktığın zaman, bir bulut gibi

Şaşaadan,yükselir, keskin neşenin ruhu."

Dr. Poole keçiyolundan küçük evlerle dolu bir sokağa çıkar, evlerin her birinin garajı vardır ve her biri bir zamanlar bahçe ve çiçeklere evsahipligi yapmış boş alanlarla sanlıdır.

'"Keskin neşenin ruhu'" diye tekrarlar ve sonra iç çekip

başını sallar.

ANLATICI

Neşe? Ama neşe öldürüleli uzun zaman oldu. Tek hayatta kalanlar kırbaçlama seanslarından ve karanlıkta çiftlesen ecinnilerin ulumalarından yükselen iblis kahkahalan. Neşe

sadece yaşamı dünyanın verili Düzeniyle uyum içinde olanlar için var. Siz ordakiler. Düzenin üzerine çıkabileceğini dü

şünen zekiler, sizin için, öfkeliler, isyankarlar, itaatsizler, ne

şe hızla bir yabancıya dönüşüyor. Fantastik hilelerinizin sonuçlarını çekmeye mahkum olanlar onun varlığından bu kadar şüphe duyamazlardı. Sevgi, neşe ve Barış -bunlar sizin özünüz ve de dünyanın özü olan ruhun meyveleri. Ama maymun-zihnin meyveleri, maymunun küstahlığının ve isyanının meyveleri nefret ve durulmayan bir huzursuzluk ve sadece kendisinden daha korkunç çılgınlıklarla sakinleşebilen kronik bir ızdırap.

Dr. Poole, bu arada, yoluna devam etmektedir.

"Dünya ormancılarla dolu," der kendi **kendine,**

"Dünya ormancılarla dolu,

SevgVnin kibar orman perilerini kovalayan

hayat ağaçlarından

Ve kıyarak bülbülleri kovalayan agacli vadilerden"

ANLATICI

Baltalarıyla ormancılar, bıçaklarıyla peri katilleri, neşterle-

riyle ve cerrahi makaslarıiyla bülbül kıyımcılan.

Dr. Poole ürperiyor ve kötü niyetli bir varliık tarafından

takip edildiğini hisseden bir adam gibi, adımlarını hızlandı-

nyor. Aniden duruyor ve bir kez daha çevresine bakmıyor.

ANLATICI

İki buçuk milyon iskeletlik bir şehirde birkaç bin kişinin

M a y m u n v e ö z

varlığı zorlukla fark ediliyordu. Hiçbir patırtı yok. Sessizlik

total ve tüm bu küçük rahat burjuva evlerinin kalıntıları arasında, sessizlik bilinçli ve bir ölçüde komplo gibi duruyor.

Dr. Poole'un nabzı umutla ve hayalkırıklıgı korkusuyla

artıyor, yoldan sapıyor ve 1993 nolu evin garajına yöneliyor.

Menteşelerinden sarkan çift kapı aralık duruyor. Kapıların

arasından küf kokulu bir alacakaranlığa süzülüyor. Garajın

batı duvarındaki bir delikten incecik bir akşamüstü güneşi

geliyor ve bir Süper de Luxe Dört-kapılı Chevrolet Sedan'ın

ön tekerleğini ve onun yanında yerde yatan, biri bir yetişkine, diğeri de açıkça bir çocuğa ait olan iki kafatasını aydınlatıyor. Dr. Poole sıkışmamış tek kapıyı açıyor ve içerdeki karanlığa gözlerini dikiyor.

"Loola!m

Arabaya giriyor, Loola'nın yanına, arka koltuğun yerinden

çıkmış döşemesinin üzerine oturuyor ve onun elini iki eliyle

kavrıyor.

"Sevgilim!"

Loola ona konuşmadan baktı. Gözlerinde neredeyse bir

dehşet ifadesi vardı.

"Yani her şeye rağmen gelebildin?"

"Ama Flossie hâlâ bir şeylerden kuşkulanıyor."

"Flossie'nin canı cehenneme!" diyor Dr. Poole tasasız olmak ve şüpheleri gidermek isteyen bir tonda.

"Sorular sorup durdu," diye devam etti Loola. "Çatal bı

çak ve iğne toplamaya gittiğimi söyledim ona."

"Ama bütün bulabildiğin ben oldum."

Dr. Poole sevecen bir şekilde gülümsedi, ama Loola elini

kaldınp Poole'un dudaklannı kapattı; başını salladı.

"Alfıe -.lütfen!"

Yalvaran bir ses tonuydu bu. Dr.Poole Loola'nın elini öpmeden indirdi.

I

"Ama hâlâ beni seviyorsun, değil mi?"

Loola korku dolu bir şaşkınlıkla kocaman açtığı gözlerini

ona dikti, sonra bakışlannı çevirdi.

"Bilmiyorum, Alfıe, Bilmiyorum."

"Eh, Ben biliyorum," dedi kararlı bir tavırla Dr. Poole.

"Seni sevdiğimi biliyorum. Seninle olmak istediğimi biliyorum. Her zaman. Ölüm bizi ayırana dek," diye de ekledi, aniden nesnelliğe ve tekeşliliğe dönmüş içedönük bir biyologun tüm ateşliligiyle.

Loola bir kez daha başını salladı.

"Tek bildiğim, burada olmamam gerektiği."

"Ama bu saçmalık!"

"Hayır, değil. Şu anda burada olmamalıydım. Daha önce

de buraya gelmemiş olmalıydım. Bu yasalara aykın. İnsanlann düşündüğü her şeye karşı. O'na karşı," diye ekledi bir anlık duraksamadan sonra. Yüzünde ızdırap verici bir endişe ifadesi belirdi. "Ama peki neden beni senin hakkında böyle

hissedecek şekilde yaptı? Neden beni o şeylere benzetti, o -"

o tiksinç sözcüğü telaffuz edemedi. "Onlardan birini tanımıştım," diye devam etti alçak sesle. "Tatlı biriydi; neredeyse senin kadar tatlı. Ama sonra onu öldürdüler."

"Başkaları hakkında düşünmenin ne faydası var?" dedi

Dr.Poole. "Kendimiz hakkında düşünelim. Ne denli mutlu

olabileceğimizi düşünelim, iki ay önce ne kadar mutlu oldu

ğumuzu düşünelim. Hatırlıyor musun? Ayışıgını... ve gölgelerin ne kadar karanlık olduğunu! Ve ruhta duyular ötesi vahşi bir kokunun hissedildiğini...!"

Maymun ve öz

161

"Ama o zaman yaptıklarımız yanlış değildi."

"Şimdi de yanlış bir şey yapmıyoruz."

"Hayır, hayır, şimdi durum epey farklı."

"Farklı değil," diye ısrar etti. "O zaman hissettiğimden farklı hissetmiyorum. Sen de öyle."

"Ben farklı hissediyorum," diye itiraz etti, inançla olamayacak kadar yüksek sesle.

"Hayır farklı hissetmiyorsun."

"Ediyorum."

"Etmiyorsun. Biraz önce söyledin. Çok şükür şu diğer insanlar gibi değilsin."

"Alfıe!"

Kutsal boynuz işaretini yaptı Loola.

"Hayvanlara döndüler," diye devam etti Dr. Poole. "Sen

hayvana dönüşmedin. Hâlâ bir insansın - normal insani duyguları olan normal bir insan."

"Değilim."

"Evet, öylesin."

"Doğru değil bu." diye inledi. "Doğru değil."

Elleriyle yüzünü kapattı ve ağlamaya başladı.

"Beni öldürecek," diye hıçkırdı.

"Kim seni öldürecek?"

Loola başını kaldırdı ve omuzunun üzerinden endişeli bir

bakış attı arabanın arka camına.

"O. Yaptığımız her şeyi biliyor, hatta tüm düşündüklerimizi ve hissettiklerimizi de."

"Belki de biliyordur," dedi. Şeytanla ilgili Liberal-protes-

tan görüşleri son birkaç hafta içinde açıkça değişmiş olan

Dr.Poole. "Ama eger doğru olanı düşünür, hisseder ve yaparsak, bize zarar veremez."

"iyi de, doğru olan ne?" diye sordu Loola.

Bir iki saniye konuşmadan gülümsedi ona Dr. Poole.

"Burada ve şimdi," dedi sonunda. "Doğru olan şey ju."

Bir kolunu boynuna doladı ve onu kendine çekti.

"Hayır, Alfıe, hayır!"

Paniğe kapılarak kendini kurtarmaya çalıştı; ama Dr.Poole onu sıkıca kavramıştı.

"Doğru olan şey bu," diye tekrarladı. "Her zaman ve her

yerde bu doğru olmayabilir. Ama burada ve şimdi - kesinlikle doğru."

Tam bir inancın gücü ve otoritesiyle konuşuyordu. Bölünmüş ve kararsız hayatında hiç olmadığı kadar açık düşünüyor ve kararlı davranıyordu.

Loola mücadele etmeyi ansızın bıraktı.

"Alfıe, bunun doğru olduğundan emin misin?"

"Kesinlikle eminim," diye tekrar etti bu yeni, kendi kendini onaylayan deneyimin derinliklerinden gelen sesle. Çok kibar bir hareketle Loola'nın saçlannı okşadı.

"ölümcül bir biçim," diye fısıldadı, "sevgi ve hayat ve ışık ve tanrısal varlıkla donatılmış. Bahar ve Gençlik ve Sabaha

dair bir Metafor, cisimleşmiş bir Nisan gibi bir Vizyon."

"Devam et," diye fısıldadı.

Gözkapaklan kapalıydı, yüzü ancak ölülerin yüzlerinde görülen olağanüstü bir dinginliğe sahipti.

Dr. Poole tekrar başladı.

" V e *sonra konuşacağız,* düşüncenin *melodisi söylemek için fazla tatlı olana dek* ve ölene *dek sözcüklerde, bakışlarda yeniden canlanmak üzere, fırlayan*

Maymun ve Öz

sessiz kalbe doğru heyecanlandırdı bir tonda,

tek bir ses olmadan sessizliğe ahenk veren.

Nefesimiz birbirine karışmak, bağrımız bağlanmalı

Ve damarlarımız birlikte atmalı ve dudaklarımız

Sözcüklerden başka belagat da kullanarak ve pınarlar

Kaynayan varlığımızın *en derin hücrelerinde*

En derin hayatımızın çeşmeleri, karışmış

Olmalı Tutku'nun altın saflığında;

Dağ baharları sabah güneşinin altında,

Aynı şey haline gelmeliyiz, *tek* olmalıyı^

Tek Ruh iki çerçeve arasında, ah, neden iki?"

Uzun bir sessizlik. Aniden Loola aniden gözlerini açar, ona birkaç saniye dikkatle bakar, sonra kollannı boynuna dolar ve dudaklanndan tutkuyla öper. Ama Dr. Poole onu daha da kendine doğru çekerken, Loola kopar birden, aynlır ve koltuğun kendi tarafına doğru geri çekilir.

Dr.Poole yaklaşmak ister, ama Loola onu koluyla engeller.

"Doğru olamaz," der.

"Ama *doğru"*

Loola başını sallar.

"Bu doğru olmak için fazla iyi, eger doğru olsaydı'çok

mutlu olmam gerekirdi. Oysa O bizim mutlu olmamızı istemez." Bir sessizlik olur. "Neden bize zarar veremeyeceğini söylüyorsun?"

"Çünkü O'ndan daha güçlü bir şey var."

"Daha güçlü bir şey?" Loola başını sallar. "Bu O'nun savaştığıydı ve savaşı da O kazandı."

"Sadece, insanlar kazanmasına yardım ettikleri için. Ama

aslında O'na yardım etmeleri gerekmiyordu. Ve hatırla, ger-

çekte asla kazanamazdı."

"Nedenmiş o?"

"Çünkü O asla kötülüğü sonuna kadar taşımanın ayartmasına karşı koyamaz. Ve her ne zaman kötülük sonuna kadar götürülürse, kendi kendini yok eder. Şeylerin Düzeni de ondan sonra tekrar yüzeye çıkar."

"Ama bu ancak uzak gelecekte olur."

"Tüm dünya için evet. Ama tek tek bireyler için değil, örneğin, seninle benim için değil, iblis dünyanın geri kalanıyla ne yapmış olursa olsun ben ancak Şeylerin Düzeni ile birlikte çalışabilirim, ona karşı çalışamam."

Bir başka sessizlik.

"Ne kastettiğini anladığımı sanmıyorum," dedi Loola sonunda, "ve buna aldırmıyorum da." Yeniden ona yaklaştı ve başını omuzuna yasladı. "Hiçbir şey umurumda değil," diye

devam etti. "İsterse beni öldürsün. Fark etmez. Şimdi fark etmez."

Başını ona doğru kaldırdı ve Dr.Poole öpmek üzere eğildiğinde, ekrandaki görüntü ayıştgının olmadığı bir gecenin karanlığına geçti.

ANLATICI

L'ombre etait nuptiale, auguste et solennelle. (Gölge düğünündü, görkemli ve ağırbaşlı.) Ama bu kez ağırbaşlılığı mırıltılar, (sevgili ölümler) Liebestod'lar, yalvanrca tıslayan saksofonlarla bozulan düğünün karanlığıydı. Gecenin suçlandığı müzik netti, ama tanımlanamazdı; kesin ve belirgindi, ama

isimsiz gerçeklikler hakkındaydı; her şeyi kucaklayan, fakat

sıvı olan ama asla ağdalı olmayan, dokunduğuna ve anladığına sahip olmak istercesine sarılma isteği biraz olsun gösterme-M a y m u n v e ö z

yendi. Mozart'ın ruhunu taşıyan bir müzik, kınlgan bir neşe

trajedinin sabit saklı anlamlan arasında; Weber'inkine yakın

bir müzik, aristokratik ve rafine, ama yine de en pervasız ne

şeye açık ve dünyanın ızdırabının en tam gerçekleşmesiydi.

Ve acaba A ve Verum Corpus'ta, *Sol-minör* Beşlisi'nde, *Don Gi-ovannfnin dünyasının arkasında yatana dair bir ipucu olmasın? (Bach'ta, bazen Beethoven'da, kutsallığa benzeyen o nihai bütünlükte) trajik ve neşeli olanın, insani ve şeytani olanın*

Romantik entegrasyonunu aşan bir şeylerin ipucu mu gizli?

Ve ne zaman, karanlıkta, sevgili'nin sesi tekrar şöyle fısıldar:

Ölümcül bir biçim,

sevgi ve hayat ve ışık ve tanrısal varlıkla donatılmış,

Epipsychidion'un ötesinde Adonais ve Adonais'in ötesinde Yürekteki Saflığın tarif edilmez doktrinini gören bir anlayışın

başlangıcı var mıdır?

Dr.Poole'un labaratuanna geçiş. Güneş ışığı uzun pencerelerden içeri süzülüyor ve göz kamaştırıcı bir biçimde çalışma masındaki mikroskobun paslanmaz çelik gövdesinden yansıyor. Oda, bomboş.

Aniden, sessizlik yaklaşan ayak sesleriyle kesiliyor; kapı

açılıyor ve mokasenlerinin üzerinde bir kahya. Gıda Üretimleri Müdürü içeri bakıyor.

"Poole,"diye başlıyor, "Majesteleri geldiler..."

Lafını yanda bırakıyor ve yüzünü bir şaşkınlık ifadesi kaplıyor.

"Burada değil," diyor peşinden odaya giren Şeytan-Vekili'ne.

Büyük önemli adam beraberindeki iki Aşina'ya dönüyor.

"Gidin ve Dr.Poole'un deney bahçesinde olup olmadığına

bakın," diye emrediyor.

Aşinalar başlannı eğerek selam veriyor, "Evet, Majesteleri," diye ağız birliğiyle gıcırdıyor ve dışarı çıkıyorlar.

Şeytan-Vekili oturuyor ve kibarca Müdür'e örneğini izlemesini işaret ediyor.

"Sana söylediğimi sanmıyorum," diyor; "dostumuzu dine

girmeye ikna etmeye çalışıyorum burada."

"Umanm Majesteleri gıda üretimi alanındaki paha biçilmez yardımlanndan bizi mahrum bırakmayı kastetmiyor-dur," diyor Müdür kaygıyla.

Şeytan-Vekili onu rahatlatıyor.

"Sana ihtiyacın olan tavsiyeleri verebileceği zamanı her zaman ayırabilmesini sağlayacağım. Ama öncelikle Kilise'nin onun yeteneklerinden fayda görebilmesi önemli..."

Aşinalar odaya dönerler ve selam verirler.

"Evet?"

"Bahçede yok Majesteleri."

Şeytan-Vekili öfkeyle kaşlarını çatar bakışları altında ezilen Müdür'e.

"Bugünün laboratuvannda çalıştığı gün olduğunu söylediğini sanıyordum?"

"Öyle, majesteleri."

"O zaman neden dışarda?"

"Bilemiyorum, Majesteleri. Bana haber vermeden programını hiç değiştirmezdi."

Bir sessizlik olur.

"Bundan hoşlanmadım," der Şeytan-Vekili sonunda.

"Hem de hiç hoşlanmadım." Aşinalarına döner. "Merkeze geri koşun ve yanm düzine atlı adam alıp onu aramaya çıkın."

Aşinalar selam verir, aynı anda gıcırdarlar ve ortadan yo-

Maymun ve Öz

kolurlar.

"Ve sen," der Şeytan-Vekili, Müdürün solgun ve berbat

durumdaki yüzüne dönüp, "eger bir şey olduysa, bunun hesabını sen vereceksin."

Görkemli bir öfkeyle kalkar ve uzun adımlarla kapıya

doğru ilerler.

Bir dizi montaj çekimine geçiş.

Deri çantasıyla Loola ve sırtında bir Şey-öncesi ordu çantasıyla Dr.Poole, kalımdan hâlâ San Gabriel dağlarının eteklerini kesen şu fevkalade planlanmış otobanlardan birini kesen bir tepeyi aşıyorlar.

Rüzgarlı bir tepeye geçiyoruz.

İki kaçak aşağıya, Mojave çölünün geniş düzlüğüne bakıyorlar.

Sonra kendimizi kuzey yokuşundaki çam ormanında buluyoruz. Gecedir. Ağaçların arasından süzülen bir tutam ayı-

şıgında, Dr.Poole ve Loola aynı evyapımı battaniyenin altında yatıyorlar.

Altından bir derenin aktığı kayalık bir kanyona geçiş. Sevgililer su içmek ve mataralarını doldurmak için durmuşlar.

Ve şimdi çölün zemininden yukanda, tepelerdeyiz. Ada

çayı çalılıkları kümelerinin arasında, avtzeagaçlan ve ardıç

ağaçlan aralarında yürümek kolay. Dr.Poole ve Loola plana

giriyorlar ve kamera onlarla beraber ilerliyor, onlar tepeden aşağı inerken.

"Ayağın acıyor mu?" diye soruyor Dr.Poole ilgiyle.

"Çok kötü değil."

Cesur bir gülümsemeyle gülümsüyor ve sallıyor başını Loola.

"Sanırım yakında durmalı ve bir şeyler yemeliyiz."

"Sen nasıl en İyisi diyorsan, Alfıe."

Dr.Poole cebinden antik bir harita çıkartır, yürüdükleri

yollan haritadan inceler.

"Hâlâ Lancaster'dan en az bir otuz mil uzaktayız," der.

"Sekiz saatlik yürüyüş demek bu da. Gücümüzü korumamız

gerek."

"Yarın ne kadar gitmemiz gerekiyor?"

"Mojave'nin biraz ötesine geçmeliyiz. Ve ondan sonra hesaplanma göre Tehachapis'i aşmamız ve Bakersfıeld'a varmamız iki günümüzü alacak." Haritayı tekrar cebine koyar.

"Müdür'den epey bilgi toplamayı başarmıştım," diye devam

eder. "Kuzeydeki insanlann Güney Kaliforniya'dan gelen ka

çaklara karşı çok dostça davrandıklarını söylüyordu. Hükümet resmen istese bile kimseyi iade etmiyorlarmış."

"Şükürler olsun Şeyt..yani Tanrıya," der Loola.

Bir başka sessizlik izler bunu. Sonunda Loola duraklar.

"Bak! Bu ne?"

Loola işaret eder ve onun işaret ettiği yönü onlann bakış

açısından görürüz, çok büyük bir joshua ağacı, antik bir mezarın başında eğik bir şekilde duran, karabuğdayla ve salkımlarla kaplanmış, rengi solmuş bir beton levha.

"Birisi burada gömülmüş olmalı," der Dr. Poole.

Yaklaşırlar ve levhaya yakın çekimde, Dr.Poole'un sesiyle

okuruz:

V/ILLIAM TALLİS

1882-1948

Neden kalmalı, neden geri dönmeli,

neden korkmalı, kalbim?

Senin umutların çoktan gitti: buradaki her şeyden

M a y m u n v e ö z

169

Yok oldular umutların, şimdi de sıra sende!

İki sevgiliye geçiş.

"Çok üzgün bir adam olmalı," der Loola.

"Belki de senin hayal ettiğin kadar üzgün değildi," der

Dr.Poole, ağır çantasını sırtından sıyırıp indirirken ve mezarın başına çökerken.

Ve Loola sırt çantasını açıp ekmek ve meyve ve yumurta

ve kurutulmuş et parçaları çıkartırken, Poole Shelley'nin sayfalarını çevirir.

"işte buradayız," der sonunda. "Burada alıntılanandan hemen sonraki kıta."

"O Işık, gülümsemesi Evreni tutuşturan

O Güzellik içinde her şeyin (alıştığı ve hareket ettiği)

O Kutsama, tutulan Doğum Lanetinin

Yangını söndüremediği. Sevgiyi sürdüren,

Körlemesine dokunmuş olmanın ağının üzerinden

İnsan ve hayvan ve toprak ve hava ve deniz tarafından

Parlakça yanar ya da loş, çünkü her biri aynasıdır

Hepsinin susadığı ateşin, şimdi benim üstümde parlar

Soğuk ölümlülüğün son bulutlarını tüketerek."

Bir sessizlik olur. Sonra Loola ona birçok pişmiş yumurta

uzatır. Dr.Poole yumurtayı bir mezartaşında kırar ve soyarken, kabuğun beyaz parçalarını mezara saçar.

Gerald Messadie

(Yıldızların Jeanne'ı Üçlemesi 2. Cilt)

M E S S A D l E ' N l N G Ö Z Ü P E K K A L E M İ N D E N

DESTANSI BÎR Ü Ç L E M E

Çalkantılar içindeki Paris'te, kederli

yüreğini a v u t u p ayakta k a l m a y a çalışan

Jeanne, k a d e r i n e baş kaldırıp, kurtların

yargısına d i r e n m e y e çalışıyor.

ÎÇERÎ GİRENLER,

DIŞARIDA BIRAKIN

HER UMUDU...

Boston... 1865... Dante'nin 'Cehennem'ini

Amerikalılara tanıtmak için hazırlanan

bir grup akademisyen... Ve 'Cehennem'i

canlandırmak

için harekete geçen bir katil!..

Adı, Umberto Eco'nun 'Gülün A d ı ' romanıyla bir-

likte anılan ve 20'den fazla dile çevrilmiş bir

polisiye-gerilim klasiği...

ALDOUS HUXLEY MAYMUN VE ÖZ

Huxley ünlü ve klasikleşmiş romanı 'Cesur Yeni Dünya'dan sonra, 1948 yılında, yine bilimkurgusal ve fütüristik unsurlar içeren 'Maymun ve Öz' adlı romanını kaleme alır.
Teolojik ve sosyolojik açıdan bir hiciv olarak da okunabilecek olan bu roman tıpkı 'Cesur Yeni Dünya'da olduğu gibi gelecekte kurgulanmıştır.
III. Dünya Savaşı, dünyanın hemen her tarafını yıkıma uğratmış ve radyasyona boğmuştur.
Yıkımdan etkilenmeyen Yeni Zelandalı bir grup bilim adamı, son durumu incelemek üzere California'ya bir inceleme gezisi düzenlerler.
Bu bilim adamlarından, botanikçi Dr. Poole o bölgede yaşayanlarca tutsak alınır.
Bu insanlar, insanlık tarihinin yıkım ve kötülüklerle dolu genel seyri doğrultusunda, Kötülüğü ve Şeytanı yücelten yeni bir inanç sistemi kurmuşlardır.
Huxley, bu kısa romanında, genel temaları olan gelişim, teknoloji ve insanlığın genel seyri gibi odak noktalarına kendi penceresinden bir bakış ve değerlendirme sunuyor.

Edebiyat - 239

www.ithaki.com.tr

ISBN 975-8607-40-5

9789758607402

ithaki